

รายงานผลสัมฤทธิ์

การดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม

ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ได้รับการสนับสนุนจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สำหรับงานมูลฐาน (Fundamental Fund)

รายงานผลสัมฤทธิ์

การดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์

วิจัยและนวัตกรรม

ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ได้รับการสนับสนุนจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สำหรับงานมูลฐาน (Fundamental Fund)

คำนำ

ภายใต้ความหลากหลายสภาวะการณ์ในโลกปัจจุบันที่คาดว่าส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในมิติโครงสร้างประชากรของโลกและไทยที่มีอัตราการเกิดลดลง ประชากรสูงวัยที่มีจำนวนสูงขึ้น มิติความแตกต่างของช่องว่างระหว่างวัยที่ห่างกันมาก ทั้งในแง่ของความคิดและประสบการณ์ มิติการก้าวกระโดดทางเทคโนโลยีที่ส่งผลในวงกว้างต่อเศรษฐกิจและสังคม มิติโครงสร้างและรูปแบบอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมาก ซึ่งอาจจะมีหลายอาชีพที่หายไปและหลายอาชีพเช่นกันที่จะเกิดขึ้นใหม่ และมิติกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นเชิงรุกและบูรณาการระหว่างหรือข้ามสาขามากยิ่งขึ้น

หลายหน่วยงานจึงได้เตรียมการรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) เหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเตรียมการด้านทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถูกกำหนดไว้ในเป้าหมายการพัฒนาในยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์รองรับ 2 ประเด็น คือ ประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดช่วงชีวิตในมิติที่หลากหลายตามลักษณะของช่วงวัยเป็นสำคัญ นับตั้งแต่ ช่วงการตั้งครุภักจนถึงปฐมวัย ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ช่วงวัยแรงงาน และช่วงผู้สูงวัย คู่ขนานไปกับประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และความหลากหลายทางปัญญาของมนุษย์ รวมถึงแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ซึ่งกำหนดไว้ว่า การพัฒนากำลังคนและสถาบันด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะ องค์ความรู้ และคุณสมบัติที่จำเป็นให้แก่เยาวชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็นนักวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมต่อไปในอนาคต

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ซึ่งนับเป็นหนึ่งในหลายหน่วยงานในระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อทำการศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าวข้างต้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 กองทุน ววน. ได้สนับสนุนและให้ทุนวิจัยแก่ สกศ. เป็นจำนวน 3,434,000 บาท เพื่อดำเนินการวิจัย 2 แผนงาน 5 โครงการ ได้แก่ แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 โดยมีโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น อยู่ภายใต้แผนงานนี้ ผลผลิตที่ได้ในปีนี้ คือ ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript) ส่วนช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ของรายงานสรุปผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่เป็นทักษะเป้าหมายของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ฉบับสมบูรณ์ แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มี 4 โครงการรองรับ คือ โครงการที่ 1 การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ผลผลิตที่ได้คือ นวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน โครงการที่ 2 การติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ ผลผลิตที่ได้คือ รายงานการศึกษาวิจัยการติดตามและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ และบทความทางวิชาการ เรื่อง การศึกษาการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์ของคนแต่ละช่วงอายุ โครงการที่ 3 การวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลผลิตที่ได้คือ รายงานการศึกษาระบบการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ รวมถึง บทความวิชาการ

เรื่อง การศึกษากระบวนการพัฒนาและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโครงการที่ 4 การศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ผลผลิตที่ได้คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ รายงานผลการศึกษาดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ และหนังสือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ: การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา

บัดนี้ การดำเนินงานดังกล่าวได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว สกศ. ใคร่ขอขอบคุณกองทุน ววน. ผู้สนับสนุนและให้ทุนวิจัยแก่ สกศ. ผู้ประสานงานกองทุน ววน. ที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ประสานงานของ สกศ. รวมถึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สกศ. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หน่วยงานทางการศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบุคคล หน่วยงานในภาคการศึกษา อันจะส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ (Value Chain) ต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของคนทุกช่วงวัย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนให้ดีขึ้นผ่านระบบการศึกษาของประเทศต่อไป

(นายอรรณพ สังขวาสี)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 2 แผนงาน 5 โครงการ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,434,000 บาท สรุปผลการวิจัยมีดังนี้

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ผลผลิตที่ได้ จำนวน 1 เรื่อง คือ ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript) ส่วนช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ของรายงานสรุปผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่เป็นทักษะเป้าหมายของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ฉบับสมบูรณ์ จาก 1 โครงการ ภายใต้แผนงานนี้ คือ

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นการดำเนินการในปีที่ 1 วัตถุประสงค์การวิจัยคือ (1) ศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น และ (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

ผลการวิจัย ที่ได้ในปีที่ 1 คือ ผลการศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านนโยบาย การศึกษาค้นคว้าครอบคลุม 3 ทักษะ ได้แก่ ความฉลาดรู้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) ความฉลาดรู้ (Literacy) และการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) โดยในปีนี้นั้นเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนในวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ด้วยการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับมหภาค (Quantitative Research) ผลการวิจัยทำให้ทราบถึง ลำดับความสำคัญของความแตกต่าง (Gap) ระหว่างค่าเฉลี่ยของความต้องการและความพึงพอใจของผู้เรียน ที่เรียงลำดับช่องว่างจากมากไปน้อย ข้อสรุปมีดังนี้ **(1) ด้านกระบวนการเรียนรู้** ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) เทคนิคการสอนที่สนุกสนานตื่นเต้น ไม่เครียด (2) การเรียนที่แบ่งเนื้อหาเป็นหน่วยการเรียนรู้สั้นๆ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และ (3) การเรียนการสอนที่ไม่น่าเบื่อ ทันท่วงที กระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียน เช่น การเล่นเกม Role Play ถามคำถาม ทำ Coding **(2) ด้านสภาพแวดล้อม** แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) อาคารสถานที่ครบถ้วนเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน (2) อุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วนเพียงพอ และ (3) อากาศที่ร่มรื่น/เย็นสบาย ส่วนสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น (2) บรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันจนเกินไป และ (3) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงออก และด้านสุดท้ายคือ สภาพแวดล้อมที่บ้าน ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงออก (2) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น และ (3) บรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันจนเกินไป **(3) ด้านเทคโนโลยี** ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เร็ว ครอบคลุม และใช้งานได้ทุกคนในโรงเรียน (2) อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และ (3) อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่เพียงพอต่อความต้องการของทุกคนในโรงเรียน และสุดท้าย **(4) ด้านนโยบาย** ความแตกต่าง

หรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) มีวิชาตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ (2) มีวิชาเสริมที่ช่วยในการค้นหาตัวตนได้มากขึ้น และ (3) ลดเวลาเรียน ลดการบ้าน เพื่อเพิ่มเวลาในการเรียนรู้อื่น ๆ

ผลการวิจัยข้างต้นถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงลึก (Qualitative Research) ในกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง 5 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ผสมกับผลการศึกษาแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้สากล โดยในปีนี้มีผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต มี 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ (1) การไตร่ตรองพิจารณา (Reflective Observation) ซึ่งมีหลากหลายวิธีการนำเสนอ (Representation) อันมีความลุ่มลึกที่ต่างกันไปในระดับการเข้าถึง การสร้าง และการซึมซับ (2) การตกผลึกองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization) เช่นเดียวกัน คือมีช่องทางการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย สำหรับ (3) การทดลองประยุกต์ใช้ (Active Experimentation) มีการกระทำและการแสดงออกที่หลายหลายระดับเช่นกัน และองค์ประกอบสุดท้าย (4) การเกิดประสบการณ์ (Concrete Experience) มี 2 ส่วน คือ บทบาทนักการศึกษา มี 4 ลักษณะ คือ ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ผู้เชี่ยวชาญ (Subject Expert) ผู้สร้างมาตรฐาน (Standard Setter) / ผู้ประเมิน (Evaluator) และผู้ฝึกสอน (Coach) และส่วนที่ 2 คือ รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน มี 4 ลักษณะ คือ ผู้เรียนแบบคิดนอกกรอบ (Diverging) ผู้เรียนแบบดูดซึม (Assimilating) ผู้เรียนแบบเอกราย (Converging) และผู้เรียนแบบปรับปรุง (Accommodating)

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลผลิตที่ได้ จำนวน 19 ชิ้น คือ นวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน จำนวน 1 ต้นแบบ รายงานนวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน จำนวน 1 เล่ม บทความทางวิชาการ เรื่อง การศึกษาการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์ของคนแต่ละช่วงอายุ จำนวน 1 เรื่อง เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ การทดลองนำร่องรูปแบบการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จำนวน 10 เรื่อง รายงานการติดตามและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ จำนวน 1 เรื่อง บทความวิชาการ เรื่อง การศึกษากระบวนการพัฒนาและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 เรื่อง รายงานการศึกษาระบบการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เล่ม ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เรื่อง รายงานผลการศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เรื่อง และหนังสือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ: การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา จำนวน 1 เรื่อง ซึ่งภายใต้แผนงานนี้มี 4 โครงการรองรับ ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการการพัฒนาวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นการดำเนินการในปีที่ 1 วัตถุประสงค์การวิจัยในปีนี้เป็น (1) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2) พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย พบว่า ต้นแบบนวัตกรรมกระบวนการการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ประกอบด้วย นวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยสภาพแวดล้อม/ลักษณะ/รูปแบบขององค์กรนวัตกรรมเป็นฐานซึ่งลักษณะขององค์กรนวัตกรรม ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่มุ่งสู่นวัตกรรม โครงสร้างขององค์กรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ บุคลากรในองค์กรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมนวัตกรรม รวมถึงการมีสภาพแวดล้อมและระบบการทำงานที่สนับสนุนนวัตกรรม อีกทั้งเมื่อพิจารณาในแง่ของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนนั้น ควรดำเนินการ/เตรียมการตั้งแต่ก่อนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ อาทิ การใช้ TP-LAP ในการออกแบบและพัฒนานโยบาย การมีเนื้อหาของนโยบายที่ชัดเจนเพื่อปฏิบัติเข้าใจได้ง่ายและตรงกัน การใช้วงจรคุณภาพเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงการสร้างเสียงสนับสนุนทั้งจากผู้นำคนสำคัญและกลุ่มคนที่หลากหลายในสังคม ตลอดจนมีการแสวงหาและป้องกันความล้มเหลวอันจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

สำหรับกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ พบปัจจัยเบื้องต้นซึ่งเป็นฐานของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน อาทิ การแปลงนโยบาย มีการศึกษาวิจัยแนวทางการแปลงนโยบาย การทอนเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ออกเป็นระดับและระยะ การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายใหม่และนโยบายที่มีอยู่เดิม วิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการจัดทำแผนและคู่มือการขับเคลื่อน การสร้างการยอมรับ มีการปรับโครงสร้างขององค์กรให้เอื้อต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานเพื่อดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการยอมรับอย่างต่อเนื่อง การควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล มีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของหน่วยงานที่ดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผล มีประเด็นการติดตามที่ทุกภาคส่วนสามารถรับรู้ได้ตรงกันและดำเนินการติดตามตามเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการพัฒนาเครื่องมือกำกับ ติดตาม และประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับประเด็นการติดตาม ในส่วนการระดมพลัง การปฏิบัติจริง และการสร้างความเป็นปึกแผ่น ปัจจัยสำคัญ คือ การมีกิจกรรมเพื่อระดมพลัง ปฏิบัติจริง และสร้างความเป็นปึกแผ่นที่หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับหน่วยปฏิบัติ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้น จะเป็นการดำเนินการในลักษณะวงจร/รอบของการขับเคลื่อน ทั้งนี้ มีการใช้ข้อมูลและผลจากการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนเพื่อสะท้อนกลับให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นการทำดำเนินการในปีที่ 1 วัตถุประสงค์การวิจัยในปีนี้ คือ (1) เพื่อติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ของคนแต่ละช่วงวัย

ผลการวิจัย ที่ได้ในปีที่ 1 การติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 พบว่า จากการนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพเด็ก ด้านกระบวนการบริหารจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษา/ ศูนย์การเรียนรู้ 8 แห่ง ผลการติดตามประเมินผลได้ข้อค้นพบ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ความสอดคล้องในหลักการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ (ก) การจัดการผสมผสาน/เรียบง่าย/มีประสิทธิภาพ (ข) การเน้นสัมพันธภาพ (ค) องค์ประกอบมีบทบาทหลายหน้าที่ และ (ง) แต่ละหน้าที่มีบทบาทร่วมจากหลายองค์ประกอบ ประการที่ 2 ความสอดคล้องในหลักการสำคัญสำหรับระบบนิเวศการเรียนรู้ แบบประเมินเน้นพิจารณาความสอดคล้องใน 4 ด้าน คือ (ก) การตัดสินใจร่วมกับชุมชน (ข) สิทธิเด็ก (ค) ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และ (ง) ความเท่าเทียมกันทางสังคม (LGBTQ+) สุดท้าย ประการที่ 3 ความสอดคล้องในการจัดโครงการกับปัจจัยเอื้อต่อการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ พบว่า เกิดการบูรณาการความสอดคล้องในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (ก) การเปลี่ยนวิถีคิด (ข) ความพร้อมของบุคลากร/องค์กร (ค) สิ่งแวดล้อม/เทคโนโลยีสารสนเทศ (ง) วิธีเรียน/เนื้อหาการเรียนรู้ (จ) วัฒนธรรมการเรียนรู้/ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และ (ฉ) ความยืดหยุ่น/ทางเลือกที่หลากหลาย

สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ของคนแต่ละช่วงวัย พบว่า ช่องทางในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ แต่ละช่วงอายุมีการใช้งานผ่านช่องทางออนไลน์ร่วมหลักอย่าง Facebook, YouTube และ Line แต่จะมีความแตกต่างในเชิงลำดับการใช้งานและความหลากหลายของช่องทางที่แตกต่างกัน โดยเครื่องมือที่ใช้เพื่อเข้าถึงสื่อออนไลน์ ทุกช่วงอายุส่วนใหญ่เข้าถึงสื่อออนไลน์โดยใช้โทรศัพท์มือถือ หากต้องการพัฒนาสื่อเพื่อเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมาก ต้องคำนึงถึงการทำสื่อเพื่อแสดงผลพอร์บนหน้าจอโทรศัพท์มือถือได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับจุดประสงค์การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง อัปเดตข้อมูลข่าวสาร และค้นหาข้อมูลเป็นหลัก แต่หากพิจารณาถึงจุดประสงค์เกี่ยวกับการรับความรู้ใหม่ ๆ หรือพัฒนาตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พัฒนาตนเองผ่าน Facebook Website ต่าง ๆ และ YouTube โดยอาจจะมีช่องทางอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย ในส่วนของรูปแบบและองค์ประกอบของสื่อออนไลน์ที่เลือกรับชม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกสื่อวิดีโอเป็นรูปแบบของสื่อออนไลน์ที่รับชมมากที่สุด โดยเห็นว่า ลักษณะหรือองค์ประกอบของวิดีโอที่ทำให้กระตุ้นให้ตนเองรับชม ได้แก่ การมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจส่วนตัว การถ่ายทอดอารมณ์เชิงบวก (เช่น ผ่อนคลายสบายใจ ตลก สนุก) ผ่านวิดีโอ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้เวลาในการชมไม่นาน

นอกจากนี้แล้ว ในบางกลุ่มช่วงอายุยังพิจารณาถึงเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูลในวิดีโอด้วย สำหรับพฤติกรรมการใช้สื่อดั้งเดิม พบว่า การรับสื่อผ่านสื่อดั้งเดิมยังคงมีอยู่ ด้วยเหตุผลเพราะความคุ้นเคยคุ้นชินจากประสบการณ์เดิม ทำให้จดจำหรือทำให้เกิดสมาธิในการรับสาร และมีข้อมูลที่น่าสนใจรวมทั้งมีเนื้อหาบางอย่างที่ไม่มีบนสื่อสังคมออนไลน์ มองว่ามีเนื้อหาที่น่าเชื่อถือเพราะผ่านการตรวจสอบหลายขั้นตอน รูปแบบและองค์ประกอบของสื่อดั้งเดิมที่เลือกรับชม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกค้นหาข้อมูลผ่านสื่อดั้งเดิมประเภทรับชมผ่านโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกลางแจ้ง โดยสื่อสิ่งพิมพ์จะเป็นสื่อดั้งเดิมที่กลุ่มตัวอย่างใช้ค้นหาข้อมูลมากที่สุด ในส่วนของทัศนคติเกี่ยวกับระบบการศึกษาและนิเวศการเรียนรู้ พบว่า ในประเด็นความรู้สึกสนใจและเป็นส่วนหนึ่งกับระบบการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา และมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขหรือพัฒนาได้

ประเด็นถัดมา คือ ทักษะคนที่ที่มีต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจในประเด็นระบบนิเวศการเรียนรู้ แต่เป็นประเด็นที่ค่อนข้างใหม่และยังคงมีความไม่แน่ใจว่าจะยากเกินไปในการที่จะเข้าใจเรื่องนี้ ประเด็นสุดท้าย คือ การเข้าถึงสื่อเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ที่จัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าถึงสื่อเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ นั้น เข้าผ่านสื่อรูปแบบบทความ (เช่น รายงาน เอกสารวิชาการ E book) เป็นกลุ่มคนที่เกิดในช่วงปี พ.ศ.2489-2507 เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ กลุ่มตัวอย่างที่เกิดตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2508 เป็นต้นไปเข้าถึงสื่อรูปแบบวิดีโอและการ์ตูน

โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นการดำเนินการในปีที่ 1 วัตถุประสงค์การวิจัย คือ (1) เพื่อศึกษากระบวนการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา (2) เพื่อศึกษาปัจจัย/ระบบสนับสนุน ปัญหาอุปสรรค ในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะ ไปใช้ในสถานศึกษา (3) เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ จากการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา และ (4) เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงาน และการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายในด้านต่าง ๆ

ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในขั้นเตรียมการของสถานศึกษา (ก่อนการทำหลักสูตร) พบว่า เหตุผลในการตัดสินใจทำหลักสูตรของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมส่วนใหญ่มีความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ขณะที่โรงเรียนในพื้นที่ทั่วไปมีความต้องการในการเปลี่ยนแปลงการศึกษา แต่สถานศึกษาทั้งหมดมีความต้องการร่วมกัน คือ ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นในอนาคต ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญในการเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประกอบกับมีความเชื่อว่าการเข้าร่วมพื้นที่นวัตกรรมโรงเรียนจะมีอิสระในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้มากกว่าโรงเรียนปกติ และด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ และทำให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ การเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากร การปรึกษาผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาเอกสารและข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อให้ผู้บริหารและครูเกิดความเข้าใจ จากนั้นมีการเตรียมคนและเตรียมความคิด ปรับกรอบความคิดของครูให้พร้อมในการเปลี่ยนแปลงและการทำงาน มีการเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษาดูงาน/ตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษาจากโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการดำเนินการ

ส่วนที่ 2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในขั้นการดำเนินงานของสถานศึกษา 7 ด้านนั้น สถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าด้านที่ดำเนินการยากที่สุดคือ ด้านแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ รองลงมาคือด้านหลักสูตรระดับชั้นเรียน : ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ และด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามลำดับ สำหรับการดำเนินการในแต่ละด้าน สถานศึกษาดำเนินการดังนี้ ด้านที่ 1 แนวคิด ข้อมูลพื้นฐานและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ สถานศึกษาดำเนินการ ศึกษาร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.... วิเคราะห์โอกาสของโรงเรียน ศึกษา/วิเคราะห์สมรรถนะของผู้เรียนทั้ง 6 ด้าน ศึกษาการวัดและประเมินผลระดับสมรรถนะของผู้เรียนแต่ละระดับชั้น ศึกษาและดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

เป็น 4 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ช่วงที่ 2 การจัดทำหลักสูตรระดับชั้น ช่วงที่ 3 การใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่สมรรถนะ และช่วงที่ 4 การนำผลการใช้หลักสูตรสู่การปรับปรุงกรอบหลักสูตรให้สมบูรณ์ ด้านที่ 2 เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาสถานศึกษาดำเนินการ ศึกษาเอกสาร บริบทของโรงเรียน ชุมชน แวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนเพื่อหาต้นทุนของสถานศึกษา พิจารณาหลักเกณฑ์และรายละเอียดของกรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (DOE) ของจังหวัดและของชาติ เพื่อที่จะได้กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือพันธกิจของโรงเรียนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ด้านที่ 3 แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ สถานศึกษาดำเนินการศึกษาศึกษา โดยการเทียบเคียงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแกนกลาง พ.ศ. 2551 กับหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยออกแบบรายวิชาให้เอื้อกับจุดเน้นของโรงเรียน และกำหนดจุดเน้น สมรรถนะ ผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา มีการออกแบบรายวิชา บูรณาการ แต่ยังประเมินผลเป็นรายวิชา เพื่อเทียบเคียงการวัดและประเมินผล และตัดสินผลการเรียนใน ปพ.1 ตามหลักสูตรปัจจุบัน ด้านที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สถานศึกษากำหนดให้มีการพัฒนาครู ด้วยการสร้าง Mindset ใหม่ให้ครูผ่านกระบวนการวิเคราะห์เชิงระบบ ศึกษาหาข้อมูล วิเคราะห์บริบท จัดการอบรมทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร โครงสร้าง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ นิเทศการสอน การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมเพื่อนครู ฝึกฝนครูผ่านชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีการ AAR , Feedback กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู และเพิ่มเติมความรู้ใหม่ เป็นประจำสม่ำเสมอ จัดการโครงสร้างบริหารจัดการในโรงเรียน มีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล การชื่นชม/รางวัล และการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนในระดับจังหวัด/ประเทศ ฯลฯ แบ่งกลุ่มสายชั้น เน้นการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูจาก Passive Learning ให้เป็น Active Learning เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เป็นแบบบูรณาการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem based Learning (โดยไม่ใช้หนังสือสอน) เน้นกิจกรรม โครงการ และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้านที่ 5 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สถานศึกษาดำเนินการศึกษาศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รับฟังและเข้ารับการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ ประชุมครู ร่วมระดมสมอง วางแผนการดำเนินการวัดและประเมินผล นำไปใช้ประเมินนักเรียนตามสภาพจริง และนำวิธีการรวมถึงผลการประเมินมาพูดคุยและปรับปรุงร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีการทดลอง ออกแบบให้สอดคล้องตามความถนัดของครูผู้สอนและให้สอดคล้อง ตรงประเด็นในการวัดผล ปรับรูปแบบการประเมินอยู่เป็นระยะ จนเห็นความเหมาะสม และสมบูรณ์ ศึกษาตัวอย่างจากโรงเรียนเครือข่าย โดยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2 ส่วน คือ (1) วัดประเมินผลการเรียนรู้อิงตามมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ.2551 และ (2) วัดประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียนตามร่างกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยการวัดผลส่วนใหญ่ เป็นการวัดผลอิงเกณฑ์และมีการเทียบเคียงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2551 มีการใช้การประเมินตามสภาพจริง การประเมินผลงาน และแบบสังเกตพฤติกรรม มีการจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล โดยแบ่งเป็น (1) การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative assessment) ประเมินขณะเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ (2) การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) ด้านที่ 6 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ สถานศึกษาดำเนินการศึกษาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการจากโรงเรียนตัวอย่าง มีการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และติดตามข่าวสารการดำเนินการและความคืบหน้าในเรื่องของกรอบหลักสูตรการศึกษาฐานสมรรถนะเป็นระยะ มีการประชุมร่วมกันกับครู เพื่อวางระบบการทำงานเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นระยะ และด้านที่ 7 หลักสูตรระดับชั้นเรียน : ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาดำเนินการศึกษาศึกษาแนวทางจากกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ... คณะครูทุกคนในโรงเรียนปรึกษาหาแนวทางการเขียนแผน จัดหน่วยการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน มีการปรึกษา

ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ ค้นหาตัวอย่างจากอินเทอร์เน็ต ศึกษาจากโรงเรียนตัวอย่าง มีการบูรณาการกับโครงงานฐานวิจัยหรือปรับจากแผนเดิมที่โรงเรียนเคยสอนมาก่อน

ส่วนที่ 3 ลักษณะการจัดแบ่งบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาแต่ละแห่งมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป สถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมส่วนใหญ่กำหนดให้หน้าที่ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นหน้าที่ของครูทุกคนในโรงเรียน โดยจะมีการพัฒนาอบรมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมกับการจัดทำหลักสูตร โดยมีโค้ชในพื้นที่ช่วยดูแลและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ขณะที่ สถานศึกษาในพื้นที่ทั่วไป ไม่ได้กำหนดให้การดำเนินการตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรต้องเป็นหน้าที่ของครูทุกคน แต่สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ดูแลและพัฒนา โดยเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการระดมความคิดเห็นจากครูผู้สอนเกี่ยวกับภาพในอนาคต และแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียน จัดทีมแกนนำจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโดยนำองค์ประกอบ 7 ด้านมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และใช้สมรรถนะหลัก 6 ด้าน สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร และกำหนดสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน นำร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ มาให้คณะครูพิจารณา และนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีคณะกรรมการนำเสนอเพื่อการพิจารณาปรับเปลี่ยนข้อมูล และครูผู้สอนจัดทำรายละเอียดเนื้อหาวิชาและแนวการจัดประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดสมรรถนะ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แบ่งเป็น (1) ข้อเสนอแนะในการทำงานของหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานสนับสนุน และหน่วยงานที่เป็นหน่วยรับผิดชอบในการพัฒนากรอบหลักสูตร ควรดำเนินการดังนี้ 1) การจัดระบบกลไกการทำงานที่ชัดเจน และการกำหนดผู้ปฏิบัติงานที่ครอบคลุมภาระงาน 2) การจัดทำกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคู่มือ /แนวทางการทำงาน 3) การจัดระบบการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 4) การจัดทำกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ 5) การจัดทำฐานข้อมูลสำคัญทั้งข้อมูลทางวิชาการ และการทำงาน 6) การจัดพี่เลี้ยงที่มีความพร้อมในการสนับสนุน ตลอดจนการจัดให้มีระบบการพัฒนาพี่เลี้ยงในลักษณะการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานอย่างต่อเนื่อง 7) การประสานเครือข่ายการทำงานเข้ามาสนับสนุนการทำงาน (2) ข้อเสนอแนะในการทำงานของจังหวัด/พื้นที่ ควรดำเนินการดังนี้ 1) การจัดทรัพยากรสนับสนุนการทำงานของโรงเรียนทั้ง ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากกันและกัน พี่เลี้ยงที่มีสมรรถนะในการหนุนเสริม เติมความรู้ และเสริมพลัง ระบบกลั่นกรองหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพ พร้อมนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 2) การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ทั้งการเตรียมความพร้อมบุคลากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะ ครูและผู้บริหารโรงเรียน ให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การสร้างความเข้าใจหลักการแนวคิด แนวทางที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการฝึกปฏิบัติตัวอย่างเข้มข้น โดยใช้วิธีการที่หลากหลายแก่บุคลากรทุกกลุ่ม 3) การเตรียมทีมพี่เลี้ยงทางวิชาการให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการทำงานของทุกโรงเรียน 4) การสนับสนุนข้อมูลพื้นฐานในการทำหลักสูตร ที่เป็นบริบทส่วนกลาง และส่วนจังหวัด 5) การสนับสนุนโรงเรียนในการจัดหา และจัดระบบข้อมูลพื้นฐานในการทำหลักสูตร ที่เป็นบริบทท้องถิ่น ชุมชน และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 6) การมีส่วนร่วมร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ วางระบบการบริหารจัดการ และติดตามผลการนำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้ ประเมินผล และปรับหลักสูตร และ 7) การมีส่วนร่วมในการวางระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา และจัดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการทำงานต่าง ๆ

(3) ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ มีดังนี้ 1) สถานศึกษา ควรจัดระบบกลไกสนับสนุนการดำเนินการด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจ ความรู้และทักษะสำคัญแก่บุคลากร ด้านการสนับสนุนทรัพยากรสำคัญ ด้านการสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) สถานศึกษา ควรเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดทำรายละเอียดหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี วัตถุประสงค์การวิจัย คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อวิเคราะห์ รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในปี 2566 ครูผู้สอนซึ่งส่วนใหญ่ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาเป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุด ได้แก่ ครูให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ ลงมือปฏิบัติจริง สำหรับด้านที่น้อยที่สุด ได้แก่ การให้ผู้เรียนร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ในขณะที่ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในคุณลักษณะ 9 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน และปานกลาง 1 ด้าน โดยคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รองลงมาคือ ทักษะการใช้เทคโนโลยี และความสามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็น สำหรับด้านคุณลักษณะที่ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา สำหรับการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากกิจกรรม 23 ประเภท พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 13 ประเภท และมีการใช้อยู่ในระดับมาก จำนวน 10 ประเภท โดยประเภทกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ครูใช้อยู่ในมากที่สุด ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ รองลงมา คือ การเรียนรู้ที่เน้นคำถาม การระดมสมอง และการแลกเปลี่ยนความคิด ตามลำดับ สำหรับประเภทกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์นั้นครูใช้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น ผลการศึกษาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ของครู จำนวน 22 ประเภท พบว่า ครูใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 17 ประเภท และใช้อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ประเภท โดยสื่อครูใช้ในมากที่สุดคือ สื่อ YouTube Website หรือ Application ต่าง ๆ นอกจากนี้ ด้านการใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งวิธีการที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง และวิธีการที่ใช้น้อยที่สุด ได้แก่ การประเมินโดยเพื่อน

สำหรับปัญหาและความต้องการของครู พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกครูส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย โดยปัญหาที่มากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนรู้ ด้านการไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย และด้านสื่อ/นวัตกรรม การเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ในด้านความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้พัฒนาด้านสื่อ เทคโนโลยีการเรียนการสอน และพัฒนาแหล่งเรียน มากที่สุดเป็นอันดับแรก โดยสื่อการเรียนรู้ ควรสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับช่วงวัย มีจำนวนเพียงพอกับผู้เรียน และครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีครูเห็นว่าสถานศึกษายังมีอุปกรณ์และเครื่องมือด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรและสนับสนุนให้เพียงพอ สำหรับแหล่งเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าต้องการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้มีมาตรฐาน

ความต้องการของครูลำดับถัดมา คือ ครูผู้สอนมีความต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเขียนแผนการสอน Active Learning ให้ตรงกับตัวชี้วัด เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะของผู้เรียนที่เกิดขึ้นกับตัวชี้วัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และการจัดการชั้นเรียนในการทำกิจกรรม เทคนิคการสอนที่มีความหลากหลายครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 4 ทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เป็นต้น โดยวิธีการพัฒนา อาจใช้การอบรม ควรจัดให้มีบรรยากาศเหมือนสอนอยู่ในห้องเรียนจริง เพราะจะทำให้ครูรู้สึกทำท่าย ไม่ใช่การนั่งฟังการบรรยายทฤษฎีเพียงอย่างเดียว การทำ PLC ควรมีการจัดตามกลุ่มสาระวิชาที่สอน เพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูพัฒนาและจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือ รูปแบบการจัดประชุม/ ฝึกอบรมอาจมีทั้งแบบ Online และ On-site ซึ่งไม่ควรกระทบเวลาจัดการเรียนการสอนของครู การให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีคู่มือหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะ เช่น เป็นเล่มคู่มือ องค์ความรู้ หรือตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นลักษณะคลังความรู้กลางที่เผยแพร่ให้ครูสามารถเข้าไปสืบค้นได้ง่าย เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ แนวทาง และตัวอย่างไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน Active Learning ได้อย่างเกิดประสิทธิผล นอกจากนี้ ครูต้องการให้มีโค้ชหรือที่ปรึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยมีวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติให้ครูมีความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งมีผู้เชี่ยวชาญหรือศึกษานิเทศก์มาคอยให้คำแนะนำ และติดตามผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและร่วมสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา ในส่วนของการขาดแคลนครู และภาระงานของครู ครูต้องการให้แก้ไขปัญหการขาดแคลนครูและลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวกับการสอนลงได้ จะทำให้ครูมีเวลาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ดียิ่งขึ้น

ความต้องการด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ต้องการปรับบทบาทครู โดยลดการบรรยายให้ความรู้เพียงอย่างเดียว เป็นให้ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เน้นให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างองค์ความรู้ที่มีด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้ อยากเรียน และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน รวมถึง การปรับรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการจัดการเรียนการสอน เช่น เน้นกระบวนการทำงานกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น/สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน จัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการสอนที่น่าสนใจ จัดกิจกรรมชุมนุมหรือกิจกรรมเพิ่มเติมให้หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาตนเอง ลองผิดลองถูกในสิ่งที่ตนเองอยากทำ หรือเชื่อมโยงเนื้อหาในห้องเรียนเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น ความต้องการของครูในด้านงบประมาณ พบว่า ครูผู้สอนต้องการสนับสนุนงบประมาณจากต้นสังกัด เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ด้วยการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับจัดหาสื่อ เทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และควรจัดสรรงบประมาณโดยตรงแก่สถานศึกษา เพื่อสร้างห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เพียงพอ และจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึง ควรสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาครูที่ตรงกับความต้องการจำเป็น ทั้งงบประมาณสำหรับจัดอบรมเทคนิคการสอนเชิงรุกให้ครูปีละ 1 ครั้ง และการให้ขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่ครู สำหรับด้านหลักสูตร ครูแสดงความคิดเห็นว่า เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ควรมีการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย เนื้อหาสาระไม่ควรยึดติดกับแนวคิดทฤษฎีหรือหลักสูตรมากเกินไป ซึ่งใช้เวลา 5-10 ปี จึงจะปรับเปลี่ยนได้ เพราะโลก

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว ควรให้อิสระครูในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทสังคม รวมถึง หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นของเวลาเรียน ควรเพิ่มเวลาการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อความต่อเนื่องและความคงทนของความรู้ความเข้าใจ การจัดกิจกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ในคาบเรียนที่ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ควรมีชั่วโมงเรียนที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรม เพื่อให้ครูมีเวลาในการจัดกิจกรรมหรือจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ด้านการวัดและประเมินผล ครูแสดงความคิดเห็นว่า รูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล ควรมีความหลากหลาย ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการวัดและประเมินผล ควรฝึกให้ผู้เรียนได้มีการประเมินตนเองหรือประเมินเพื่อน แล้วสะท้อนผลร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจในเชิงสร้างสรรค์และก่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน รวมถึง การให้ข้อมูลย้อนกลับ ควรมีการให้ข้อมูลผลการประเมินย้อนกลับแก่ผู้เรียนหลังจากการวัดและประเมินผล ซึ่งครูควรมีวิธีการในการให้ข้อชี้แนะหรือคำแนะนำแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ทั่วถึงทุกคน เน้นการเสริมแรงเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาหรือปรับปรุงตนเอง

จากผลวิจัยข้างต้น นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะ 2 ระดับ คือ (1) ข้อเสนอแนะต่อระดับนโยบาย ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรแกนกลางและการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ฐานสมรรถนะ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านสื่อและเทคโนโลยี ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านอัตรากำลังและการลดภาระงานครู (2) ข้อเสนอแนะต่อระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย 6 ด้าน เช่นกัน ได้แก่ ด้านการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ และด้านการสร้างการมีส่วนร่วม โดยมีปัจจัยและเงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ 6 ข้อ ได้แก่ (1) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำวิชาการ และดำเนินงานต่อเนื่อง (2) การพัฒนาครู และการนิเทศให้คำปรึกษาครู (3) การพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (4) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนำไปใช้ (5) การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ (6) การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

บทคัดย่อ

ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับทุนสนับสนุนจากจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นจำนวน 3,434,000 บาท เพื่อดำเนินการวิจัย 2 แผนงาน 5 โครงการ ได้แก่

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 จาก 1 โครงการภายใต้แผนงานนี้ คือ โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง 2 ปี ผลผลิตที่ได้ในปีที่ 1 จำนวน 1 เรื่อง คือ ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript) ส่วนช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ของรายงานสรุปผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่เป็นทักษะเป้าหมายของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ฉบับสมบูรณ์

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลผลิตที่ได้ จำนวน 19 ชิ้น ซึ่งภายใต้แผนงานนี้มี 4 โครงการรองรับ คือ (1) โครงการการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน เป็นโครงการต่อเนื่อง 2 ปี ผลผลิตที่ได้ในปีที่ 1 คือ นวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนจำนวน 1 ต้นแบบ และรายงานนวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน จำนวน 1 เล่ม (2) โครงการการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจักระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง 2 ปี ผลผลิตที่ได้ในปีที่ 1 คือ บทความทางวิชาการ เรื่อง การศึกษาการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์ของคนแต่ละช่วงอายุ จำนวน 1 เรื่อง และเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการการทดลองนำร่องรูปแบบการจักระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จำนวน 10 เครือข่าย และรายงานการติดตามและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจักระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ จำนวน 1 เรื่อง (3) โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโครงการต่อเนื่อง 3 ปี ผลผลิตที่ได้ในปีที่ 1 คือ รายงานการศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เรื่อง และ (4) โครงการศึกษาการจักระบบการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ผลผลิตที่ได้คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจักระบบการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เรื่อง รายงานผลการศึกษาการจักระบบการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เรื่อง และหนังสือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ: การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา จำนวน 1 เรื่อง

Abstract

In the 2023 budget year, the Office of the Education Council (OEC) received 3.434 million in funding from the Thailand Science Research and Innovation (TSRI) to carry out 5 research projects, which are part of 2 project plans. The first project is a 2-year project called the Development Project of Learning Management Model for Future Skill Enhancement of Thais at Adolescence and School Ages under Thais' Future Skills Enhancement Plan for Responding to National Development Goals and Adapting to Disruption in 21st Century. In its inaugural year, this project produced a manuscript of the final report focusing on the school-age group.

The second plan is the Development Plan of Thais' Potential and High-performing Government Sectors to Transform Thailand for Sustainable Development, comprising 4 research projects with a total of 19 outputs. Firstly, a 2-year project, Developing Management and Administration Innovation for Sustainable Policies Implementation of the Office of the Education Council, yielded 2 outputs in its first year: a prototype of the innovation and a research report. Secondly, the Project for Monitoring and Formulating the Plan to Drive the Application of the Learning Ecosystem Model for Developing Thai 4.0 into Practice, also spanning 2 years, produced several outputs in its first year, including an academic article titled 'Study of Public Relations Media Accessibility for People in Different Generations', 10 academic networks piloting the model, and a research report. Thirdly, a 3-year project on Studying the Process and Results of Using a Competency-based Curriculum at Basic Education Level Schools provided a research report and an academic article as its first-year outputs. Finally, a project to Study the Active Learning Instructional Process Based on Competencies produced the last 3 outputs: a policy recommendation, a research report and a published book

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำเร็จลุล่วงด้วยดีนั้น สกศ. ขอขอบขอบคุณกองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) หน่วยงานผู้พิจารณาในการจัดสรรเงินกองทุนให้แก่ สกศ. อย่างต่อเนื่อง และผู้ประสานงานของกองทุน ววน. คุณเสาวภาคย์วิเศษ ที่พร้อมเสมอในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกองทุน ววน. เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้เป็นไปด้วยความสำเร็จและความราบรื่น

นอกจากนี้แล้ว สกศ. ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ สถาบันการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลโครงการ และหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงคณะผู้บริหารหน่วยงานที่ให้คำปรึกษา คำชี้แนะในการพัฒนาข้อเสนอโครงการ พิจารณาชุดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึง พิจารณากลับกรองบทความวิจัย บทความทางวิชาการ ตลอดจนร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ในแต่ละโครงการที่ได้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 นี้ นับตั้งแต่โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ที่มี ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ดร.อุมาพร หล่อสมฤดี และ ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญในการกลับกรองเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโครงการ และพิจารณาต้นฉบับบทความ โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน และโครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจักระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ ที่มี ดร.อรรถพล สังขวาสี ดร.นายนิติ นาขิต อาจารย์ธฤต ประสานสอน และ ดร.ประวีณา อัสโย เป็นผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการดำเนินงานโครงการโครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มี ศ.ดร.บังอร เสรีรัตน์ ดร.ประวีณา อัสโย นางนาฏฤดี จิตรรังสรรค์ อาจารย์บุญเจือทองประหวั่น อาจารย์เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ อาจารย์วรลักษณ์ ชูกำเนิด และอาจารย์สุสนา เงินเจริญ เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณากลับกรองรายงาน และโครงการศึกษาการจักระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ที่มี รศ.ดร.วิชัย วงศ์ใหญ่รศ.วิชุดา กิจจรธรรม ผศ.บุญรัตน์ แผลงศร และอาจารย์อมรา วิสูตรานุกูล เป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณากลับกรองโครงการ และสุดท้าย รศ.มารุต พัฒผล และ ดร.ประวีณา อัสโย เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณากลับกรองรายงาน

สกศ. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานวิจัยของ สกศ. ในปี พ.ศ.2566 นี้จะถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง อันได้แก่ บุคคลและหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษา ตลอดจน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งคุณประโยชน์เหล่านี้ล้วนจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อคนทุกช่วงวัย ตลอดจนภาคศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

คณะนักวิจัยและคณะประสานแผนงานวิจัย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
บทคัดย่อ	ฐ
Abstract	ท
กิตติกรรมประกาศ.....	ฒ
สารบัญ	ณ
สารบัญรูปภาพ	ด
สารบัญตาราง	ต
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 วิธีการดำเนินงาน.....	22
บทที่ 3 ผลการศึกษา.....	44
บทที่ 4 สรุปผลและอภิปรายผล.....	79
เอกสารอ้างอิง.....	126
ภาคผนวก.....	128

สารบัญรูปภาพ

	หน้า	
รูปภาพที่ 1	โครงสร้างและกรอบอัตรากำลังตามโครงสร้างส่วนราชการ และการแบ่งงานภายใน สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา	1
รูปภาพที่ 2	กระบวนการจัดทำคำของบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	27
รูปภาพที่ 3	กระบวนการปรับข้อเสนอแผนงาน/โครงการงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	28
รูปภาพที่ 4	กระบวนการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรมของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	29
รูปภาพที่ 5	กระบวนการจัดการบริหารแผนงาน/โครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	30
รูปภาพที่ 6	กระบวนการปิดคำรับรองด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	32
รูปภาพที่ 7	กระบวนการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินเหลือจ่ายด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	33
รูปภาพที่ 8	กระบวนการติดตามและตรวจสอบความถูกต้องผลการเบิกจ่ายและตรวจสอบรายการ ผูกพันคงค้างของแผนงาน/โครงการ ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	36
รูปภาพที่ 9	ตัวอย่างการรายงานฐานะเงินงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	37
รูปภาพที่ 10	ผังความเชื่อมโยงของแผนงานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมประจำ ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 กับพันธกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	46

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	รายละเอียดงบประมาณรายจ่ายเงินงบประมาณ ประจำปี พ.ศ.2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณ จำแนกตามแผนงาน	22
ตารางที่ 2	รายละเอียดแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ.2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้รับจัดสรรจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำแนกตามหมวดรายแผนงาน/ โครงการ	24
ตารางที่ 3	รายละเอียดแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ.2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้รับจัดสรรจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำแนกตามงวดการจ่ายเงินของกองทุน ววน. รายแผนงาน/ โครงการ	25
ตารางที่ 4	รายละเอียดเงินที่ได้รับจากสำนักงาน สกสว. และรายจ่ายจริง ในภาพรวม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	38
ตารางที่ 5	รายละเอียดเงินที่ได้รับจากสำนักงาน สกสว. และรายจ่ายจริง จำแนกรายแผนงาน/ โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	39

1. วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (ปีงบประมาณ พ.ศ.2566)

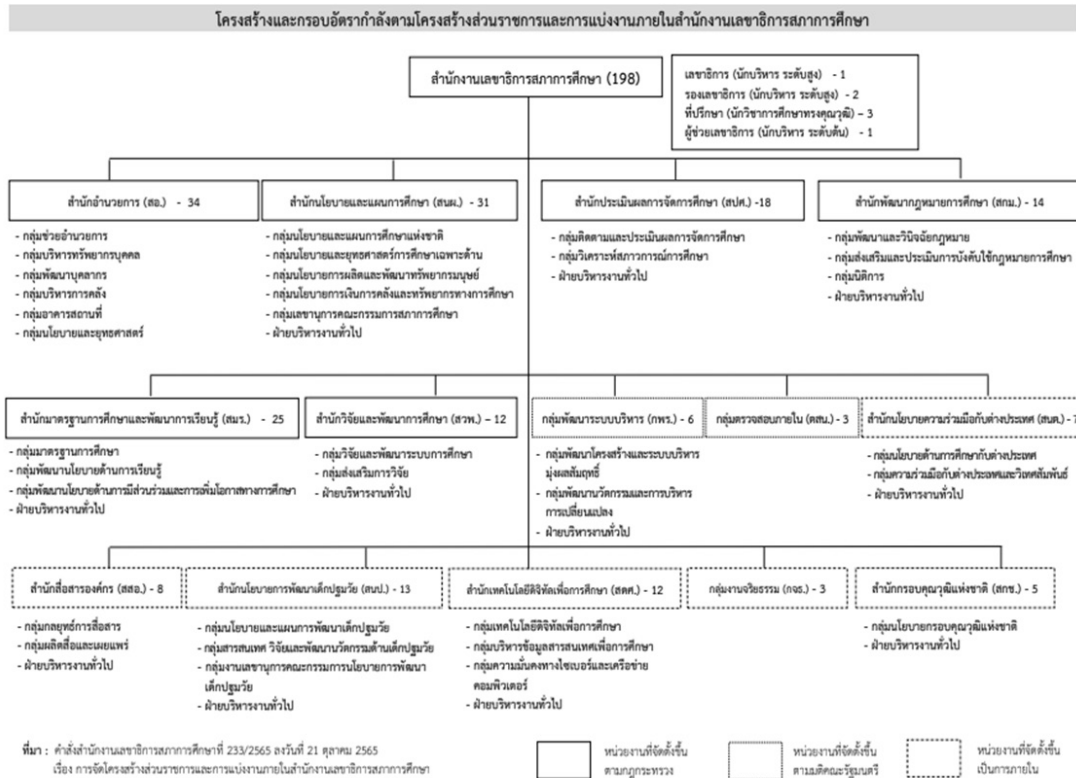
วิสัยทัศน์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นองค์กรนำในการพัฒนา ยกระดับ ร่วมขับเคลื่อนการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับทุกคน สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษาด้วยการใช้งานวิจัยเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับทุกคน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์
3. ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงภายใต้หลักธรรมาภิบาล

โครงสร้าง ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มี จำนวนผู้ปฏิบัติงานรวม 198 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน สำหรับการจัดโครงสร้างภายในหน่วยงาน แบ่งเป็น 11 สำนัก และ 3 กลุ่ม รายละเอียดโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังตามโครงสร้างส่วนราชการ และการแบ่งงานภายในสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 โครงสร้างและกรอบอัตรากำลังตามโครงสร้างส่วนราชการ และการแบ่งงานภายในสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา

2. ยุทธศาสตร์ชาติที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานด้าน ววน. ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (โปรดเลือกเฉพาะยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของท่าน)

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง
เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับและทุกมิติ
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
เน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศไทยในเวทีโลก
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
คนไทยในอนาคต มีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และมีคุณธรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
คำนึงถึงความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านมาตรการต่างๆ ที่มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ต่อความยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
การปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

3. วงเงินงบประมาณกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) ที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รวม 3,434,000 บาท (สามล้านสี่แสนสามหมื่นสี่พันบาทถ้วน) และโปรดระบุโครงการให้สอดคล้องกับแพลตฟอร์มของแผน ววน.

โปรแกรมตามแผน ววน.	ชื่อแผนงานที่ได้รับอนุมัติ	งบประมาณ (บาท)
แผนงาน P21 (S4) ยกระดับการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ รวมถึงนักวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมที่มีทักษะสูง ให้มีจำนวนมากขึ้น	แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21	633,800
แผนงาน P18 (S3) พัฒนาการวิจัยขั้นแนวหน้าที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ รวมทั้งการนำผลการวิจัยขั้นแนวหน้าไปประยุกต์ใช้และพัฒนาต่อยอดสู่เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมขั้นแนวหน้า	แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	2,800,200
รวมทั้งสิ้น		3,434,000

4. รายละเอียดรายงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 2 แผนงาน 5 โครงการ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,434,000 บาท สรุปได้ดังนี้

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (งบประมาณที่ได้รับ 633,800 บาท)

ผลผลิตที่ได้ จำนวน 1 เรื่อง คือ ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript) ส่วนช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ของรายงานสรุปผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่เป็นทักษะเป้าหมายของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่นฉบับสมบูรณ์ ภายได้แผนงานนี้ มีจำนวน 1 โครงการ คือ

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 633,800 บาท

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

1. ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือ “Disruption” ของโลกศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็น (1) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางโครงสร้างประชากร (Population Disruption) ที่เกิดจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยและการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากรและแรงงาน (2) ช่องว่างระหว่างช่วงวัยที่ขยายกว้างขึ้น (Generation Disruption) เพราะประสบการณ์และบริบทในการดำเนินชีวิตซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม ความคิด และความเชื่อ ของคนแต่ละยุคสมัยให้มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง (3) การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี (Technology Disruption) โดยเฉพาะนวัตกรรมดิจิทัลซึ่งก่อให้เกิดความปั่นป่วนและการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันในกลุ่มคนและสังคมบริบทต่าง ๆ (4) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอาชีพและการทำงาน (Career Disruption) เมื่อความต้องการในหลายอาชีพเปลี่ยนไปจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้แทนแรงงานมนุษย์ บางอาชีพอาจมีความต้องการเพิ่มขึ้นหรือเกิดอาชีพใหม่ ขณะที่บางอาชีพอาจหายไปหรือมีความต้องการลดลง รวมถึงลักษณะการทำงานที่มีความเป็นอิสระ เน้นการทำงานข้ามสายงาน และการทำงานเป็นทีมมากขึ้น ตลอดจน (5) การเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ (Learning Disruption) ซึ่งมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มุ่งเน้นการปฏิบัติและการนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ในชีวิตจริง และเชื่อมโยงกับตลาดแรงงานมากขึ้น รวมถึงมีแนวโน้มเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพและการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น ทั้ง 5 สถานการณ์ล้วนส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อภาคการศึกษา ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีความพร้อมทั้งทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะที่จำเป็นแห่งอนาคต หรือ “Future Skill” สอดรับกับความต้องการของประเทศและสังคมโลก นำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องไปกับลักษณะการเรียนรู้และชุดทักษะเป้าหมายที่ต้องการการพัฒนาซึ่งเปลี่ยนแปลงไป

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนไทยช่วงวัยเรียนอายุตั้งแต่ 5-14 ปี และวัยรุ่นอายุตั้งแต่ 15-21 ปี ครอบคลุมทั้งการพัฒนาทางกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กล่าวคือ ให้เด็กทุกคนมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม ได้รับการปลูกฝังมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม

และวัฒนธรรมอันดีต่าง ๆ ทั้งความเป็นคนดี ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีภูมิคุ้มกันต่อ พหุติกรรมเสี่ยง การก่อปัญหา หรืออาชญากรรม ได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ มีทักษะชีวิตและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะ พื้นฐานและทักษะที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงานในอนาคต ให้มีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ขณะเดียวกัน หนึ่งในแนวทางการพัฒนาของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ ก็คือการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยการปรับเปลี่ยนระบบการ เรียนรู้ซึ่งมี 4 มิติสำคัญ ได้แก่ (1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะ สหวิทยาการ มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงและปฏิรูปหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้ได้มาตรฐานและได้รับการยอมรับใน ระดับนานาชาติ สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้ในหลากหลายมิติ ทั้งด้านการผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะ และทักษะในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาด การพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีศักยภาพ รวมถึงการมีนักวิจัยและ นวัตกรรมที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพ สามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาประเทศในด้าน เศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างดี (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา ทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยมีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอน ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎี การเรียนรู้แบบใหม่ในการพัฒนาเนื้อหาและทักษะแบบใหม่ ทั้งนี้ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะที่มีพลวัต ปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมต่อ และการมีส่วนร่วม (3) การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่ เน้นการลงมือปฏิบัติ สะท้อนความคิดและทบทวนไตร่ตรอง โดยเน้นการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะชีวิต และสามารถ นำมาใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพได้จริง และ (4) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกำกับกับการเรียนรู้ของตนได้ โดยใช้สื่อผสมอย่างหลากหลาย ปรับเปลี่ยนตามความสามารถและระดับของผู้เรียน มีเนื้อหาที่ไม่ยึดติดกับตัวสื่อ เลือกประกอบเนื้อหาได้เอง เก็บประวัติการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และมีระบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่รวดเร็วและต่อเนื่อง

นอกจากนั้น เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้าน การผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ก็มุ่งพัฒนา กำลังคนให้มีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ ส่งเสริมสถาบันทางการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน และสนับสนุน การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รวมถึงยุทธศาสตร์ ที่ 3 ด้านการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทั้งทักษะและ คุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐาน การศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ ไม่ว่าจะผ่านการปรับระบบบริหารจัดการ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา หลักสูตร ระบบแนะแนว รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ และกลไกความร่วมมือ ทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และขยายสู่การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และสามารถเข้าถึงได้ ตลอดจนการพัฒนามาตรฐาน การผลิตและคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนชาติระดับต่าง ๆ ข้างต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานระดับนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ ได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ของคนไทยแต่ละช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก

ศตวรรษที่ 21 จากผลการศึกษาดังกล่าว ซึ่งผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลผลจากบทความทางวิชาการ รายงาน ผลงานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และผ่านการพิจารณากลั่นกรองโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนคณะผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ที่มีบทบาทในการเตรียมความพร้อมคุณภาพคนไทยแต่ละช่วงวัยในบริบทต่าง ๆ ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตสำหรับคนไทยช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น 5 อันดับแรกนั้น ได้แก่ (1) ความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) (2) การอ่านออกเขียนได้ (Literacy) (3) การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner) (4) การเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) (5) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) และการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ในเวลาต่อมา ยังได้สำรวจสถานการณ์และระดับทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ในปัจจุบันของคนไทยช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น ซึ่งทำให้สามารถมองเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและส่งเสริมทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ในกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวชัดเจนยิ่งขึ้น ในการนี้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นเพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ในการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต เพื่อให้เกิดการต่อยอดไปสู่การปฏิบัติในบริบทต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 ศึกษาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น
- 2.2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

3. ขอบเขตของการดำเนินงาน

3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ คนไทยช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) จำนวน 6,207,179 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาทั่วประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คนไทยช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ที่อยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) สูงใน 20 อันดับแรกประเทศ และที่อยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ต่ำใน 20 อันดับท้ายของประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) และกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงมหาดไทย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา 4 ขนาด คือ (1) 1-120 คน (2) 121-499 คน (3) 500-1,499 คน และ (4) 1,500 คนขึ้นไป

3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการและความพึงพอใจที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านกระบวนการเรียนรู้ (2) ด้านสภาพแวดล้อม (3) ด้านเทคโนโลยี และ (4) ด้านนโยบาย ของผู้เรียนในวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ครอบคลุม 3 ทักษะ ได้แก่ ความฉลาดรู้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) ความฉลาดรู้ (Literacy) และการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ (1) การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้านความต้องการและความพึงพอใจใน 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น (2) การเก็บและวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการเก็บและวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใน 5 กลุ่มเป้าหมายที่

เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารครูผู้สอน ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง จากนั้น (3) การวิเคราะห์ร่วมกับ ผลการศึกษาแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้สากล เพื่อสังเคราะห์และพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต

4. นิยามศัพท์

ความฉลาดรู้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง เข้าใจ และใช้งาน เทคโนโลยีและทรัพยากรดิจิทัล ซึ่งครอบคลุมทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ เนื้อหา ตลอดจนเทคโนโลยีและทรัพยากรดิจิทัล ประเภทอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1) ความสามารถในการเข้าถึง ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะในมิติของการเข้าถึงอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือโครงสร้าง พื้นฐานทางดิจิทัลซึ่งเป็นเทคโนโลยีในเชิงกายภาพเท่านั้น แต่รวมถึงความสามารถในการนิยาม การค้นหา และการอ้างอิง เนื้อหาและทรัพยากรดิจิทัลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

2) ความสามารถในการเข้าใจ ซึ่งครอบคลุมการวิเคราะห์ ประเมิน ตีความ จัดระเบียบ และบูรณาการ บริบท ข้อมูล และสื่อดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เข้าใจและรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถ ประเมินความน่าเชื่อถือ ความเกี่ยวข้อง และนำเทคโนโลยีหรือทรัพยากรดิจิทัลมาประกอบการตัดสินใจและใช้งานต่าง ๆ ต่อไปได้

3) ความสามารถในการใช้งานหรือสร้างสรรค์เทคโนโลยีดิจิทัลและทรัพยากรดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นการ ผลิตข้อมูล ความรู้ และสื่อดิจิทัลหลากหลายรูปแบบ เพื่อการสื่อสาร แก้ปัญหา หรือสนับสนุนการทำงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

ความฉลาดรู้ (Literacy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและนำข้อมูล ความรู้ ทักษะความคิด ทักษะคิด ค่านิยม และคุณค่าต่าง ๆ ไปใช้งานหรือสื่อสารผ่านสื่อตัวอักษร สัญลักษณ์ หรือตัวเลข ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียนด้วยมือ หรือการพิมพ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) ความสามารถในการอ่าน หมายถึง ทักษะในการทำความเข้าใจเนื้อหาใจความของเรื่องได้อย่าง ครบถ้วนและละเอียดถี่ถ้วน รวมถึงสามารถระบุตำแหน่งข้อมูลที่ซับซ้อนได้

2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ทักษะในการตีความหมาย ทำความเข้าใจข้อมูล บูรณาการข้อมูลที่ได้อ่านกับความรู้ที่ผ่านมา และสร้างข้อมูลสรุปได้ รวมถึงการประเมินคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ของข้อมูล เมื่อได้รับข้อมูลที่หลากหลายหรือขัดแย้งกัน ก็สามารถตระหนักถึงข้อขัดแย้งและหาวิธีจัดการกับข้อขัดแย้งนั้นได้

3) ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ทักษะในการถ่ายทอดและสะท้อนความคิดของตนให้ผู้อื่น เข้าใจผ่านสื่อ ตัวอักษร สัญลักษณ์ หรือตัวเลข

การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการทางความคิดที่หลากหลายในการวิเคราะห์ ประเมิน ตัดแปลง ปูรงแต่ง และผสมผสานความคิดของตนเพื่อพัฒนาแนวคิด สิ่งประดิษฐ์ หรือผลผลิตใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อไป โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1) ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง การมีความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดเดิม โดยอาจ เกิดจากการนำความรู้เดิมมาดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ก็ได้

2) ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง การมีความคิดปริมาณมาก ไม่ซ้ำกัน ในเรื่องเดียวกัน สามารถคิด เชื่อมโยง เลือกลงท้าย หรือแสดงออกในรูปแบบที่ต่างกันได้ในเวลาที่ยกจำกัด

3) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง การมีความคิดที่หลากหลาย ไม่ซ้ำกัน ต่อยอดดัดแปลงไปประเภทอื่น ๆ ที่แตกต่างกันได้ ช่วยเสริมให้ความคิดคล่องตัวมีคุณภาพและมีความแปลกใหม่มากขึ้น

4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง การมีความคิดที่แจ่มแจ้งรายละเอียด เชื่อมประสานขยายความ ติดตาม และต่อยอดไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานหรือผลผลิตใหม่ที่สำคัญ

ช่วงวัยเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่มีอายุ 5-14 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงมหาดไทย

ความต้องการของผู้เรียน หมายถึง ความต้องการของผู้เรียนที่มีอายุ 5-14 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงมหาดไทย ที่มีต่อปัจจัยใน 4 ด้านที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านนโยบาย

ความพึงพอใจของผู้เรียน หมายถึง ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีอายุ 5-14 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงมหาดไทย ที่มีต่อปัจจัยใน 4 ด้านที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านนโยบาย

ขนาดสถานศึกษา หมายถึง จำนวนผู้เรียนที่กำลังศึกษาในสถานศึกษาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ขนาด ได้แก่ (1) จำนวนผู้เรียน 1-120 คน (2) จำนวนผู้เรียน 121-499 คน (3) จำนวนผู้เรียน 500-1,499 คน และ (4) จำนวนผู้เรียน 1,500 คนขึ้นไป

สภาพแวดล้อม หมายถึง ครอบคลุม 3 กลุ่ม คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพในพื้นที่สถานศึกษา อาทิ อาคารเรียน ห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน/กีฬา ระบบความปลอดภัย พื้นที่สีเขียว เป็นต้น สภาพแวดล้อมเชิงนามธรรมในพื้นที่สถานศึกษา อาทิ บรรยากาศใน/นอกห้องเรียน วัฒนธรรมในห้องเรียน/สถานศึกษา เป็นต้น และสภาพแวดล้อมที่บ้าน อาทิ บรรยากาศภายในครอบครัว วัฒนธรรมภายในครอบครัว เป็นต้น

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (งบประมาณที่ได้รับ 2,800,200 บาท)

ผลผลิตที่ได้ จำนวน 19 ชิ้น คือ นวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนจำนวน 1 ต้นแบบ รายงานนวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน จำนวน 1 เล่ม บทความทางวิชาการ เรื่อง การศึกษาการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์ของคนแต่ละช่วงอายุ จำนวน 1 เรื่อง เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จำนวน 10 เรื่อง รายงานการติดตามและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ จำนวน 1 เรื่อง บทความทางวิชาการ เรื่อง หลักสูตรฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เรื่อง รายงานผลการศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความพร้อม และยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงาน จำนวน 1 เรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เรื่อง รายงานผลการศึกษาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เรื่อง และหนังสือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ: การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา จำนวน 1 เรื่อง ซึ่งภายใต้แผนงานนี้มี 4 โครงการรองรับ ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 350,000 บาท
ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

1. ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล

รายงาน Global Trends 2040: A More Contested World (2021) โดย The National Intelligence Council ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้สาระสำคัญเกี่ยวกับโลกอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้าที่มีการเชื่อมโยงของสังคมมนุษย์ ด้วยการติดต่อสื่อสารซึ่งเกิดจากการพัฒนาของเทคโนโลยี ดังนั้นโลกในปัจจุบันและอนาคตจะถูกทำลายจากสถานการณ์ที่ยากจะหลีกเลี่ยง เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ โรคระบาด วิกฤตการณ์ทางการเงิน ตลอดจนการ Disrupt ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันแบบก้าวกระโดด การใช้ระบบ E-Commerce ในภาคธุรกิจทั่วโลก การใช้ Social Network เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตที่แทรกกับการทำกิจกรรมทุก ๆ ด้านของมนุษย์ หรือแม้แต่ Internet of Things ก็ได้รับการคาดการณ์ว่าจะมีอุปกรณ์เพิ่มขึ้นถึง 64,000 ล้านเครื่อง ภายในปี 2025 และจะสามารถเพิ่มขึ้นได้ถึงหลักล้านล้านเครื่องในปี 2040 การเกิด Digitalization คือ การใช้ชีวิตในโลกจริงและโลกเสมือนไปพร้อมกัน ด้วยการใช้ปัญญาประดิษฐ์ หรือ Artificial Intelligence (AI) , Cloud Computing , Big Data , 3D Printing , Virtual Reality , Fintech และ Chat GPT ซึ่งความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันจนเกิดการ Disruptive ในหลายเรื่อง ส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีอยู่ในปัจจุบัน จะต้องปรับตัวให้มีความสามารถในการรับมือกับความท้าทายใหม่ โลกยุคใหม่ ความรู้ใหม่ และวิธีการเรียนรู้แบบใหม่

จากสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศไทยจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เพื่อเป็นพิมพ์เขียวของการพัฒนาประเทศ อันเนื่องด้วยสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล โดยมีฐานคิดหลักคือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ประเทศไทย 4.0 “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว ประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนแปลงในหลายเรื่อง ที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีสมรรถนะ เป็นกำลังคนสมรรถนะสูง ภาคการศึกษาซึ่งเป็นภาคสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนจะต้องกำหนดนโยบายการศึกษาที่ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย หน่วยงานที่จัดทำนโยบายการศึกษาระดับชาติจำเป็นต้องปรับแนวคิดใหม่ กระบวนทัศน์ใหม่ ซึ่งการออกแบบและจัดทำนโยบายทางการศึกษาจะต้องออกแบบการศึกษากับการพัฒนาสังคมเป็นหลักสำคัญโดยรวมของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนา รวมทั้งมุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา 4 มิติ ที่สำคัญ ได้แก่ ผู้เรียน ครู โรงเรียน/แหล่งเรียนรู้ และระบบการบริหารจัดการ และที่สำคัญคือ การขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาสู่การนำไปใช้ในภาคปฏิบัติ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหรือแม้กระทั่งสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งจัดทำ

ข้อเสนอนโยบายและแผนในการสนับสนุนทรัพยากรด้านการศึกษาของชาติ ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และภูมิปัญญาของชาติ และประเมินผลการจัดการศึกษา จะต้องปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การยกระดับความสามารถของหน่วยงานด้วยการนำนวัตกรรมหรือเครื่องมือใหม่มาใช้ในการจัดทำนโยบายการศึกษาจึงเป็นเรื่องท้าทาย การพัฒนาหน่วยงานหรือองค์กรที่สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วผ่านการปรับเปลี่ยนแนวคิดและสร้างทัศนคติใหม่ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานให้ทำงานเป็นหมุดหมายสำคัญที่หน่วยงานจะต้องไปให้ถึง

เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาการจัดทำนโยบาย แผน มาตรฐาน กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของสำนักงานฯ พบว่า ประสบความสำเร็จในการจัดทำนโยบายการศึกษาระดับชาติหลายเรื่อง อาทิ

- นโยบายหรือแผนการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่กล่าวถึงเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งองค์ความรู้ นวัตกรรม ยุทธศาสตร์ มาตรฐาน รวมทั้งพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562
- กรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เชื่อมโยงกับระดับคุณวุฒิการศึกษากับระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานและการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนซึ่งสำนักงานฯ เป็นตัวแทนของประเทศไทยร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน พัฒนารอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนเพื่อให้เกิดการเทียบเคียงคุณวุฒิระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายผู้เรียนและแรงงานในภูมิภาค
- มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่เป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละประเภทและระดับ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบในการสร้างคนไทย 4.0 ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

แต่อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การจัดทำนโยบายการศึกษา แผนการศึกษา มาตรฐานการศึกษา หรือแนวคิด แนวทาง การกำหนดกรอบคิดใหม่ทางการศึกษา อาจจะต้องมีกระบวนการของการพัฒนางานที่ต้องคำนึงถึงความท้าทายใหม่ ๆ คำนึงถึงการเพิ่มศักยภาพของมนุษย์ในการแข่งขันกับนานาชาติ คำนึงถึงบริบทใหม่ของโลกและของประเทศ ด้วยการใช้นวัตกรรมซึ่งหมายรวมถึงแนวคิดใหม่ การทำงานด้วยวิธีการใหม่ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางความคิด หรือการพัฒนาต่อยอดจากแนวคิดเดิม วิธีการเดิม ใช้ประโยชน์จากสิ่งเดิมที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ทันสมัยขึ้น ซึ่งนวัตกรรมจะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดมูลค่าของเรื่องที่จะดำเนินการ

ยิ่งไปกว่านั้น การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรมนั้นมีความสำคัญอย่างมากและเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานขององค์กรในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการเป็นองค์กรนวัตกรรมจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร ที่จะช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่ง และสร้างความเจริญเติบโตขององค์กรในเศรษฐกิจสมัยใหม่ ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมหรือการพัฒนาวัตกรรมการทำงานให้บุคลากรในองค์กรใช้ จะช่วยในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างยั่งยืน และกลายเป็นตัวชี้วัดของความได้เปรียบทางการแข่งขันระดับชาติและนานาชาติในเวทีโลก (Chaiprasit, 2010) นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า องค์กรที่จะประสบความสำเร็จในอนาคตจะต้องเป็นองค์กรที่สามารถทำให้บุคลากรในองค์กรมีความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรม และให้พนักงานทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเข้าใจเชิงระบบ โดยมีการกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์เป้าหมายและกลยุทธ์ที่ชัดเจน ภายใต้โครงสร้างขององค์กรที่ยืดหยุ่น (Pongphankae & Chantuk, 2017)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนในการดำเนินงานจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประเภททุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติและพัฒนาเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ภายใต้บริบทของความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สำนักงานฯ เป็นกลไกหลักในการจัดทำและขับเคลื่อนนโยบายการศึกษา แผนการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และกรอบแนวคิดใหม่ของการพัฒนาการศึกษาได้อย่างเต็มภาคภูมิ เป็นเสาหลักทางการศึกษาของประเทศที่ทุกภาคส่วนต้องนำหลักการ แนวคิด นโยบาย ไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนารายละเอียดสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ ในปีนี้ 1 นี้ คือ

- 2.1 ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- 2.2 พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาใน 3 ประเด็น คือ

- (1) กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) การแปลงนโยบาย (2) การสร้างการยอมรับ (3) การควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล (4) การระดมพลัง (5) การปฏิบัติจริง และ (6) การสร้างความเป็นปึกแผ่น
- (2) การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน
- (3) การพัฒนาให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นองค์กรนวัตกรรม โดยพิจารณาให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ (2) โครงสร้างองค์การ (3) บุคลากร (4) ค่านิยมและวัฒนธรรม และ (5) สภาพแวดล้อมการทำงาน

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

- กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล คือ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจาก 3 สำนัก ได้แก่ (1) สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ (สมร.) (2) สำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (สนป.) (3) สำนักกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (สกช.) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย ประกอบด้วย (1) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (2) มาตรฐานการศึกษาของชาติ และ (3) มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษา

เดือนตุลาคม 2565 - มีนาคม 2566

4. นิยามศัพท์

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน หมายถึง กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้แก่ (1) มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (2) มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (3) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (4) แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีขั้นตอน/กระบวนการนำนโยบายสู่การ

ปฏิบัติอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย (1) การแปลงนโยบาย (2) การสร้างการยอมรับ (3) การควบคุม กำกับ ติดตามและ ประเมินผล (4) การระดมพลัง (5) การปฏิบัติจริง และ (6) การสร้างความเป็นปึกแผ่น

(1) **การแปลงนโยบาย** หมายถึง การทำให้นโยบาย แผนงาน หรือ โครงการออกมาเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

(2) **การสร้างการยอมรับ** หมายถึง การจัดการ หรือ จัดโครงสร้างองค์การ การเตรียมบุคลากร การบริหารจัดการ จัดการเกี่ยวกับทรัพยากรต่าง ๆ ให้พร้อมต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

(3) **การควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล** หมายถึง การกำกับและติดตามความก้าวหน้าของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการที่วางไว้ รวมถึงประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย มีการใช้สารสนเทศจากการประเมิน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย

(4) **การระดมพลัง** หมายถึง การรับนโยบายและแสวงหาการสนับสนุน ด้วยการสร้างความเข้าใจและยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน อาทิ ผู้บริหารมีการสื่อสารนโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจ ทศนคติที่ติดนโยบายของผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

(5) **การปฏิบัติจริง** หมายถึง การยอมรับปฏิบัติและแสวงหาวิธีการปรับปรุงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติ อาทิ ผู้บริหารมีการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานยอมรับและปฏิบัติตามนโยบาย หรือ นำนโยบายสู่การปฏิบัติด้วยวิธีการที่หลากหลาย

(6) **การสร้างความเป็นปึกแผ่น** หมายถึง การทำให้ผู้ปฏิบัติ/หน่วยปฏิบัติเห็นความสำคัญ กิจกรรม/โครงการตามนโยบายมีความคงอยู่และต่อเนื่อง ด้วยการแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ การสร้างความร่วมมือกับบุคลากรภายใน การสร้างเครือข่ายการทำงาน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

นวัตกรรมการบริหารจัดการ หมายถึง นวัตกรรมกระบวนการเพื่อนำนโยบายของสำนักงานเลขาธิการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ซึ่งอาจมาจากการทำสิ่งใหม่ขึ้นมา การนำแนวความคิดใหม่ หรือ การใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วมาใช้ในรูปแบบใหม่ โดยการสร้าง หรือพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ (1) การรับรู้ถึงโอกาส/การระบุปัญหา (2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย (3) การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (4) การทดลองใช้นวัตกรรม (5) การแก้ไขจุดบกพร่อง และ (6) การเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก

(1) **การรับรู้ถึงโอกาส/การระบุปัญหา** เป็นการศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ข้อจำกัด เครื่องมือ กรอบแนวคิด หรือ แนวทางที่จะนำมาแก้ปัญหา เป็นต้น

(2) **การกำหนดจุดมุ่งหมาย** เป็นการพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณสมบัติ หรือ คุณลักษณะตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

(3) **การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม** เป็นการนำของเก่ามาปรับปรุง ดัดแปลง เพื่อใช้แก้ปัญหาและทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือ อาจคิดค้นขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา หรือ วัตถุประสงค์ของนวัตกรรมที่วางไว้

(4) **การทดลองใช้นวัตกรรม** เป็นการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข โดยผลจากทดลองจะทำให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม

(5) **การแก้ไขจุดบกพร่อง** เป็นการปรับปรุงนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ด้วยการนำความคิด หรือ ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงนวัตกรรมให้มีคุณภาพและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ต่อไป

(6) **การเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก** เป็นการเผยแพร่เมื่อมั่นใจว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพ

องค์กรนวัตกรรม หมายถึง แนวทางการพัฒนาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้มีขีดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การจัดการทรัพยากรให้ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายให้การดำเนินงานต่าง ๆ เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนา ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ (2) โครงสร้างองค์การ (3) บุคลากร (4) ค่านิยมและวัฒนธรรม (5) สภาพแวดล้อมการทำงาน

(1) **วิสัยทัศน์และกลยุทธ์** หมายถึง มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เป็นไปได้ ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมในทุกระดับขององค์กร รวมถึงมีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมอย่างจริงจังในระยะยาว

(2) **โครงสร้างองค์กร** หมายถึง มีการทำงานแบบโครงการ (Project-based Organization) หรือ มีโครงสร้างองค์กรแบบราบ (Flat Organization) และการทำงานแบบทีมข้ามสายงาน (Cross-Functional Team) ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่และสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรม

(3) **บุคลากร** หมายถึง มีระบบการจัดการบุคลากร ได้แก่ การสรรหาและการจ้างงาน การพัฒนาบุคลากร การรักษาและลดการลาออก การประเมินผลการปฏิบัติงาน และระบบการจัดการความสามารถของบุคลากร อาทิ ระบบที่ทำให้ทราบถึงความสามารถขององค์กร หรือ บุคลากรว่า สนับสนุนเป้าหมาย หรือ การปฏิบัติงานขององค์กรในปัจจุบัน หรือ อนาคตหรือไม่ เป็นระบบที่สนับสนุนเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมให้เกิดการถ่ายโอนความสามารถเกี่ยวกับนวัตกรรมภายในองค์กร เป็นต้น โดยทั้ง 2 ระบบจะต้องมุ่งสู่การพัฒนาความสามารถด้านนวัตกรรมของบุคลากร

(4) **ค่านิยมและวัฒนธรรม** หมายถึง องค์กรจะต้องมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้พนักงานกล้าคิด กล้าเสี่ยง เปิดโอกาส รับฟังความคิดเห็น หรือ แนวคิดใหม่ ๆ ไม่มีการลงโทษต่อความผิดพลาด หรือ ความล้มเหลวที่เกิดจากการสร้างนวัตกรรม รวมถึงการทำให้พนักงานทุกระดับเห็นความสำคัญของนวัตกรรม รับรู้และมีส่วนร่วมรับผิดชอบเกี่ยวกับนวัตกรรมองค์กร เป็นต้น

(5) **สภาพแวดล้อมการทำงาน** หมายถึง มีบรรยากาศและสภาวะแวดล้อมในการทำงานที่สร้างสรรค์ มีความเชื่อมโยงกับปัจจัยภายนอกองค์กร มีเครื่องมือต่าง ๆ ที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรม มีช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้าง และการจัดการองค์ความรู้ภายในองค์กร เป็นต้น

โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ

ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,160,800 บาท
ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

1. ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาคุณภาพในการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ซึ่งไม่ตอบโจทย์การพัฒนาหรือความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ไม่ยึดโยงเข้ากับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้งทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนและสังคมของพื้นที่ รวมทั้งการลงทุน งบประมาณด้านการศึกษาสูงแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำ รวมทั้งบรรยากาศและนิเวศการเรียนรู้ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนในแต่ละช่วงวัย ปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไขและการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นประเด็นที่รัฐบาลให้ความสำคัญและกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนของประเทศ โดยเน้นการสร้างสมรรถนะและทักษะให้แก่คนไทย เพื่อสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนและคนไทยตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และพัฒนาให้เป็นคนไทย 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ได้ให้ความสำคัญและใช้ข้อความว่า “ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ที่มุ่งเน้นการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่

เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ระบบนิเวศการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการใช้สิ่งรอบตัวอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดตามบริบทและความเหมาะสม ประกอบกับ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564) ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางและจังหวะก้าวการเรียนรู้ของตนเอง (Personalized Learning) อย่างมีความหมาย มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง ตลอดจน มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและความพร้อมเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ด้วยเหตุนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้ดำเนินการ “โครงการศึกษารูปแบบการจัดการจัดนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0” เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบนิเวศการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนไทย 4.0 และนำไปเป็นต้นแบบในการเสริมสร้างการจัดการนิเวศการเรียนรู้ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนจึงต้องดำเนินการตามหลักการ Deming Cycle 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนงานและกำหนดวิธีการ (Planning) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act / Action) ซึ่งการดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2567 จะเป็นขั้นตอนการตรวจสอบ และการปรับปรุง เพื่อให้โครงการเกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ทำให้เกิดคำถามการวิจัยว่า การนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ไปใช้ในพื้นที่ศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ของโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 หรือไม่ รวมถึงการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประสมสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ของคนแต่ละช่วงวัยเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร นำไปสู่การศึกษาและจัดทำแผนการขับเคลื่อนรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เห็นได้ว่าประเด็นดังกล่าวควรค่าแก่การศึกษาอย่างยิ่ง หากนำแต่ละประเด็นมาวิเคราะห์จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างการจัดการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ในพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และตอบสนองการเรียนรู้ที่ตรงตามความสนใจและศักยภาพของคนทุกช่วงวัยอย่างเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ ในปีนี้ 1 นี้ คือ

2.1 เพื่อติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประสมสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ของคนแต่ละช่วงวัย

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 **ระยะที่ 1** การติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้คัดเลือกสถานศึกษา/แหล่งเรียนรู้ 8 แห่ง ได้แก่

(1) สถานศึกษาในชุมชนเกษตรกรรม ประกอบด้วย (1.1) โรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอลำดวน จังหวัดฉะเชิงเทรา (1.2) โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) ตำบลบางปิด อำเภอลำดวน จังหวัดตราด

(2) สถานศึกษาในชุมชนอุตสาหกรรม ประกอบด้วย (2.1) โรงเรียนบ้านหนองสทิต ตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา (2.2) โรงเรียนวัดหัวสำโรง (ศรีราชานุรักษ์บำรุง) ตำบลหัวสำโรง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดฉะเชิงเทรา (2.3) โรงเรียนวัดแหลมฉิม ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

(3) สถานศึกษาในชุมชนท่องเที่ยว ประกอบด้วย (3.1) โรงเรียนบ้านไสไทย ตำบลไสไทย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ (3.2) โรงเรียนเกาะสมุย ตำบลลิปะน้อย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (3.3) ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารปูม้าบ้านใต้ ตำบลแม่น้ำ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 ระยะที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ของคนแต่ละช่วงวัย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ Generation B , X , Y และ Z รวมจำนวน 758 คน ประกอบด้วย ผู้กำหนดนโยบาย การศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและประเภทการศึกษา ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทุกช่วงวัย โดยเป็น Gen - B จำนวน 32 คน Gen - X จำนวน 96 คน Gen - Y จำนวน 376 คน และ Gen - Z จำนวน 254 คน ทั้งนี้ เมื่อจำแนกกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะของอาชีพนั้นสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มอาชีพที่มีอาชีพเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบการศึกษา และ (2) กลุ่มอาชีพที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรง

(1) กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐตำแหน่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ข้าราชการเกษียณที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา จำนวนรวม 631 คน

(2) กลุ่มอาชีพที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรง ได้แก่ เกษตรกร เจ้าของกิจการ ผู้ประสานงาน พนักงานบริษัทเอกชน แม่บ้าน รับจ้าง อาชีพอิสระหรือฟรีแลนซ์ NGO บุคคลที่รอสอบบรรจุหรือว่างงาน ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐตำแหน่งอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ข้าราชการเกษียณไม่ได้ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา จำนวนรวม 127 คน

4. นิยามศัพท์

คนไทย 4.0 หรือ คนไทยในศตวรรษที่ 21 หมายถึง คนไทยที่มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีศักยภาพและความพร้อมในระดับสูง มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม มีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

ระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียน ที่เน้นพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

ปัจจัยสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง ประกอบด้วย 6 ด้าน/ปัจจัย ได้แก่ (1) การเปลี่ยนกรอบความคิด (2) ความพร้อมของบุคลากรหรือองค์กร (3) สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยียุคใหม่ (4) วิธีการเรียนรู้หรือ

เนื้อหาการเรียนรู้อื่นๆ (5) วัฒนธรรมการเรียนรู้อื่นๆ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม (6) ความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

องค์ประกอบของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดอารยธรรมเชิงนิเวศ หมายถึง (1) การจัดการผสมผสาน/เรียบง่าย/มีประสิทธิภาพ (2) เน้นสัมพันธ์ภาพ (3) องค์ประกอบมีบทบาทหลายหน้าที่ (4) แต่ละหน้าที่มีบทบาทร่วมจากหลายองค์ประกอบ (5) มีการตัดสินใจร่วมกับชุมชน (6) คำนึงถึงสิทธิเด็ก (7) คำนึงถึงความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และ (8) ความเท่าเทียมกันทางสังคม (LGBTQ+)

กลุ่มคนแต่ละช่วงวัย (Generation) หมายถึง กลุ่มคนตามช่วงอายุที่ต่างกัน โดย Gen – B คือ กลุ่มคนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 – 2507 Gen – X คือ กลุ่มคนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 – 2522 Gen – Y คือ กลุ่มคนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 – 2540 Gen – Z คือ กลุ่มคนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2541 – 2555 (สรรเพชร ไชยสิริยะสวัสดิ์, 2557)

สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) หมายถึง สื่อสังคมในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีส่วนร่วมผ่านระบบ Social Network ได้

สื่อดั้งเดิม (Traditional Media) หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งสารไปสู่ผู้รับสารได้ทางเดียวโดยที่ผู้รับสารไม่สามารถติดต่อหรือตอบโต้กลับไปได้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์

พฤติกรรมการใช้สื่อ หมายถึง รูปแบบการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการเข้าถึงสื่อ และชุดความคิดและการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการสื่อ ไม่ว่าจะเป็นสื่อที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) และ สื่อดั้งเดิม (Traditional Media)

โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี งบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,011,000 บาท

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

1. ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล

ในปี พ.ศ. 2560 คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี โดยได้มีการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ผ่านมา พบข้อมูลสำคัญที่เป็นภาวะวิกฤตอย่างยิ่งยวด จึงกำหนดให้ดำเนินการศึกษาหาแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านการจัดการเรียนการสอนดำเนินการครอบคลุมด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล จากการศึกษาและการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งการศึกษาดูงานในโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ ทำให้คณะอนุกรรมการด้านการจัดการเรียนการสอนได้ข้อมูลปัญหาหลายประการ จึงควรมีการปรับหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมประเทศและโลกในยุคปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตรอบด้าน เด็กไทยในปัจจุบันต้องการความรู้ทักษะและสมรรถนะชุดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม จึงเป็นหน้าที่ของการศึกษาที่จะต้องตอบสนองความต้องการดังกล่าว รวมไปถึงการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องการให้ประเทศไทยเข้าสู่ความเป็นไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งต้องการพลเมืองที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และผลิตนวัตกรรมได้ คณะอนุกรรมการด้านการเรียนการสอนจึงเห็นควรให้มีการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการพิจารณาดำเนินการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะชุดใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัยและแนวโน้มอนาคต

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ในสาระเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว ควบคู่กับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง โดยในแผนย่อยเกี่ยวกับ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นั้นมีจุดเน้นในการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยมีการระบุอย่างชัดเจนว่าจะต้องมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ได้มาตรฐานกับหลักสูตรในระบบการศึกษาชั้นนำที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เปิดเผยต่อสาธารณะ เกี่ยวกับการนิเทศ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ

จากข้อมูลข้างต้น และข้อมูลที่พบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้นำมาใช้ ถูกใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนมานานถึง 13 ปี ทำให้เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนไม่สอดคล้องกับบริบทและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคต กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานวางแผน และจัดทำรายละเอียดในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะขึ้น โดยในการดำเนินการดังกล่าวมีการนำข้อมูลงานวิจัย และข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มาจากการศึกษาวิจัยพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ กรอบสมรรถนะผู้เรียน และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาใช้ในการร่างกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดต่าง ๆ ขึ้น

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเห็นความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นอย่างมาก ในการช่วยขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้เป็นการศึกษาฐานสมรรถนะ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยคณะกรรมการชุดนี้ได้กำหนดให้มีสมรรถนะหลัก 6 ด้านคือ การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน อีกทั้งได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ เพื่อจัดทำร่างรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งร่างกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่างคู่มือกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับช่วงชั้นที่ 1-4 แนวทางการพัฒนาครู และรายละเอียดต่าง ๆ โดยได้นำร่างรายละเอียดต่าง ๆ สู่การทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่อง จำนวน 265 แห่งที่สนใจสมัครเข้าร่วมเป็นโรงเรียนนำร่องในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2564 ทำให้ได้ข้อมูลองค์ความรู้สำคัญมาใช้ในการปรับรายละเอียดฉบับร่าง และประกาศใช้กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเดือนมกราคม 2565

หลังจากมีการประกาศใช้กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีการทดลองใช้กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะ ๆ ในปี พ.ศ. 2565-2567 โดย ในปี พ.ศ. 2565 ดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความพร้อม ปี พ.ศ. 2566 ดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความพร้อม และโรงเรียนประถมศึกษา และปี พ.ศ. 2567 ดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนทุกระดับ ทุกสังกัดเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ว่าจะต้องมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ได้มาตรฐานกับหลักสูตรในระบบการศึกษาขั้นหน้าที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับการนิเทศ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ อันจะทำให้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับบริบทการทำงาน ตลอดจนทำให้ได้ข้อมูลสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและวางแผนงานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการกำหนดให้มีการวิจัยศึกษากระบวนการ และผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะ ๆ ขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2566 ดำเนินการวิจัยศึกษากระบวนการ และผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความพร้อม ปี พ.ศ. 2567 ดำเนินการวิจัยศึกษากระบวนการ และผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความพร้อม และโรงเรียนประถมศึกษา และ ปี พ.ศ. 2568 ดำเนินการวิจัยศึกษากระบวนการ และผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนทุกระดับ ทุกสังกัด โดยในการวิจัยศึกษากระบวนการ และผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนในครั้งนี้ใช้กระบวนการประเมินเพื่อพัฒนา (Developmental Evaluation) เป็นกระบวนการหลักในการวิจัยและเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานเพราะกระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนานวัตกรรม (Innovation) การดำเนินการ (Intervention) และโปรแกรมต่าง ๆ ผู้ประเมินเป็นส่วนหนึ่งของทีมออกแบบนวัตกรรมหรือโปรแกรม มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจ และแสดงบทบาทกระบวนการในการอภิปรายว่าจะประเมินสิ่งใดเกิดขึ้นอย่างไร ทั้งทีมประเมินและทีมงานของโปรแกรมร่วมกันตีความข้อค้นพบจากการประเมิน วิเคราะห์ความหมาย และการประยุกต์ใช้ผลต่อการพัฒนางานขั้นต่อไป ซึ่งคาดว่ากระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลกระบวนการทำงาน และผลการทำงานของสถานศึกษา ข้อมูลปัญหาอุปสรรคตลอดจนปัจจัยและกระบวนการสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการขับเคลื่อนงาน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงรายละเอียดการทำงาน และข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการทำงานในด้านต่าง ๆ ต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งมีภารกิจในการจัดทำนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา จึงได้ร่วมกับคณะกรรมการปรับปรุงร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา ศึกษาปัจจัย ระบบสนับสนุน ปัญหาอุปสรรคในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา ศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ จากการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงาน และการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ได้มาตรฐานกับหลักสูตรในระบบการศึกษาขั้นหน้าที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะต่อไป โดยมีคำถามการวิจัย ดังนี้ 1) สถานศึกษามีกระบวนการนำหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะ ไปใช้อย่างไร 2) ในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา มีปัจจัย ระบบสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง 3) มีความเปลี่ยนแปลงด้านใดบ้างที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา 4) หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรกำหนดยุทธศาสตร์แนวทางใดบ้างเพื่อให้สถานศึกษาสามารถใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ 3 ปีต่อเนื่อง

- 2.1 เพื่อศึกษากระบวนการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัย/ระบบสนับสนุน ปัญหาอุปสรรค ในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา
- 2.3 เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ จากการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะ ไปใช้ในสถานศึกษา
- 2.4 เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงาน และการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายในด้านต่าง ๆ

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของสถานศึกษาและศึกษาปัจจัยสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคในการทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ตลอดจนข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ โดยไม่ครอบคลุมถึงการนำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

3.2 ด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัด เชียงใหม่ ระยอง ศรีสะเกษ กาญจนบุรี สตูล ปัตตานีและนราธิวาส จำนวน 35 โรงเรียน และสถานศึกษานอกพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สงขลา บุรีรัมย์ และกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 โรงเรียน

3.3 ด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมความพร้อมดำเนินการในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2565 - มกราคม 2566 ระยะการเก็บข้อมูลดำเนินการในช่วงเดือน กุมภาพันธ์-มิถุนายน 2566 และระยะการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล จัดทำรายงานการวิจัย ดำเนินการในช่วงเดือน กรกฎาคม 2566

4. นิยามศัพท์

(ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษาและ (ร่าง) คู่มือการใช้กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา หมายถึง กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและคู่มือการใช้กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับร่างที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด สมรรถนะ ผลลัพธ์การเรียนรู้ โครงสร้าง เวลาเรียน แนวทางการดำเนินงานและรายละเอียดสำคัญสำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ หมายถึง เอกสารที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ 7 ด้าน คือ ด้านที่ 1 แนวคิด ข้อมูลพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ด้านที่ 2 เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา ด้านที่ 3 แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ด้านที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้านที่ 5 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้านที่ 6 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ และด้านที่ 7 หลักสูตรระดับชั้นเรียน

สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่สนใจ ร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมศึกษาอนุมัติให้เป็น สถานศึกษานำร่อง

สถานศึกษาในพื้นที่ทั่วไป หมายถึง สถานศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ นอกเหนือจากจังหวัดที่เป็นพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ระยอง ศรีสะเกษ กาญจนบุรี สตูล นราธิวาส ปัตตานี และยะลา ที่ได้พัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

เกณฑ์การพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ หมายถึง รายละเอียดที่เป็นข้อกำหนดในการ พิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์หลัก 7 ด้าน และเกณฑ์ย่อย 34 ข้อ

โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี งบประมาณ 278,400 บาท

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

1. ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล

โครงการศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ เป็นโครงการที่จะศึกษาสภาพการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหา อุปสรรค ตามที่ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.... กำหนดใน มาตรา 64 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษาต้องมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก ให้ครูสามารถบูรณาการความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนา การจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การดำเนินการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ คิด การปฏิบัติ การได้รับคำปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ การถอดบทเรียน การสะท้อนคิด รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ การทำงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เกิดแรงบันดาลใจ เกิดทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นพบศักยภาพ ของตนเอง สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการจัดกระบวนการ เรียนรู้ตามระดับช่วงวัยของผู้เรียน อีกทั้งในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์กล่าวถึง การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวทันการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึง ความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

การจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมตามบริบท ที่ปรับเปลี่ยนไป ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความชอบและความถนัดของตนเองตามศักยภาพ เพื่อพัฒนาสู่การเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายให้สถานศึกษาดำเนินการ ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ซึ่งเป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะต้องส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ทักษะการทำงาน ทักษะการดำรงชีวิต และที่สำคัญ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีสุขภาวะ กำหนดเป้าหมายการพัฒนา 4H ได้แก่ Head (พัฒนาสมอง) Heart

(พัฒนาจิตใจ) Hand (พัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (พัฒนาสุขภาพ) เชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนโยบายนี้มุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนให้ครูปรับบทบาทการสอนเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมากขึ้นในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีปฏิสัมพันธ์และรู้จักการทำงานเป็นทีม ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งมีโอกาสได้พัฒนาจิตใจให้เห็นคุณค่าของการเป็นคนดี ทำความดี ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม โดยการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะและรากฐานสำคัญ ผ่านขอบข่ายการเรียนรู้ เพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญ คือ มาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นผู้เรียนรู้ 2) การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ในปี 2564 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ แทนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีหลักการสำคัญ เช่น เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นองค์รวมเพื่อการเป็นเจ้าของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จัดสภาพแวดล้อมและเส้นทางการเรียนรู้ที่หลากหลายและสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปัญหาและธรรมชาติของผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อและสถานการณ์ การเรียนรู้ร่วมสมัย มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น ตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน บริบท จุดเน้นของสถานศึกษา และชุมชนแวดล้อม เน้นการวัดผลและประเมินผลเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนแทนการท่องจำเนื้อหาเพื่อนำมาสอบ เป็นต้น เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยและการพัฒนาของโลกอนาคต

ในปี 2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินการโครงการศึกษาการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลยุทธ์ ปัญหา และอุปสรรค จากสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งวิเคราะห์รูปแบบการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพในบริบทต่าง ๆ เพื่อนำรูปแบบที่ได้เป็นตัวอย่างสำหรับการพัฒนาแก่สถานศึกษาอื่นในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพตามบริบทของสถานศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 **ระยะที่ 1** การศึกษาสภาพการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1) การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

(1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 สังกัด ได้แก่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรุงเทพมหานคร กระทรวงการอุดม

วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมจำนวน 3,207 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบ
ชั้นภูมิกระจายตามสังกัดและจังหวัด

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด

2) การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยการสนทนากลุ่มและ
การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ที่มีประสิทธิภาพ โดยคัดเลือกจากข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ

3.2 ระยะที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง หลังจาก
ได้ผลการวิจัยระยะที่ 1 นำผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้
เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก
ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และจัดทำ (ร่าง) รายงานการศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกตามหลักสูตรฐาน
สมรรถนะ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ

4. นิยามศัพท์

สมรรถนะหลัก หมายถึง สมรรถนะ 6 ด้านที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่ตอบสนอง
ทักษะในศตวรรษที่ 21 และเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งสมรรถนะหลักของผู้เรียน
กำหนดไว้ 6 สมรรถนะตามร่างกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการตนเอง สมรรถนะการสื่อสาร
สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และสมรรถนะ
การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

สมรรถนะการจัดการตนเอง หมายถึง การมีสมรรถนะย่อยซึ่งประกอบด้วย การรู้จักตนเอง การบริหาร
จัดการตนเอง ความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง และการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

สมรรถนะการสื่อสาร หมายถึง การมีสมรรถนะย่อยซึ่งประกอบด้วย การสื่อสาร การใช้สารสนเทศ และ
การรู้เท่าทันสื่อ

สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม หมายถึง การมีสมรรถนะย่อยซึ่งประกอบด้วย การทำงานร่วมกัน
เป็นทีม และการมีภาวะผู้นำ

สมรรถนะการคิดขั้นสูง หมายถึง การมีสมรรถนะย่อยที่ประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา

สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง การมีสมรรถนะย่อยซึ่งประกอบด้วย การมีมารยาททางสังคม
การมีทักษะชีวิต การมีทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้

สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน หมายถึง การมีสมรรถนะย่อยซึ่งประกอบด้วย
ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกและจักรวาล การเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อธรรมชาติและชีวิต และ
รักษสิ่งแวดล้อม

1. กระบวนการรับข้อเสนอแผนงาน/โครงการ (ภาพรวมหน่วยงาน)

ในการขอรับจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการขอรับจัดสรรงบประมาณใน 2 เส้นทาง ได้แก่

1.1 การขอรับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงบประมาณ ด้วยการจัดทำ “คำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และรายจ่ายตามภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา” ซึ่งแผนงานที่ขอรับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงบประมาณนี้ จะเป็นแผนการใช้งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐานที่เป็นลักษณะงานตามภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และแผนงานยุทธศาสตร์ที่เป็นลักษณะแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในช่วงเวลานั้น ๆ

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีจากสำนักงบประมาณ จำนวนรวม 168,051,200 บาท แบ่งเป็น งบบุคลากรภาครัฐ จำนวน 79,991,700 บาท งบลงทุน จำนวน 2,529,800 บาท งานบริหารจัดการสำนักงาน จำนวน 16,632,400 บาท แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 43,802,600 บาท แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต จำนวน 16,924,500 บาท แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ จำนวน 2,244,200 บาท และแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 5,926,000 บาท รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดงบประมาณรายจ่ายเงินงบประมาณ ประจำปี พ.ศ.2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณ จำแนกตามแผนงาน

หน่วย : บาท	
รายการ/แผนงาน	จำนวน
งบบุคลากรภาครัฐ	79,991,700
งบลงทุน	2,529,800
งานบริหารจัดการสำนักงาน	16,632,400
แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	43,802,600
แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	16,924,500
แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้	2,244,200
แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	5,926,000
รวมทั้งสิ้น	168,051,200

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

1.2 การขอรับจัดสรรงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด้วยการจัดทำ คำขอรับการจัดสรรงบประมาณไปยังกองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) ควบคู่ไปกับการจัดทำแผน ปฏิบัติการและแผนงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำ 2 แผนงาน 5 โครงการ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,434,000 บาท (สามล้านสี่แสนสามหมื่นสี่พันบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนา ประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 งบประมาณที่ได้รับรวม 633,800 บาท ภายใต้ แผนงานนี้ มีจำนวน 1 โครงการ คือ

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคน ไทยช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 633,800 บาท โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิด การพัฒนาอย่างยั่งยืน งบประมาณที่ได้รับรวม 2,800,200 บาท ภายใต้แผนงานนี้มี 4 โครงการรองรับ ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 350,000 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจักระบบนิเวศการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,160,800 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,011,000 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจักระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี งบประมาณ 278,400 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

การขอรับจัดสรรงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของทั้ง 2 แผนงาน 5 โครงการ วิจัยนี้ อยู่ภายใต้ความสอดคล้องกับแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดังนี้ (1) แผนงาน P21 (S4) ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาและพัฒนา รวมถึงนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยตอบโจทยความต้องการของประเทศ โดยใช้วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม มีแผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 รองรับแผนงาน P21 (S4)

สำหรับแผนงาน P18 (S3) ขับเคลื่อนการวิจัยขั้นแนวหน้าที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรม และเทคโนโลยีขั้นแนวหน้า รวมทั้งการนำผลการวิจัยขั้นแนวหน้าประยุกต์ใช้และพัฒนาต่อยอด

มีแผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่สอดคล้องกับแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รองรับแผนงาน P18 (S3)

ซึ่งรายละเอียดของแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ.2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ได้รับจัดสรรจากกองทุน ววน. จำแนกตามแผนงาน/โครงการ และจำแนกตามงวดการจ่ายเงินของกองทุน ววน. ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 รายละเอียดงบประมาณรายจ่ายเงินงบประมาณ ประจำปี พ.ศ.2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ได้รับจัดสรรจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำแนกตามแผนงาน/โครงการ

หน่วย : บาท

โครงการวิจัย	หมวดงบประมาณ				งบประมาณ
	ค่าจ้าง	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ครุภัณฑ์	รวม
แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21	124,000	439,930	69,870	-	633,800
โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น	124,000	439,930	69,870	-	633,800
แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	132,000	2,649,800	18,400	-	2,800,200
โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน	-	347,250	2,750	-	350,000
โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ	72,000	1,085,850	2,950	-	1,160,800
โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	60,000	950,300	700	-	1,011,000
โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ	-	266,400	12,000	-	278,400
รวมทั้งสิ้น	256,000	3,089,730	88,270	-	3,434,000

ตารางที่ 3 รายละเอียดแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ.2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้
 รับผิดชอบจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำแนกตามงวดการจ่ายเงินของกองทุน วรรณ.
 รายงานงาน/โครงการ

หน่วย : บาท

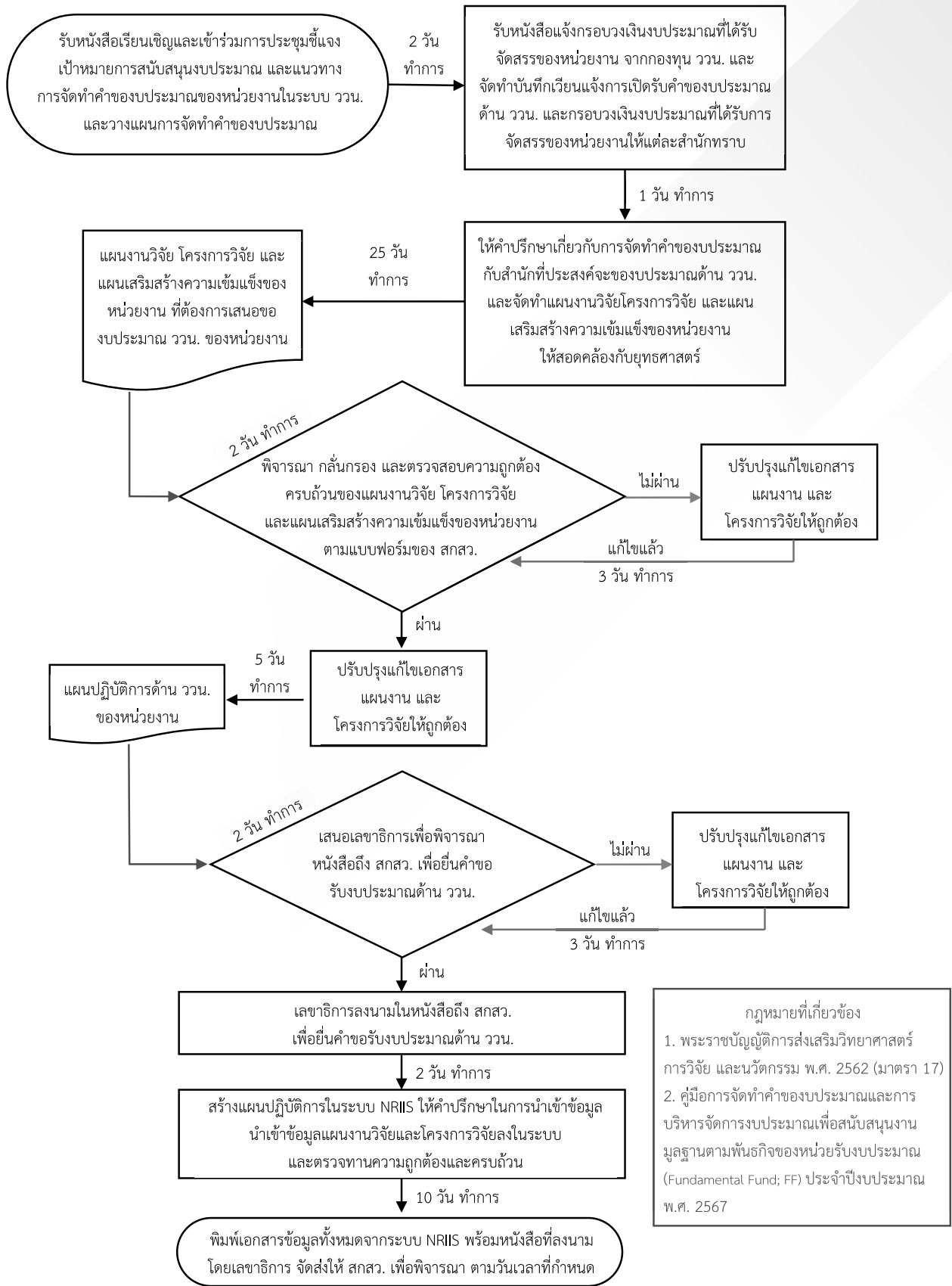
โครงการวิจัย	แผนการใช้จ่ายงบประมาณ			งบประมาณ รวม
	งวดที่ 1 (ไตรมาส 1-2)	งวดที่ 2 (ไตรมาส 3)	งวดที่ 3 (ไตรมาส 4)	
แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่ จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์ เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21	380,280	190,140	63,380	633,800
โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการ จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น แห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น	380,280	190,140	63,380	633,800
แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทย และภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉม ประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	1,680,120	840,060	280,020	2,800,200
โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรม บริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติ อย่างยั่งยืน	210,000	105,000	35,000	350,000
โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำ แผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบ นิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพ ของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ	696,480	348,240	116,080	1,160,800
โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษากระบวนการ และผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถาน ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	606,600	303,300	101,100	1,011,000
โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัด กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ	167,040	83,520	27,840	278,400
รวมทั้งสิ้น	2,060,400	1,030,200	343,400	3,434,000

กล่าวโดยสรุป ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก 2 แหล่ง คือ (1) สำนักงานงบประมาณ จำนวน 168,051,200 บาท และ (2) กองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 3,434,000 บาท รวมทั้งสิ้น 171,485,200 บาท ซึ่งหากพิจารณาตามสัดส่วนของงบประมาณแล้ว พบว่า งบประมาณที่ได้จัดสรรจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมคิดเป็นร้อยละ 2.00 ของงบประมาณรวมทั้งหมดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ.2566

1.3 กระบวนการขอรับจัดสรรงบประมาณจากกองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ.2565 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำกระบวนการรับข้อเสนอแผนงาน/โครงการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้มีการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการอื่นเพิ่มเติมเพื่อรองรับงานด้านกองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้แก่ กระบวนการจัดทำคำขอของงบประมาณ กระบวนการปรับข้อเสนอโครงการ กระบวนการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไข ววน. กระบวนการบริหารแผนงาน/โครงการด้าน ววน. กระบวนการปิดคำรับรองด้าน ววน. กระบวนการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินเหลือจ่าย (ดังรูปภาพที่ 2 3 4 5 6 และ 7)

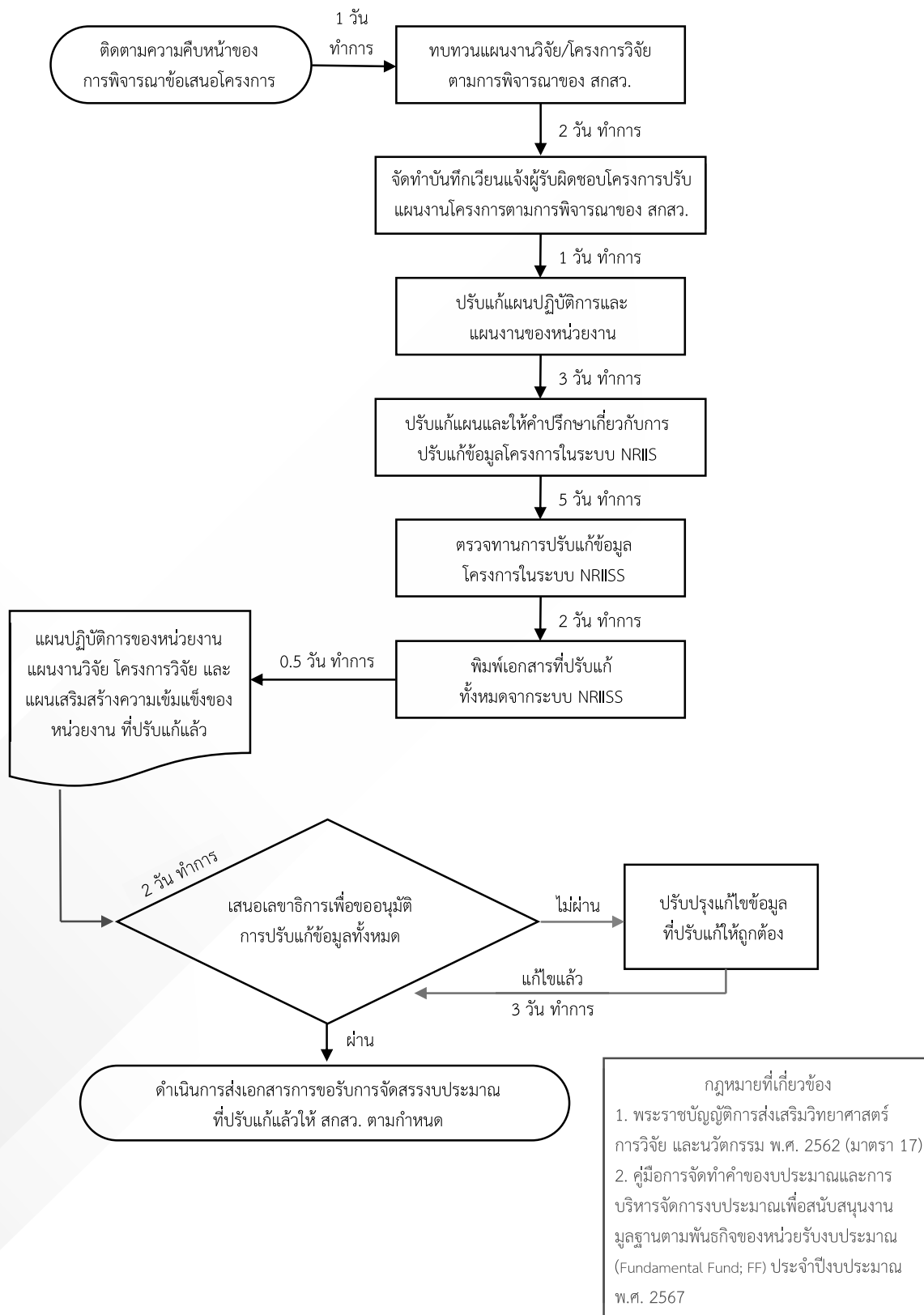
กระบวนการจัดทำคำขอของงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2562 (มาตรา 17)
 - คู่มือการจัดทำคำขอของงบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนงาน มูลฐานตามพันธกิจของหน่วยรับงบประมาณ (Fundamental Fund; FF) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รูปภาพที่ 2 กระบวนการจัดทำคำขอของงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระบวนการปรับข้อเสนอโครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

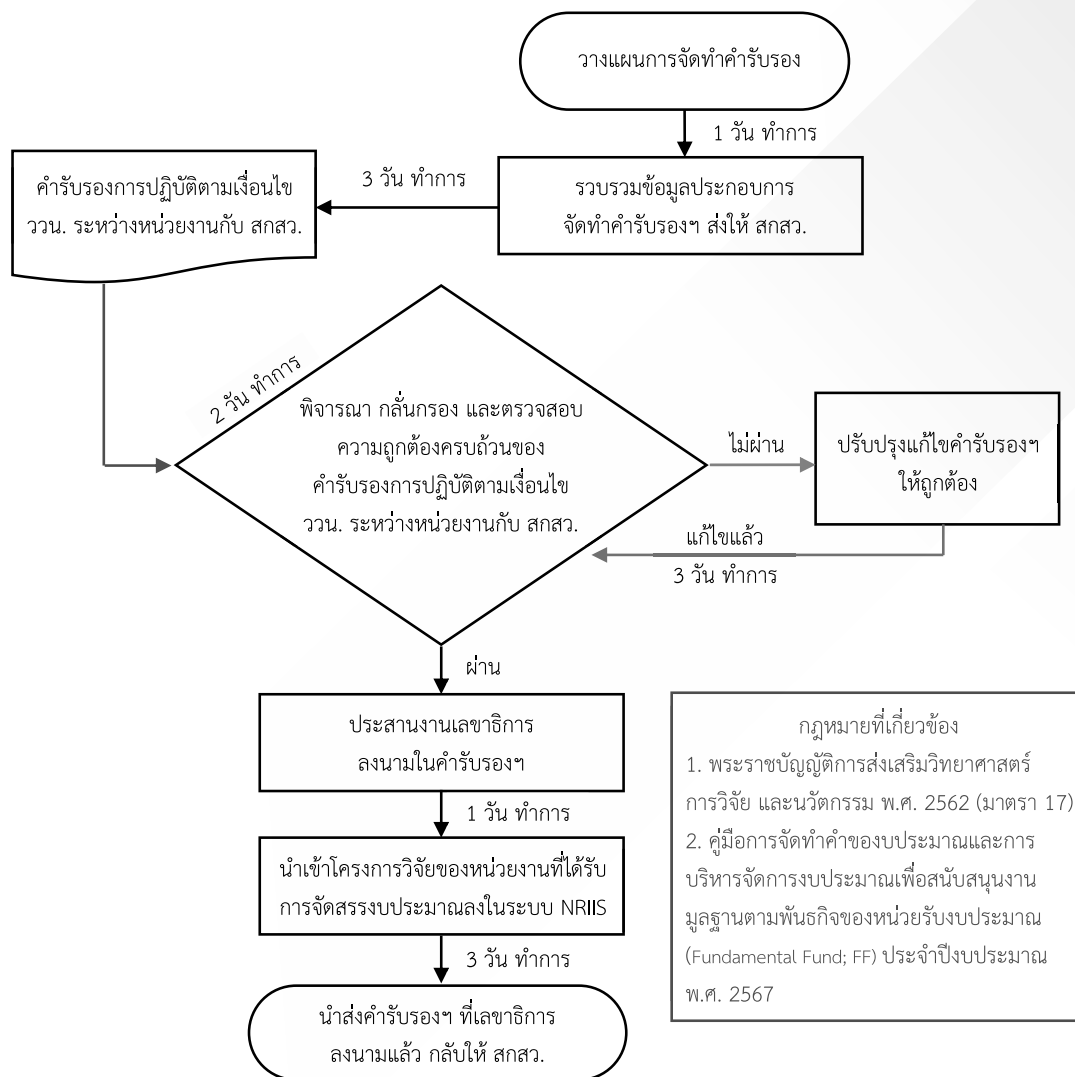

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2562 (มาตรา 17)
- คู่มือการจัดทำคำของบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนงาน มูลฐานตามพันธกิจของหน่วยรับงบประมาณ (Fundamental Fund; FF) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

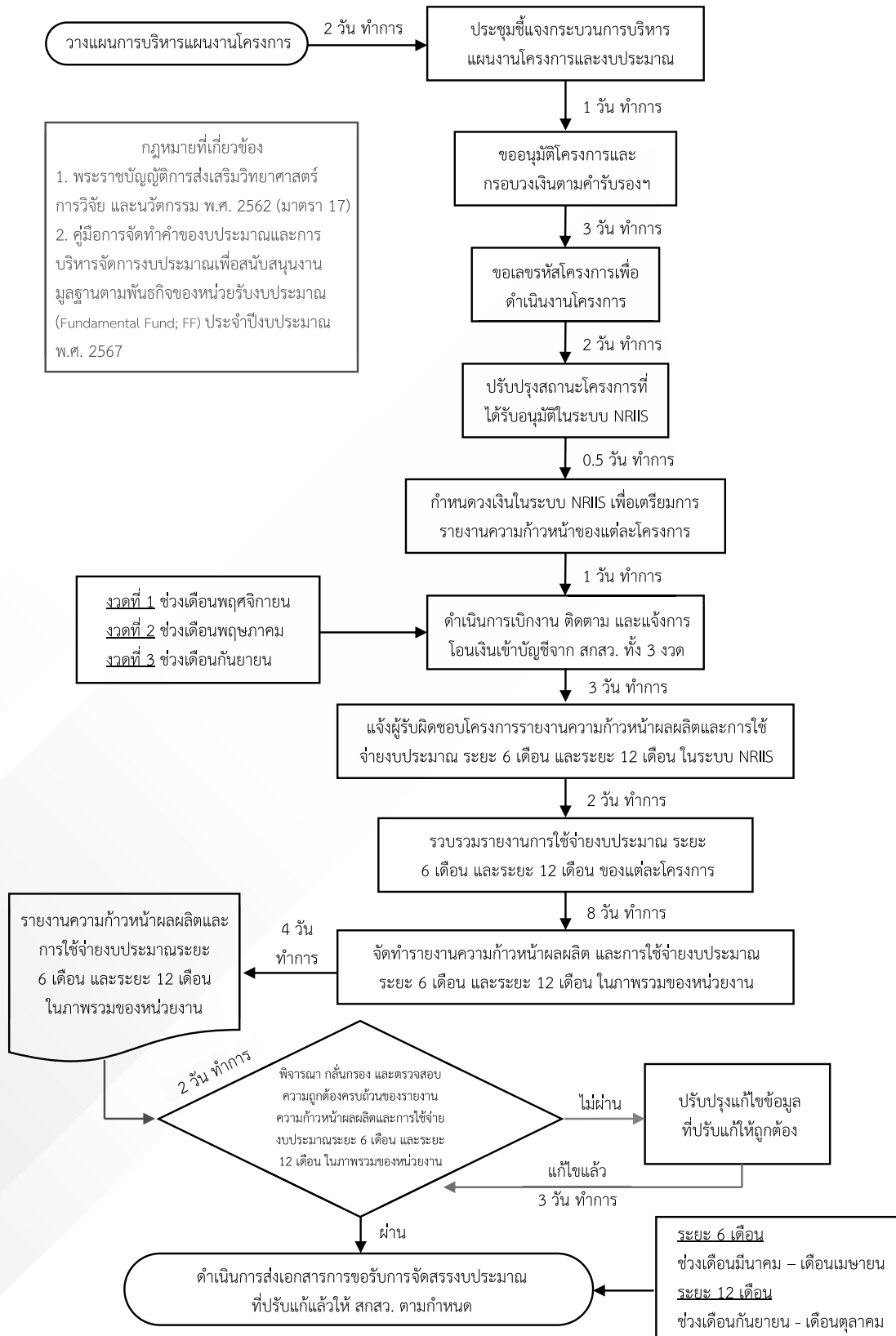
รูปภาพที่ 3 กระบวนการปรับข้อเสนอแผนงาน/ โครงการงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระบวนการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

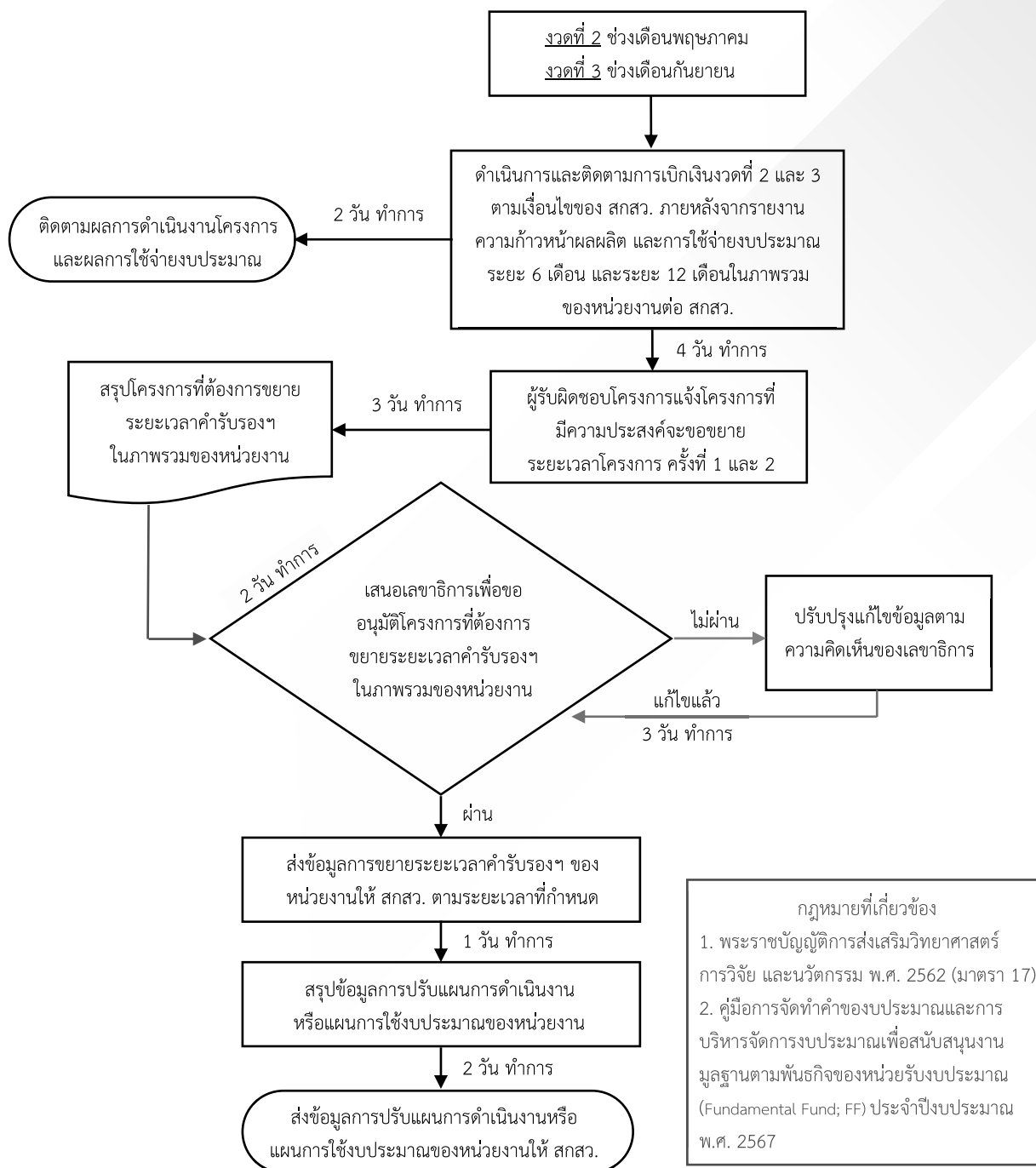
รูปภาพที่ 4 กระบวนการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระบวนการงานการบริหารแผนงาน/โครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

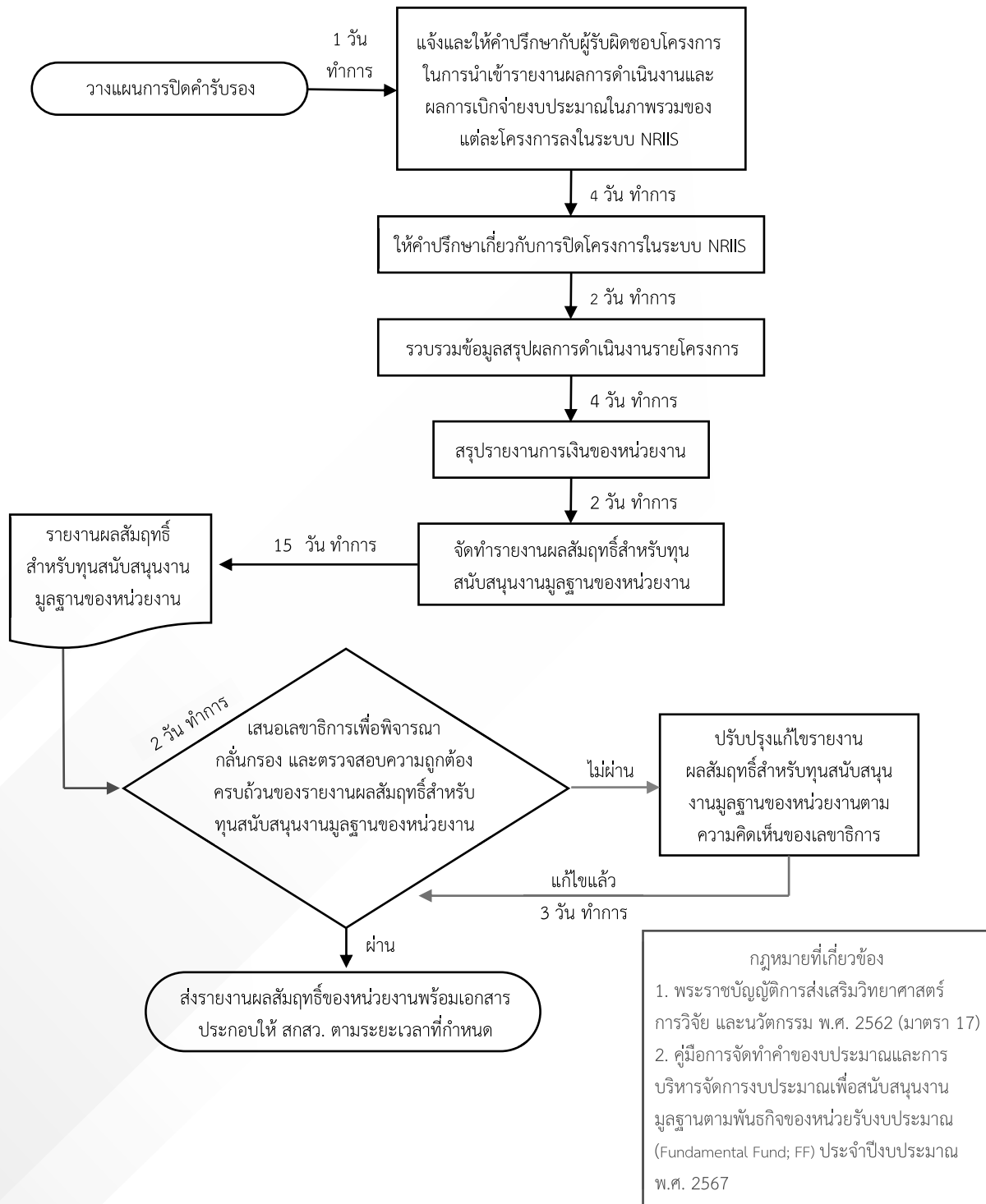
รูปภาพที่ 5 กระบวนการงานการบริหารแผนงาน/โครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระบวนการจัดการบริหารแผนงาน/โครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ต่อ)

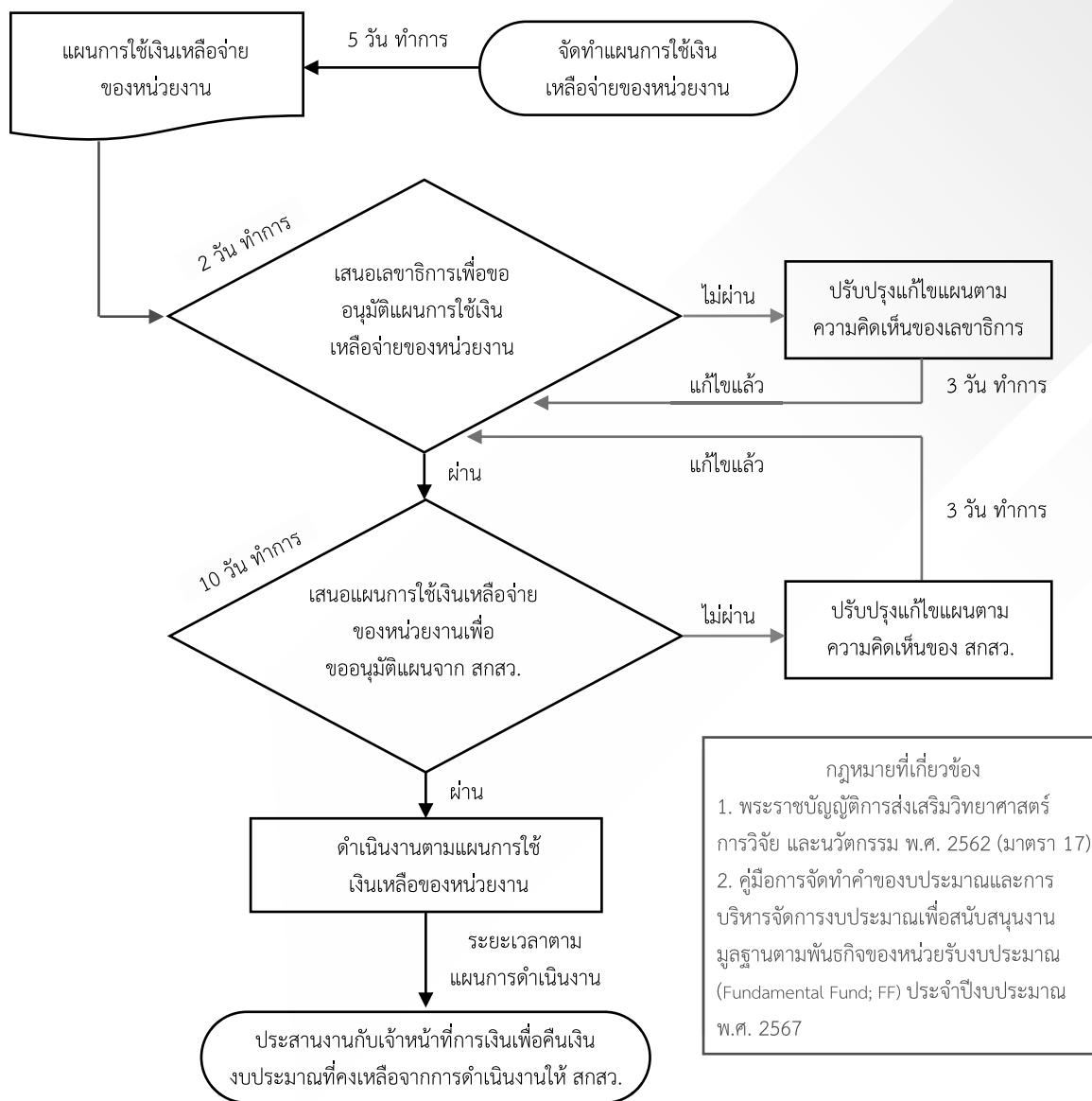
รูปภาพที่ 5 กระบวนการจัดการบริหารแผนงาน/โครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (ต่อ)

กระบวนการปิดคำรับรองด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รูปภาพที่ 6 กระบวนการปิดคำรับรองด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระบวนการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินเหลือจ่ายด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2562 (มาตรา 17)
- คู่มือการจัดทำคำของบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนงาน มูลฐานตามพันธกิจของหน่วยรับงบประมาณ (Fundamental Fund; FF) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รูปภาพที่ 7 กระบวนการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินเหลือจ่ายด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

2. กระบวนการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และผลการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

2.1 กระบวนการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 3,434,000 บาท (สามร้อยสี่แสนสามหมื่นสี่พันบาทถ้วน) ผ่านเอกสารคำรับรองเลขที่ FFB660016/0345 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 ซึ่งเป็นการลงนามร่วมกันระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยรับงบประมาณ/ หน่วยงานผู้ให้คำรับรอง และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงาน สกสว.) เป็นหน่วยงานดำเนินกิจการของกองทุน

คำรับรองดังกล่าวนี้ มีเงื่อนไขการจ่ายเงินอุดหนุนแบ่งออกเป็น 3 งวด คือ งวดที่ 1 จำนวน 2,060,400 บาท (สองล้านหกหมื่นสี่ร้อยบาทถ้วน หรือร้อยละ 60 ของเงินอุดหนุน โดยจ่ายภายใน 30 วันนับจากวันที่ลงนามในคำรับรอง เป็นแผนการใช้จ่ายงบประมาณในช่วงเวลาระหว่างไตรมาสที่ 1-2 (เดือนตุลาคม 65 ถึงเดือนมีนาคม 66) งวดที่ 2 จำนวนไม่เกิน 1,030,200 บาท (หนึ่งล้านสามหมื่นสองร้อยบาทถ้วน) หรือไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินอุดหนุน เป็นแผนการใช้จ่ายงบประมาณในช่วงเวลาระหว่างไตรมาสที่ 3 (เดือนเมษายน 66 ถึงเดือนมิถุนายน 66) และงวดที่ 3 จำนวนไม่เกิน 343,400 บาท (สามแสนสี่หมื่นสามพันสี่ร้อยบาทถ้วน) หรือไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินอุดหนุน เป็นแผนการใช้จ่ายงบประมาณในช่วงเวลาระหว่างไตรมาสที่ 4 (เดือนกรกฎาคม 66 ถึงเดือนกันยายน 66) โดยสำนักงาน สกสว. จะจ่ายภายในไตรมาสที่ 4 โดยจ่ายภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่สำนักงาน สกสว. ได้รับงบประมาณแผ่นดิน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ทำการเปิดบัญชีธนาคารของหน่วยงานผู้ให้คำรับรอง ตามคำร้องขอของสำนักงาน สกสว. เป็นบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาศรียาน เลขที่บัญชี 012-0-37397-1 โดยผู้ที่มีอำนาจในการสั่งจ่าย มีจำนวนทั้งหมด 8 คน และมีเงื่อนไขการสั่งจ่ายไม่น้อยกว่าสองในเจ็ด และหนึ่งในนั้นจะต้องเป็นหัวหน้าหน่วยงานผู้ให้คำรับรอง (ดังแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 1)

นอกจากนี้แล้ว ในทางปฏิบัติ เงินที่ สกสว. ได้รับเงินจัดสรรจาก สกสว. ตาม MOU เป็นจำนวน 3 งวดรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,434,000 บาท (สามร้อยสี่แสนสามหมื่นสี่พันบาทถ้วน) แต่ในความเป็นจริง สกสว.มิได้รับเงินเต็มจำนวนตาม MOU เนื่องด้วย 3 โครงการภายใต้แผนงานที่ 2 ได้แก่ โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ไม่ประสงค์เบิกเงินงวดที่ 3 จำนวน 35,000 101,100 และ 27,840 บาทตามลำดับ รวม 163,940 บาท ซึ่งรายละเอียดการได้รับเงินจากกองทุน ววน. หรือ สกสว. ในแต่ละงวดและช่วงเวลาที่ได้รับเงิน มีรายละเอียดดังนี้

งวดที่	จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	วันที่ได้รับ
1	2,060,400	23/11/2565
2	1,030,200	23/08/2566
3	179,460	11/03/2567
รวมทั้งสิ้น	3,270,060	

นอกจากนี้แล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดกระบวนการติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ สม่ำเสมอ เป็นประจำต่อเนื่องทุกเดือนผ่านระบบบัญชี (BMS: Broadcast Management System) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้เพื่อการบริหารจัดการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Internal System) โดยมีผู้ดูแลระบบบัญชีนี้คือ สำนักอำนวยการ สำหรับกระบวนการติดตามและตรวจสอบความถูกต้องผลการเบิกจ่ายและตรวจสอบรายการผูกพันคงค้างของแผนงาน/โครงการ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ประกอบด้วย 5 กิจกรรมหลักดังนี้

(1) สำนักอำนวยการ โดยกลุ่มบริหารการคลังจัดทำพร้อมจัดส่งรายงานผลการเบิกจ่ายและตรวจสอบรายการผูกพันคงค้างของแผนงาน/โครงการ ให้แก่สำนักต่าง ๆ ภายในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

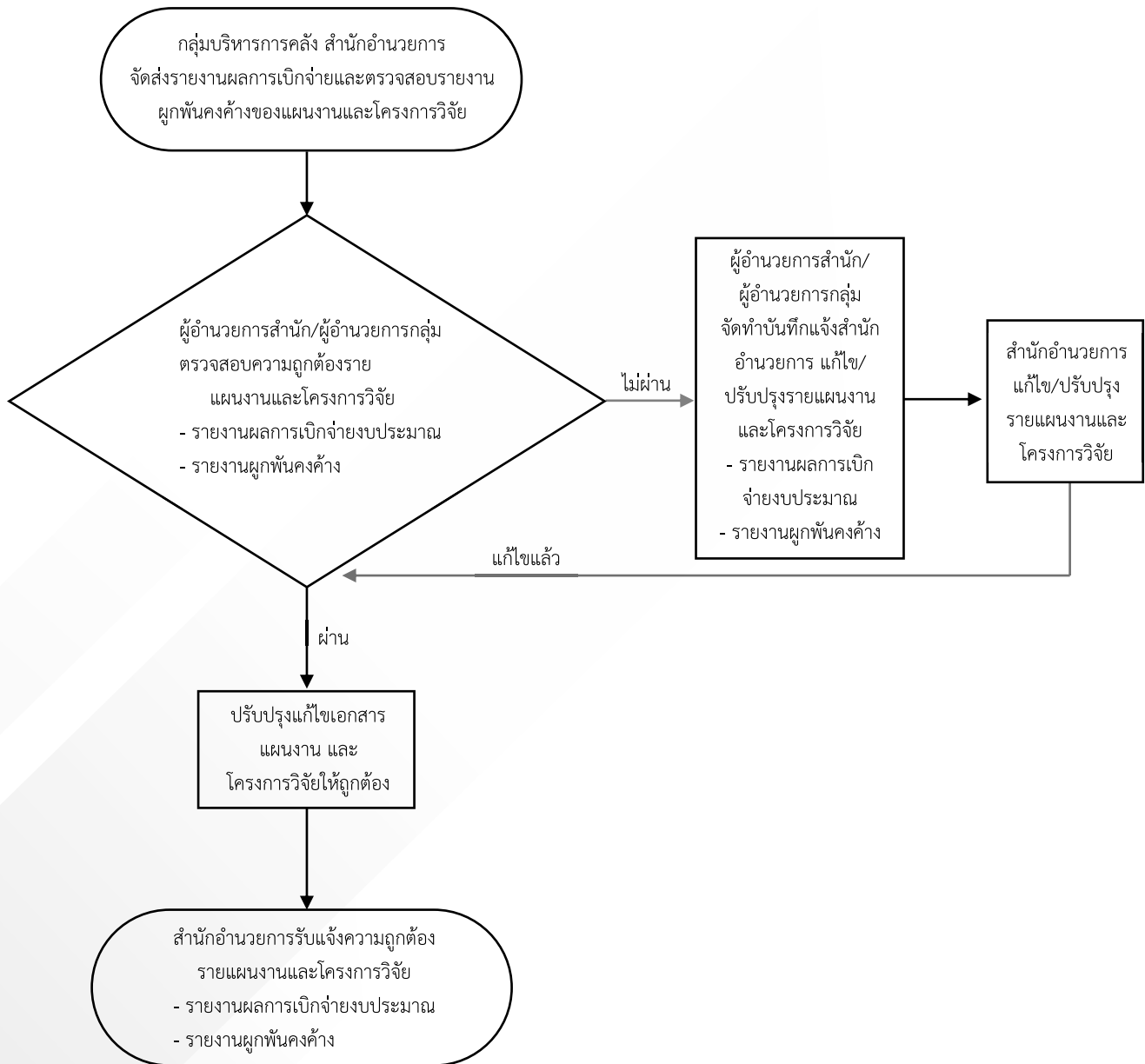
(2) ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบความถูกต้องของรายงานดังกล่าว

(3) ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการกลุ่มจัดทำบันทึกแจ้งสำนักอำนวยการหากพบความไม่ถูกต้องในรายงานดังกล่าว เพื่อให้สำนักอำนวยการแก้ไข/ปรับปรุงให้ถูกต้อง

(4) สำนักอำนวยการแก้ไข/ปรับปรุงรายงานดังกล่าวตามที่ได้รับแจ้งจากผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการกลุ่ม

(5) หากรายงานดังกล่าวมีความถูกต้องแล้วผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการกลุ่มจัดทำบันทึกแจ้งต่อสำนักอำนวยการ เป็นอันสิ้นสุดกระบวนการติดตามและตรวจสอบความถูกต้องผลการเบิกจ่ายและตรวจสอบรายการผูกพันคงค้างของแผนงาน/โครงการ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้มีการดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน รายละเอียดแผนผังขั้นตอนกระบวนการดังกล่าว ดังแสดงไว้ในรูปภาพที่ 8

กระบวนการติดตามและตรวจสอบความถูกต้องรายงานผลการเบิกจ่าย และตรวจสอบรายงานผูกพันคงค้าง
ของแผนงานและโครงการวิจัย (ทำทุกเดือน)

รูปภาพที่ 8 กระบวนการติดตามและตรวจสอบความถูกต้องผลการเบิกจ่ายและตรวจสอบรายการผูกพันคงค้าง
ของแผนงาน/ โครงการ ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำหรับผลผลิตที่ได้จากระบบบัญชี BMS จะเป็นรายงานฐานะเงินงบประมาณจำแนกตามสำนัก และแผนงาน/
โครงการ โดยจะแสดงรายการข้อมูลสำคัญๆ อาทิเช่น วงเงินงบประมาณที่ได้รับ จำนวนเงินและรายการเบิกจ่าย
งบประมาณ งบประมาณคงเหลือจำแนกรายสำนัก รายแผนงาน/โครงการ การก่องหนผูกพัน ร้อยละของเงินงบประมาณ
ที่เบิกจ่าย เป็นต้น ดังตัวอย่างที่แสดงไว้ในรูปภาพที่ 9

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รายงานฐานะเงินงบประมาณ

ตั้งแต่ 1 ตุลาคม ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2566

รหัส	งาน/โครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	โอนเงิน	เบิกจ่าย	งบประมาณคงเหลือ	ก่อนนี้ผูกพัน	คงเหลือ	เบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละของ งบป.
		1	2	3	4	5	6(4-5)	
0705	สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา (สวพ.)							
801	อุดหนุน - ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)	810,8570.25	286,942.75	471,334.00	626,466.00	363,500.00	262,966.00	42.93%
	65512-วิจัยFuture Skills-ววน.	174,044.00	-1,044.00	174,000.00	.00	.00	.00	100.00%
	65514-ขยายฐานข้อมูลFS-ววน65เหลือจ่าย	2,013.25	287,986.75	67,500.00	222,500.00	222,500.00	.00	23.28%
	66503-พัฒนาFuture Skill - ววน.66	633,800.00	.00	229,834.00	403,966.00	141,000.00	262,966.00	36.26%
	รวมทั้งสิ้น	810,857.25	286,942.75	471,334.00	363,500.00	363,500.00	262,966.00	42.93%

รายงานการผูกพันค่าง อุดหนุน - ด้านวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ปีงบประมาณ 2566

สำนัก/กลุ่มงาน 0705 สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา (สวพ.)

วันที่ 31/8/2566

เลขที่ผูกพัน	ลำดับที่	โครงการ	ค่า	รายการ	จำนวนเงินค่าง
170	5	65514	801	จ้างเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูลที่จำเป็นแห่งอนาคต	157,500.00
184	3	65514	801	จ้าง “ตรวจแบบทดสอบและบันทึกข้อมูล”	65,000.00
				รวมโครงการ 66514	222,500.00
184	2	66503	801	จ้างเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูลตามความต้องการและความ	135,000.00
202	13	66503	801	ค่าตอบแทน	6,000.00
				รวมโครงการ 66502	141,000.00
				รวมเงินผูกพันค่าง	363,500.00

รูปภาพที่ 9 ตัวอย่างการรายงานฐานะเงินงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

2.2 ผลการดำเนินงานของหน่วยงาน

สำหรับผลการดำเนินงานด้านงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในที่นี้ขอกกล่าวถึงเพียงขอบเขตของผลการดำเนินงานเฉพาะเส้นทางการของงบประมาณจากกองทุน ววน. ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อันประกอบด้วย รายละเอียดเงินที่ได้รับจากกองทุน ววน. และรายจ่ายจริงของแผนงาน/โครงการ ในภาพรวม โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับเงินจากกองทุน ววน. ซึ่งปรากฏตามคำรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการอนุมัติงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (MOU) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 รวมทั้งสิ้น 3,434,000 บาท

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติหรือความเป็นจริงแล้ว สกศ. ได้รับเงินจากกองทุน ววน. เพียงจำนวน 3,270,060 บาท เนื่องจากมีบางโครงการของแผนงานที่ 2 ไม่ประสงค์ขอใช้เงินงวดที่ 3 หรือร้อยละ 10 ของโครงการนั้น ๆ อันเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ อาทิ ระหว่างปีงบประมาณมีการปรับแผนการดำเนินงานโครงการ มีผลทำให้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมและงบประมาณโครงการ บางโครงการกิจกรรม/ขั้นตอนการดำเนินงานลดลง หรือเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งบางกิจกรรมมีการปรับลดงบประมาณเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ณ เวลานั้น (เช่น การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเผยแพร่จากการจัดพิมพ์รายงานฉบับเต็มปรับเป็นการจัดทำหนังสืออ่านง่ายหรือแผ่นพับ) แต่ก็ยังสามารถปิดโครงการตามคำรับรองฯ ได้

โดยโครงการภายใต้แผนงานที่ 1 ที่ไม่ประสงค์ขอใช้เงินงวดที่ 3 ได้แก่ โครงการที่ 1 โครงการพัฒนา นวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน โครงการ ที่ 3 โครงการวิจัยศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ซึ่งวงเงินงวดที่ 3 ของแต่ละโครงการ จำนวน 35,000 101,100 และ 27,840 บาทตามลำดับ รวมเป็นเงิน 163,940 บาท และเมื่อพิจารณาถึงยอดรายจ่ายจริงใน ภาพรวมของแผนงาน/โครงการ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 2,837,263.76 บาท รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายละเอียดเงินที่ได้รับจากสำนักงาน สกสว. และรายจ่ายจริง ในภาพรวม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของ สกศ.

เงินที่ได้รับจาก สกสว.			รายจ่ายจริง	
งวดที่	จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	วันที่ได้รับ	งวดที่	จำนวน (บาท)
1	2,060,400	23/11/2565	1	663,522.00
2	1,030,200	23/08/2566	2	587,599.76
3	179,460	3/17/2566	3	701,837.00
			ขยายระยะเวลา	884,305.00
รวมจำนวนเงินที่ได้รับจริงทั้งสิ้น	3,270,060		รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	2,837,263.76
เงินโครงการคงเหลือ				432,796.24

หมายเหตุ :

- ข้อมูลรายละเอียดเงินตามตารางนี้ไม่นับรวมดอกเบี้ยรับคงค้าง 2 งวดจนถึงวันที่ 30 มิ.ย.66 เป็นจำนวนรวม 5,813.36 บาท
- รายจ่ายจริงของ งวดที่ 1 หมายถึง การเบิกจ่ายจริงระหว่างช่วงเวลา ต.ค. 65 - มี.ค. 66
 งวดที่ 2 หมายถึง การเบิกจ่ายจริงระหว่างช่วงเวลา เม.ย. 66 - มิ.ย. 66
 งวดที่ 3 หมายถึง การเบิกจ่ายจริงระหว่างช่วงเวลา ก.ค. 66 - ก.ย. 66
 และช่วงขยายเวลา ต.ค. 66 - มี.ค. 67
- ตามคำรับรองฯ จำนวนเงินที่ สกศ. ต้องได้รับจาก สกสว. เป็นเงิน 3,434,000 บาท แต่จำนวนเงินที่ สกศ. ได้รับจาก สกสว. จริง เป็นจำนวน 3,270,060 บาท (ยังไม่รวมดอกเบี้ย) เนื่องจากโครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน โครงการวิจัยศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโครงการศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ไม่ประสงค์เบิกเงินงวดที่ 3 จำนวน 35,000 101,100 และ 27,840 บาท ตามลำดับ รวม 163,940 บาท

ดังที่ได้กล่าวไว้ในตารางที่ 4 ภายใต้แผนงานที่ 2 มี 3 โครงการที่ไม่ประสงค์ขอรับเงินที่ 3 คือ โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน โครงการวิจัยศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ

โครงการศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ รวมเป็นเงิน 163,940 บาท ซึ่งการแจกแจงเงินที่ได้รับจาก สกสว. ในงวดที่ 3 ของทั้ง 3 โครงการนี้ยังไม่ปรากฏยอด นอกจากนี้แล้ว ระยะเวลาของการจ่ายเงินและระยะเวลาของการรายงานความก้าวหน้าหรือผลการดำเนินงานต่อสำนักงาน สกสว. ในแต่ละงวดนั้น มีความหมายดังนี้ งวดที่ 1 ระหว่างช่วงเดือนตุลาคม 65 ถึงเดือนมีนาคม 66 งวดที่ 2 ระหว่างช่วงเดือนเมษายน 66 ถึงเดือนมิถุนายน 66 และงวดที่ 3 ระหว่างช่วงเดือนกรกฎาคม 66 ถึงเดือนกันยายน 66 ซึ่งรายละเอียดของเงินที่ได้รับ และรายจ่ายจริงในแต่ละโครงการ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 รายละเอียดเงินที่ได้รับจากสำนักงาน สกสว. และรายจ่ายจริง จำแนกรายแผนงาน/โครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

<p>แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 งบประมาณที่ได้รับ 633,800 บาท มี 1 โครงการรองรับ</p>				
<p>โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี งบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 633,800 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค. 66 - มี.ค. 67)</p>				
เงินที่ได้รับจาก สกสว.			รายจ่ายจริง	
งวดที่	จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	วันที่ได้รับ	งวดที่	จำนวน (บาท)
1	380,280.00	23/11/2565	1	93,000.00
2	190,140.00	23/08/2566	2	113,360.00
3	63,380.00	11/03/2567	3	276,474.00
			ขยายระยะเวลา	145,330.00
รวมที่ได้รับทั้งสิ้น	633,800.00		รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	628,164.00
เงินโครงการคงเหลือ	5,636.00			

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน งบประมาณที่ได้รับ 2,800,200 บาท มี 4 โครงการรองรับ

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 350,000 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค. 66 - มี.ค. 67)

เงินที่ได้รับจาก สกสว.			รายจ่ายจริง	
งวดที่	จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	วันที่ได้รับ	งวดที่	จำนวน (บาท)
1	210,000.00	23/11/2565	1	50,490.00
2	105,000.00	23/08/2566	2	96,260.00
3	-	-	3	8,000.00
			ขยายระยะเวลา	89,185.00
รวมที่ได้รับทั้งสิ้น	315,000.00		รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	243,935.00
เงินโครงการคงเหลือ	71,065.00			

โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,160,800 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค. 66 - มี.ค. 67)

เงินที่ได้รับจาก สกสว.			รายจ่ายจริง	
งวดที่	จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	วันที่ได้รับ	งวดที่	จำนวน (บาท)
1	696,480.00	23/11/2565	1	179,332.00
2	348,240.00	23/08/2566	2	82,339.76
3	116,080.00	11/03/2567	3	415,578.00
			ขยายระยะเวลา	332,440.00
รวมที่ได้รับทั้งสิ้น	1,160,800.00		รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	1,009,689.76
เงินโครงการคงเหลือ	151,110.24			

โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,011,000 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค. 66 - มี.ค. 67)

เงินที่ได้รับจาก สกสว.			รายจ่ายจริง	
งวดที่	จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	วันที่ได้รับ	งวดที่	จำนวน (บาท)
1	606,600.00	11/19/2564	1	225,540.00
2	303,300.00	7/18/2565	2	277,640.00
3	-	3/17/2566	3	-
			ขยายระยะเวลา	211,320.00
รวมที่ได้รับทั้งสิ้น	909,900.00		รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	714,500.00
เงินโครงการคงเหลือ	195,400.00			

โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี งบประมาณ 278,400 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค. 66 - มี.ค. 67)

เงินที่ได้รับจาก สกสว.			รายจ่ายจริง	
งวดที่	จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	วันที่ได้รับ	งวดที่	จำนวน (บาท)
1	167,040.00	11/19/2564	1	115,160.00
2	83,520.00	7/18/2565	2	18,000.00
3	-	3/17/2566	3	1,785.00
			ขยายระยะเวลา	106,030.00
รวมที่ได้รับทั้งสิ้น	250,560.00		รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	240,975.00
เงินโครงการคงเหลือ	9,585.00			

- หมายเหตุ :
- ข้อมูลรายละเอียดเงินตามตารางนี้ไม่นับรวมดอกเบี้ยรับคงค้าง
 - รายจ่ายจริงของ งวดที่ 1 หมายถึง การเบิกจ่ายจริงระหว่างช่วงเวลา ต.ค. 65 - มี.ค. 66
 - งวดที่ 2 หมายถึง การเบิกจ่ายจริงระหว่างช่วงเวลา เม.ย. 66 - มิ.ย. 66
 - งวดที่ 3 หมายถึง การเบิกจ่ายจริงระหว่างช่วงเวลา ก.ค. 66 - ก.ย. 66
 - และช่วงขยายเวลา ต.ค. 66 - มี.ค. 67
 - งวดขยายระยะเวลา หมายถึง การเบิกจ่ายช่วงขยายระยะเวลา ต.ค. 65 - มี.ค. 66
 - ดอกเบี้ยรับคงค้าง จนถึงวันที่ 31 ธ.ค. 66 เป็นจำนวนรวม 11,482.67 บาท
 - ภายใต้งานที่ 2 โครงการที่ 1 3 และ 5 ไม่ประสงค์ขอรับเงินงวดที่ 3

3. การปรับแผนงบประมาณระหว่างปี

3.1 การปรับแผนงบประมาณ

ไม่มี มี

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 งบประมาณที่ได้รับ 633,800 บาท มี 1 โครงการรองรับ

➤ โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น

ได้รับอนุมัติอนุมัติการขอขยายระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ ต่อ 6 เดือน (เดิมสิ้นสุด 30 กันยายน 2566 เป็น 31 มีนาคม 2567) ตามบันทึกที่ ศธ 0305.3/1286 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2566 เรื่อง การขอขยายระยะเวลา และได้รับอนุมัติปรับปรุงรายละเอียดงบประมาณภายใต้วงเงินเดิม ตามบันทึกที่ ศธ 0305.3/1556 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2565 เรื่อง ขออนุมัติปรับกิจกรรมและงบประมาณโครงการ ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 2

➤ โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจักระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ

ได้รับอนุมัติอนุมัติการขอขยายระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ ต่อ 6 เดือน (เดิมสิ้นสุด 30 กันยายน 2566 เป็น 31 มีนาคม 2567) ตามบันทึกที่ ศธ 0305.3/1286 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2566 เรื่อง การขอขยายระยะเวลา และได้รับอนุมัติปรับงบประมาณภายใต้วงเงินเดิม ครั้งที่ 1 ตามบันทึกด่วนที่สุด ที่ ศธ 0305.3/1568 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2565 เรื่อง อนุมัติให้ปรับกิจกรรมและงบประมาณโครงการ อนุมัติปรับงบประมาณภายใต้วงเงินเดิม ครั้งที่ 2 ตามบันทึกที่ ศธ 0305.3/1744 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2566 เรื่อง ขออนุมัติปรับงบประมาณโครงการ อนุมัติปรับงบประมาณภายใต้วงเงินเดิม ครั้งที่ 3 ตามบันทึกที่ ศธ 0305.3/428 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2566 เรื่อง ขออนุมัติปรับงบประมาณโครงการ ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 2

➤ โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ได้รับอนุมัติอนุมัติการขอขยายระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ ต่อ 6 เดือน (เดิมสิ้นสุด 30 กันยายน 2566 เป็น 31 มีนาคม 2567) ตามบันทึกที่ ศธ 0305.3/1286 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2566 เรื่อง การขอขยายระยะเวลา และได้รับอนุมัติปรับแผนกิจกรรมการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ตามบันทึกที่ ศธ 0305.2/1382 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2565 เรื่อง ขออนุมัติปรับแผนกิจกรรมการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 2

➤ โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

ได้รับอนุมัติอนุมัติการขอขยายระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ ต่อ 6 เดือน (เดิมสิ้นสุด 30 กันยายน 2566 เป็น 31 มีนาคม 2567) ตามบันทึกที่ ศธ 0305.3/1286 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2566 เรื่อง การขอขยายระยะเวลาและได้รับอนุมัติปรับแผนกิจกรรมการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ตามบันทึกที่ ศธ 0305.2/1382 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2565 เรื่อง ขออนุมัติปรับแผนกิจกรรมการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 2

พร้อมกันนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กรอกข้อมูลตามแบบฟอร์มการขยายเวลาของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ตามคำรับรองเลขที่ FFB660016/0345 และจัดทำจดหมายที่ ศธ 0306/3436 ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2566 เรื่อง การขยายระยะเวลาคำรับรองทุนสนับสนุนงานพื้นฐาน (Fundamental Fund) ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 รวมถึง บันทึกถ่วงที่สุด ศธ 0306.1/422 ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2566 เรื่อง การขอขยายระยะเวลาดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เพื่อแจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ดังแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 2 เช่นเดียวกัน

3.2 การเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

เปลี่ยนแปลงงบประมาณ โปรดอธิบายการเปลี่ยนแปลง

⊗ ความล่าช้าของการได้รับงบประมาณงวดที่ 2 จาก สกสว. ซึ่งไม่เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงินที่กำหนดไว้ จึงมีผลกระทบต่อแผนการดำเนินงานโครงการที่กำหนดกิจกรรมไว้แล้ว ซึ่งบางกิจกรรมของโครงการจำเป็นต้องใช้งบประมาณ และเป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินงานต่อเนื่องหรือถัดไปของโครงการ จึงทำให้ต้องการปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงงบประมาณ

⊗ การปรับเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น ๆ เช่น การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเผยแพร่จากการจัดพิมพ์รายงานฉบับสมบูรณ์ ปรับเปลี่ยนเป็นการจัดทำหนังสืออ่านง่าย แผ่นพับ คลิป จึงส่งผลให้ต้องปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงงบประมาณ

⊗ การปรับอัตราค่าจ้างผู้ช่วยนักวิจัย ด้วยภาวะเศรษฐกิจค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น (เดิม 15,000 บาท/เดือน เป็น 15,500 บาท/เดือน) จึงมีการปรับเปลี่ยนค่าจ้างดังกล่าว ทั้งนี้ในการปรับเปลี่ยนเป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำค่าของงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2564 ข้อ 36 หน่วยรับงบประมาณอาจดำเนินการปรับงบประมาณได้โดยไม่ต้องไม่เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และผลผลิตที่ได้มีการกำหนดไว้ในคำรับรองที่ทำไว้กับ สกสว. และ ข้อ 12 ค่าจ้างที่ปรึกษา ค่าจ้างนักวิจัยร่วมโครงการ และค่าจ้างผู้ช่วยนักวิจัย รวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละยี่สิบห้าของงบประมาณรวมของแผนงาน โดยเป็นการปรับปรุงรายละเอียดงบประมาณภายใต้วงเงินเดิม จึงส่งผลให้ต้องปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงงบประมาณ

รายละเอียดดังแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 2

3.3 การเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์

เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์/ผลผลิต โปรดอธิบายการเปลี่ยนแปลง.....

3.1 โปรเจกต์ Mapping โครงการที่สอดคล้องกับพันธกิจของหน่วยงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นจำนวน 3,434,000 บาท เพื่อดำเนินการวิจัย 2 แผนงาน 5 โครงการ ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 งบประมาณที่ได้รับ 633,800 บาท **ภายใต้แผนงานนี้มีจำนวน 1 โครงการ** คือ โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 633,800 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน งบประมาณที่ได้รับ 2,800,200 บาท **ซึ่งภายใต้แผนงานนี้มี 4 โครงการรองรับ** ดังนี้ **โครงการที่ 1** โครงการพัฒนาวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 350,000 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67) **โครงการที่ 2** โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจักระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,160,800 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค. 66 - มี.ค. 67) **โครงการที่ 3** โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,011,000 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67) **โครงการที่ 4** โครงการศึกษาการจักระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี งบประมาณ 278,400 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากำหนดพันธกิจไว้ 3 ประการ คือ (1) พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษาด้วยการใช้นวัตกรรมเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับทุกคน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ และ (3) ยกกระตือรือร้นการบริหารจัดการองค์กรสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงภายใต้หลักธรรมาภิบาล

ทั้งนี้ ใน 2 แผนงาน 5 โครงการดังกล่าวข้างต้น อยู่ภายใต้แผนงานด้าน ววน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) โดยแผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 1 โครงการรองรับคือ โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น โดยแผนงานนี้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพันธกิจของ สกศ. ในข้อ (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งพันธกิจข้อ (2) นี้

มียุทธศาสตร์เสริมสร้างการบูรณาการและขับเคลื่อนร่วมกับเครือข่ายการศึกษาในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยรองรับพันธกิจในข้อนี้

สำหรับแผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีจำนวน 4 โครงการรองรับคือ โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโครงการศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ โดยแผนงานนี้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพันธกิจของ สกศ. ในข้อ (1) พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษาด้วยงานวิจัยเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับทุกคน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ ซึ่งพันธกิจในข้อ (1) นี้ มียุทธศาสตร์พัฒนานโยบายหรือข้อริเริ่มด้านการศึกษาและการเรียนรู้โดยใช้งานวิจัยเป็นฐานรองรับพันธกิจในข้อนี้ โดยผังความเชื่อมโยงของแผนงานด้าน ววน. ที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดังแสดงไว้ในรูปภาพที่ 10

วิสัยทัศน์	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นองค์กรนำขับเคลื่อนการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันสู่เวทีโลก				
พันธกิจ	พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบาย แผน และมาตรฐาน ด้านการศึกษาด้วยงานวิจัยเป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับทุกคน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ			ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบูรณาการการ ทำงานกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน การพัฒนาการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์	
ยุทธศาสตร์	พัฒนานโยบายหรือข้อริเริ่ม ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ โดยใช้งานวิจัยเป็นฐาน			เสริมสร้างการบูรณาการและขับเคลื่อน ร่วมกับเครือข่ายการศึกษา ในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	
เป้าประสงค์	มีนโยบายหรือข้อริเริ่ม ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ จากงานวิจัย			มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผ่านการบูรณาการและการขับเคลื่อน ร่วมกับเครือข่ายการศึกษา	
กลยุทธ์	พัฒนางานวิจัย สำหรับนำไปใช้ใน การพัฒนานโยบาย หรือข้อริเริ่ม ด้านการศึกษา และการเรียนรู้	พัฒนานโยบายหรือ ข้อริเริ่มด้านการศึกษา และการเรียนรู้	ติดตามและ ประเมินผลนโยบาย ด้านการศึกษา และการเรียนรู้	เสริมสร้างการบูรณา การและขับเคลื่อน การทำงานร่วมกับ เครือข่ายการศึกษา อย่างต่อเนื่อง	ส่งเสริมการนำ งานวิจัยไปใช้ ประโยชน์ร่วมกับ เครือข่ายการศึกษา
ตัวชี้วัด	จำนวนนโยบายหรือข้อริเริ่ม ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ จากงานวิจัย			จำนวนงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ร่วมกับ เครือข่ายการศึกษา	
แผนงาน	แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉม ประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน			แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการ พัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21	
โครงการ	โครงการพัฒนา นวัตกรรม บริหารจัดการเพื่อ ขับเคลื่อนนโยบาย ของสำนักงาน เลขาธิการสภาการ ศึกษาสู่การปฏิบัติ อย่างยั่งยืน	โครงการ ติดตามผลและ จัดทำแผนขับ เคลื่อนการนำ รูปแบบการจัด ระบบนิเวศการ เรียนรู้ที่เอื้อต่อ การพัฒนา ศักยภาพของ คนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ	โครงการวิจัย ศึกษา กระบวนการ และผลการใช้ หลักสูตรฐาน สมรรถนะใน สถานศึกษา ระดับการ ศึกษาขั้นพื้น ฐาน	โครงการศึกษา การจัดกระบวนการ เรียนรู้เชิงรุกฐาน สมรรถนะ	โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของ คนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

รูปภาพที่ 10 ผังความเชื่อมโยงของแผนงานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566
กับพันธกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

3.2 ผลการดำเนินงานของแต่ละโครงการ

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในศตวรรษที่ 21 (มี 1 โครงการรองรับ)

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
<p>โครงการที่ 1</p> <p>โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี</p> <p>ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1</p> <p>งบประมาณ 633,800 บาท</p> <p>ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)</p> <p>หัวหน้าโครงการ รุ่งตะวัน งามจิตอนันต์</p>	<p>วัตถุประสงค์ (ในปีที่ 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น 	<p>ผลการดำเนินงานในปีที่ 1 มุ่งเน้นการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นคนไทยช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ผลการวิจัยในปีที่ 1 ได้ข้อค้นพบ 3 ส่วน คือ</p> <p>ส่วนที่ 1 ผลการสำรวจความต้องการและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skills) ของช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) จำนวน 4,696 คน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่สังกัดสถานศึกษา เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยครัวเรือน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลของรูปแบบการเรียนรู้ 3 อันดับแรก คือ Kinesthetic เรียนรู้จากการทำ/การสัมผัส (ร้อยละ 24.2) Visual & Auditory & Kinesthetic (ร้อยละ 22.6) Visual เรียนรู้จากการดู/การอ่าน (ร้อยละ 14.2) สำหรับรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 3 อันดับแรกที่ชอบ คือ Assimilating (Watching + Thinking) ร้อยละ 36.6 Diverging (Feeling + Watching) ร้อยละ 26.9 Accommodating (Doing + Feeling) ร้อยละ 22.4 และ Covering (Thinking + Doing) ร้อยละ 14.0</p> <p>ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skills) ของช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ซึ่งเป็นกรวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการ ความพึงพอใจ และจำนวนผู้ที่มีความต้องการในระดับต่าง ๆ ของแต่ละปัจจัยซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านนโยบาย ผลวิเคราะห์ความต้องการและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า</p> <p>(1) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ระดับความต้องการในแต่ละปัจจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (ค่าเฉลี่ย 3.418) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็น 3 อันดับแรกคือ เทคนิคการสอนที่สนุกสนาน เริ่มต้น ไม่เครียด (ค่าเฉลี่ย 3.646) การทัศนศึกษาในหลากหลาย</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>สถานที่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.608) และการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.548) สำหรับระดับความพึงพอใจในแต่ละปัจจัยส่วนใหญ่ออยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.357) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดใน 3 อันดับแรก คือ การจัดบันทึกเนื้อหาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.211) การสอนซ้ำในเรื่องเดิมเพื่อทบทวนบทเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.237) และการสอบปฏิบัติมากกว่าสอบเนื้อหา (ค่าเฉลี่ย 3.248)</p> <p>(2) ด้านสภาพแวดล้อม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม และสภาพแวดล้อมที่บ้าน ระดับความต้องการในสภาพแวดล้อมทางบ้านมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยลงมา คือ 3.815 3.791 และ 3.644 ตามลำดับ ขณะที่ ระดับความพึงพอใจใน 3 กลุ่มนี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเรียงได้ดังนี้ สภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางบ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.575 3.663 และ 3.714 ตามลำดับ สำหรับรายละเอียดปัจจัยแต่ละกลุ่มสามารถดูจากรายละเอียดผลผลิตที่แนบมาด้วย</p> <p>(3) ด้านเทคโนโลยี ระดับความต้องการในแต่ละปัจจัยมีค่าเฉลี่ย 3.723 โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็น 3 อันดับแรกคือ การให้ความรู้และคำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและปลอดภัยแก่ผู้เรียน ถัดมาคือ ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียน และผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำและดูแลระบบเทคโนโลยีภายในโรงเรียน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.735 3.749 และ 3.743 ตามลำดับ ขณะที่ ระดับความพึงพอใจในด้านนี้มีค่าเฉลี่ย 3.494 โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดใน 3 อันดับแรกมีดังนี้ สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เร็ว ครอบคลุมและใช้งานได้ทุกคนในโรงเรียน ถัดมา อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ลำดับถัดมาอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่เพียงพอต่อความต้องการของทุกคนในโรงเรียน ซึ่งค่าเฉลี่ยเป็น 3.370 3.444 และ 3.464 ตามลำดับ</p> <p>(4) ด้านนโยบาย ระดับความต้องการในแต่ละปัจจัยมีค่าเฉลี่ย 3.822 โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็น 3 อันดับแรกคือ การมีกิจกรรมนอกห้องเรียนที่เสริมสร้างและพัฒนาตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.864) อันดับ 2 มีสองปัจจัยคือ การมีวิชาเสริมที่ช่วยในการค้นหาคำตอบได้มากขึ้น และการลดเวลาเรียน ลดการบ้านเพื่อเพิ่มเวลาในการเรียนรู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 3.836) อันดับ 3 คือ การมีนโยบายที่มา ที่มาจากความคิดเห็นของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.804) ขณะที่ ระดับความพึงพอใจในด้านนี้ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.579 หากพิจารณาในรายปัจจัยพบว่า 3 อันดับ ที่มีค่าเฉลี่ย</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>ต่ำที่สุดคือ การมีวิชาตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.534) การมีนโยบายที่มาจากความคิดเห็นของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.560) และการมีวิชาเสริมที่ใช้ในการค้นหาตัวตนได้มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.568)</p> <p>เมื่อนำผลต่าง (Gap) ระหว่างค่าเฉลี่ยของความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมาเรียงลำดับช่องว่างจากมากไปน้อย ได้ข้อสรุปดังนี้</p> <p>(1) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) เทคนิคการสอนที่สนุกสนาน ตื่นเต้น ไม่เครียด (2) การเรียนที่แบ่งเนื้อหาเป็นหน่วยการเรียนรู้สั้นๆ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และ (3) การเรียนการสอนที่ไม่น่าเบื่อ ทັນสมัย กระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียน</p> <p>(2) ด้านสภาพแวดล้อม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) อาคารสถานที่ครบถ้วนเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน (2) อุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วนเพียงพอ และ (3) อากาศที่มึนร้อน/เย็นสบาย ส่วนสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวของตัวเองและผู้อื่น (2) บรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันจนเกินไป และ (3) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงออก และด้านสุดท้ายคือ สภาพแวดล้อมที่บ้าน ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงออก (2) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวของตัวเองและผู้อื่น และ (3) บรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันจนเกินไป</p> <p>(3) ด้านเทคโนโลยี ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) ัญญาณ อินเทอร์เน็ตที่เร็ว ครอบคลุม และใช้งานได้ทุกคนในโรงเรียน (2) อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และ (3) อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่เพียงพอต่อความต้องการของทุกคนในโรงเรียน</p> <p>(4) ด้านนโยบาย ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) มีวิชาตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ (2) มีวิชาเสริมที่ช่วยในการค้นหาตัวตนได้มากขึ้น และ (3) ลดเวลาเรียน ลดการบ้าน เพื่อเพิ่มเวลาในการเรียนรู้อื่น ๆ</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
<p>โครงการที่ 1</p> <p>โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี</p> <p>ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1</p> <p>งบประมาณ 350,000 บาท</p> <p>ในปัจจุบันประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)</p> <p>หัวหน้าโครงการ นางสาวกรมล จึงสำราญ</p>	<p>วัตถุประสงค์ (ปีที่ 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน 	<p>ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่เป็นทักษะเป้าหมายของคนไทยช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) จากผลการวิจัยขั้นต้น นำมาวิเคราะห์ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงลึก (Qualitative Research) ในกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง 5 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ผลการศึกษาแนวความคิดการเรียนรู้เชิงประสพการณ์ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้สู่สากล โดยผลการวิจัยที่ได้ในปีนี้ พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต มี 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ (1) การไตร่ตรองพิจารณา (Reflective Observation) (2) การตกผลึกองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization) (3) การทดลองของระบุดูที่ใช้ (Active Experimentation) และ (4) การเกิดประสบการณ์ (Concrete Experience) ซึ่งการดำเนินการในส่วนนี้จะถูกนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับการดำเนินงานในปีถัดไปด้วย</p> <p>แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาคีรัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มี 4 โครงการรองรับ)</p> <p>ผลการดำเนินการในปีที่ 1 มุ่งเน้นใน 2 ส่วน คือ</p> <p>ส่วนที่ 1 การศึกษาปัจจัย/กระบวนการ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ใน 3 นโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อันประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ พ.ศ. 2560 <p>โดยในแต่ละนโยบายจะศึกษาวิเคราะห์ใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การแปลงนโยบาย 2) การสร้างการยอมรับ 3) การควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล 4) การระดมพลัง 5) การปฏิบัติจริง และ 6) การสร้างความเป็นปึกแผ่น</p> <p>ส่วนที่ 2 การจัดทำต้นแบบและข้อเสนอในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ซึ่งจากการศึกษากระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ใน 3 นโยบายดังกล่าวในส่วนที่ 1 พบว่า</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>ปัจจัย/กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านการแปลงนโยบาย มีการเตรียมการตั้งต้นตอนการจัดทำนโยบายเพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน อาทิ เนื้อหาของนโยบายมีการระบุทั้งด้านนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ความเชื่อมโยงของนโยบายกับกฎหมาย ระเบียบ และแผนในระดับต่าง ๆ เป็นต้น (2) ด้านการสร้างการยอมรับ คือ การสร้างการยอมรับตั้งแต่นั้นขั้นตอนการจัดทำนโยบาย มีการระบุกลุ่มเป้าหมาย/ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้หน่วยงาน/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเตรียมบุคลากร บริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ที่พร้อมต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ก่อนการประกาศนโยบายมีการศึกษาความเป็นไปได้ การสร้างเสียงสนับสนุนจากผู้มีอำนาจสำคัญ เสียงสนับสนุนทางการเมือง และเสียงสนับสนุนที่หลากหลาย โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิ ทุติยภูมิ รวมถึงการจัดเวทีเพื่อสร้างการยอมรับ เป็นต้น สำหรับตัวอย่างกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (3) ด้านการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล โดย สกศ. มีบทบาทหลักในการติดตามการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และดำเนินการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างประเด็นและเครื่องมือในการติดตาม (4) ด้านการระดมพลัง เช่น การใช้สื่อแกลนแชนเฉพาะ การบรรยาย/สร้างเสียงสนับสนุนผู้นำคนสำคัญ การสร้างการรับรู้แก่กลุ่มคนที่หลากหลาย เป็นต้น (5) ด้านการปฏิบัติจริง กำหนดแนวปฏิบัติที่ตีพิมพ์ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงบริบทและความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับตัวอย่างกระบวนการ/กิจกรรม/เครื่องมือในการปฏิบัติจริง (6) ด้านการสร้างความเป็นปึกแผ่น</p> <p>จากผลการศึกษาดังกล่าวนำไปสู่การยก (ร่าง) ข้อเสนอในการพัฒนา นวัตกรรมการบริหารจัดการ (กระบวนการ) การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยยังคงความสำคัญใน 6 ปัจจัย/กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ อย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยสำคัญที่ต้องตระหนักเพิ่มเติม คือ ปัจจัยก่อนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ด้วยการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงการดำเนินการนโยบาย</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
<p>โครงการที่ 2</p> <p>โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ 4.0 ผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี</p> <p>ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1</p> <p>งบประมาณ 1,160,800 บาท</p> <p>ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค. 66 - มี.ค. 67)</p> <p>หัวหน้าโครงการ นางสาวกรรณิ์ จึงสำราญ</p>	<p>วัตถุประสงค์ (ปีที่ 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ 4.0 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประสาขสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ของคณาจารย์ 	<p>ตามวงจรมหาวิทยาลัย PDCA (Plan-Do-Check-Act) การแสวงหาและป้องกันความล้มเหลวที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายสู่การปฏิบัติทั้งทางทฤษฎี “ผิดตั้งแต่ทำ” และปฏิบัติ “ทำไม่ถูกวิธีจึงไม่ได้ผล” การประยุกต์ใช้ TPLab ในการออกแบบนโยบาย 4 ขั้นตอน และการจัดทำเนื้อหาของนโยบายให้มีความชัดเจน อาทิ นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมาย/ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเชื่อมโยงของนโยบายกับกฎหมาย ระเบียบ และแผนในระดับต่าง ๆ รวมถึงแนวทางการนำนโยบายสู่การปฏิบัติทั้งระดับนโยบายและสถานศึกษา เป็นต้น</p> <p>จากนั้นนำข้อมูลผลการวิเคราะห์ ส่งเคราะห์ทั้งหมดจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอเพื่อพัฒนาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากร ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม และด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน เพื่อนำไปสู่แผนภาพต้นแบบนวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาปฏิบัติอย่างยั่งยืน (รายละเอียดดูดังปรากฏในบทที่ 4 ต่อไป)</p> <p>ผลการดำเนินงานในปีที่ 1 มุ่งเน้นใน 2 ส่วน คือ การติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และการศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประสาขสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ของคณาจารย์ ข้อเสนอที่ได้มีดังนี้</p> <p>(1) ติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 พบว่าจากการนำร่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 พบว่าตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพเด็ก ด้านกระบวนการบริหารจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษา/ ศูนย์การเรียนรู้ 8 แห่ง ผลการติดตามประเมินผลได้ข้อค้นพบ 3 ประการ คือ</p> <p>ประการที่ 1 ความสอดคล้องในหลักการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ (ก) การจัดการผสมผสาน/เรียบง่าย/มีประสิทธิภาพ (ข) การเน้นสัมพันธภาพ (ค) องค์ประกอบมีบทบาทหลายหน้าที่ และ (ง) แต่ละหน้าที่มีบทบาทร่วมจากหลายองค์ประกอบ</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>ประการที่ 2 ความสอดคล้องในหลักการสำคัญสำหรับระบบนิเวศการเรียนรู้ แบบประเมินพิจารณาความสอดคล้องใน 4 ด้าน คือ (ก) การตัดสินใจรวมกับชุมชน (ข) สิทธิเด็ก (ค) ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และ (ง) ความเท่าเทียมกันทางสังคม (LGBTQ+)</p> <p>ประการที่ 3 ความสอดคล้องในการจัดโครงการกับปัจจัยเอื้อต่อการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ พบว่า เกิดการบูรณาการความสอดคล้องในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (ก) การเปลี่ยนวิธีคิด (ข) ความพร้อมของบุคลากร/องค์กร (ค) สิ่งแวดล้อม/เทคโนโลยีสารสนเทศ (ง) วิธีเรียน/เนื้อหาการเรียนรู้ (จ) วัฒนธรรมการเรียนรู้/ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และ (ฉ) ความยืดหยุ่น/ทางเลือกที่หลากหลาย</p> <p>(2) ศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ของคนแต่ละช่วงวัย พบว่า ช่องทางในการเข้าถึงสื่อออนไลน์แต่ละช่วงอายุมีการใช้งานผ่านช่องทางออนไลน์ร่วมหลักอย่าง Facebook, YouTube และ Line และมีความแตกต่างกันในเชิงลำดับการใช้งานและความหลากหลายของช่องทางที่แตกต่างกัน โดยเครื่องมือที่ใช้เพื่อเข้าถึงสื่อออนไลน์ ทุกช่วงอายุส่วนใหญ่เข้าถึงสื่อออนไลน์โดยใช้โทรศัพท์มือถือ หากต้องการพัฒนาสื่อเพื่อเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมาก ต้องคำนึงถึงการทำสื่อเพื่อแสดงผลลัพธ์บนหน้าจอโทรศัพท์มือถือได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับจุดประสงค์การใช้งาน สื่อสังคมออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง วัตถุประสงค์ข่าวสาร และค้นหาข้อมูลเป็นหลัก แต่หากพิจารณาถึงจุดประสงค์เกี่ยวกับการรับความรู้ใหม่ ๆ หรือพัฒนาตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พัฒนาตนเองผ่าน Facebook Website ต่าง ๆ และ YouTube โดยอาจจะมีช่องทางอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย ในส่วนของรูปแบบและองค์ประกอบของสื่อออนไลน์ที่เลือกเข้าชม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกสื่อวิดีโอเป็นรูปแบบของสื่อออนไลน์ที่รับชมมากที่สุด โดยเห็นว่า ลักษณะหรือองค์ประกอบของวิดีโอทำให้กระตุ้นให้ตนเองรับชม ได้แก่ การมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจส่วนตัว การถ่ายทอดอารมณ์เชิงบวก (เช่น ผ่านคล้ายสบายใจ ตลก สนุก) ผ่านวิดีโอ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้เวลาในการชมไม่นาน</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
<p>โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 งบประมาณ 1,011,000 บาท</p> <p>ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)</p> <p>หัวหน้าโครงการ นางสาวอุษา คงสาย</p>	<p>วัตถุประสงค์ (3 ปี)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อศึกษาระบบการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะไปใช้ในสถานศึกษา 2. เพื่อศึกษาปัจจัย/ระบบสนับสนุน ปัญหาอุปสรรค ในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะ ไปใช้ในสถานศึกษา 3. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ จากการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะ ไปใช้ในสถานศึกษา 	<p>ผลการดำเนินการในปีที่ 1 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ</p> <p>ส่วนที่ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ มี 4 หัวข้อ คือ</p> <p>1.1 ขั้นตอนการก่อนการทำหลักสูตร พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งให้ความสำคัญมาก การเตรียมความพร้อมในหลายด้านก่อนการพัฒนาหลักสูตรฯ ได้แก่ เตรียมความพร้อมในการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ มีการศึกษาดูงานตัวอย่างจากสถานศึกษาอื่น มีการปรึกษารัฐผู้เชี่ยวชาญ และเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากร</p> <p>1.2 ขั้นตอนทางการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะมี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 แนวคิด ขอบเขตพื้นฐานและกระบวนการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ เช่น ด้านที่ 1 แนวคิด ขอบเขตร่างหลักสูตรฐานสมรรถนะทั้งฉบับ วิเคราะห์สมรรถนะของผู้เรียนทั้ง 6 ด้าน เป็นต้น ด้านที่ 2 เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา เช่น ศึกษาบริบทของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อหาต้นทุนที่มี เป็นต้น ด้านที่ 3 แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ เช่น เทียบเคียงกรอบหลักสูตรเดิมกับร่างกรอบหลักสูตรใหม่ ออกแบบรายวิชาให้เอื้อกับจุดเน้นที่ต้องการ เป็นต้น ด้านที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เช่น สร้าง Mindset ใหม่ให้ครูผู้ดำเนินการ PLC ที่มีคุณภาพ สร้างความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น ด้านที่ 5 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เช่น ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รับการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น ด้านที่ 6 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ เช่น ศึกษาแนวทางจากสถานศึกษาตัวอย่าง ปรึกษารัฐผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น และ ด้านที่ 7 หลักสูตรระดับชั้นเรียน: ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ครูทุกคนปรึกษาหารือวางแผนและจัดหน่วยการเรียนรู้สถานศึกษาฐานสมรรถนะ</p> <p>1.3 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ คือ (1.3.1) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ร่วมคิดร่วมทำกับครู เรียนรู้และพร้อมเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาสำเร็จได้ (1.3.2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกันเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงาน ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนรู้อย่างต่อเนื่อง</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>หลากหลายรูปแบบ ซึ่งอาจเกิดจากครูด้วยกันเองในสถานศึกษาข้ามสถานศึกษา (1.3.3) การสนับสนุนจากหน่วยงานและนักวิชาการภายนอก คือ การรับคำแนะนํากจากนักวิชาการภายนอก การสร้างระบบโค้ช (Coaching) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยพัฒนาสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ สถานการณ์ให้ผู้ประกอบการและครู</p> <p>1.4 ปัญหาอุปสรรคในการทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานการณ์ ได้แก่ การขาดความชัดเจนในเชิงนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการปรับหลักสูตรและการทำแผนการเรียนรู้ รวมถึงกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายของผู้บริหารและครู ส่งผลให้การดำเนินงานชะงักไม่ต่อเนื่อง โดยปัญหาสำคัญที่พบ คือ แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สถานการณ์ ไม่ชัดเจน ส่งผลต่อการจัดทำแบบแสดงผลการเรียน (แบบ ปพ.1) ทำให้ครูต้องแปลงผลการวัดสมรรถนะกลับมาเป็นคะแนน/ เกณฑ์ ตามเดิม</p> <p>ส่วนที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สถานการณ์ กระณีตัวอย่าง: โรงเรียนต้นแก้ว ผดุงพิทยาลัย จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สถานการณ์ ผลการเรียนรู้โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 3 และเข้าเป็นสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 มีแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสนองตอบต่อการพัฒนาทักษะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ทิศทางการเป็นพลเมืองโลกและบริบทจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้</p> <p>2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานการณ์ เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 โดยเริ่มพัฒนาครูให้มีความเข้าใจในเรื่องของสมรรถนะ และการวิเคราะห์หลักสูตร ในปีการศึกษา 2564 มีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานการณ์ และกำหนดสมรรถนะหลักของผู้เรียน 4 ด้าน 11 สมรรถนะ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กต้นแก้วฉลาดรู้ ได้แก่ (1) ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (2) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (3) กระบวนการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (4) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (5) ภาษาจีนเพื่อชีวิต

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>2. เด็กต้นแก้วสามารถสูง ได้แก่ (1) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (2) การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล</p> <p>3. เด็กต้นแก้วอยู่ดีมีสุข ได้แก่ (1) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (2) อาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ</p> <p>4. เด็กต้นแก้วใส่ใจสังคมและสำนึกสากล ได้แก่ (1) การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ (2) การเป็นพลเมืองตื่นรู้และมีจิตสำนึกสากล ในปีการศึกษา 2565 ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา (ปรับปรุง 2564) และทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เพื่อร่วมพัฒนาสมรรถนะครู และในปีการศึกษา 2566 ปรับสมรรถนะหลักเป็น 6 ด้าน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้แก่ 1) การจัดการตนเอง 2) การคิดขั้นสูง 3) การสื่อสาร 4) การรวมพลังทำงานเป็นทีม 5) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ 6) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน และปรับปรุงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนของโรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาล เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้: ใฝ่รู้ใฝ่เรียนกล้าแสดงออก รักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านความคิด: คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านทักษะ: ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ และด้านคุณธรรม: การมีจิตสำนึกและค่านิยมที่ตรงการมีจิตสาธารณะ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และศึกษาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการตามจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษา คือ “ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องใกล้ตัวผู้เรียน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา และเน้นบูรณาการข้ามศาสตร์”</p> <p>2.2 การพัฒนาครู สถานศึกษากระตุ้นให้ครูพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยแต่ละปีมีการทำ “1 ครู 1 นวัตกรรม” ซึ่งครูในโรงเรียนมีทั้งหมด 75 คน จะได้ 75 นวัตกรรม โดยครูแต่ละคนต้องจัดทำนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดสมรรถนะ และเมื่อจัดกลุ่มนวัตกรรมที่ครูทำพบว่า สมรรถนะที่ครูทำมากที่สุด คือ “การสื่อสาร” ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ครูถนัดมากที่สุด และสมรรถนะที่ครูเลือกทำน้อยที่สุด คือ “การคิดขั้นสูง” และ “การรวมพลังทำงานเป็นทีม” เนื่องจากมีองค์ประกอบของสมรรถนะค่อนข้างมาก หน่วยงานที่มาร่วมพัฒนาครู ได้แก่ SAEMIO และครูสภา ร่วมยกระดับการสอนของครูด้วย HIP, PLC สู่ SLC และตั้งช่วยในกระบวนการ</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา คือ “การใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน” และการพัฒนาครูโดยใช้ PLC ในหลายลักษณะ ทั้งแบบสายชั้น แบบกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ และปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอีกประการ คือ สถานศึกษาทำความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูเพื่อเป็นเครือข่ายทางวิชาการ และได้รับคำปรึกษาตลอดการดำเนินงาน</p>
		<p>2.3 การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สถานศึกษาใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning เช่น Brian-based Learning, Problem-based Learning, Phenomenon-based Learning เป็นต้น ทั้งในกลุ่มวิชาที่พัฒนาสมรรถนะพื้นฐาน เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ดนตรี ศิลปะ และพลศึกษา เป็นต้น กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โค้ดดิ้ง (Coding) เป็นต้น และจัดหน่วยบูรณาการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะในทุกช่วงชั้น โดยในปีการศึกษา 2566 มีหน่วยบูรณาการ 2 หน่วย ได้แก่ ส่วนพฤกษศาสตร์ ต้นแก้ว และเชียงใหม่สมาร์ตซิตี้ ครูผู้สอนจะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ บูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยครูหารือร่วมกันและมีทีมกลางกำหนดภาระงานให้สอดคล้องกับเนื้อหาตัวชี้วัด และเวลาเรียนในหน่วยย่อย ใช้สถานการณ์ใหม่ ๆ พัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและบริบทท้องถิ่นเชียงใหม่ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม อาหารและชีวิต</p>
		<p>2.4 การบูรณาการเทคโนโลยีกับการเรียนรู้และการบริหารจัดการ สถานศึกษาได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการขับเคลื่อน มีการใช้ชุดเครื่องมือและบริการของกูเกิลที่ออกแบบมาสำหรับสถานศึกษาโดยเฉพาะ (Google Workspace for Education) มาช่วยลดภาระงานเอกสารของครู ซึ่งครูทุกคนใช้ระบบนี้เหมือนกัน ร่วมกับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กูเกิลคลาสรูม (Google classroom) เรียนรู้กับครูด้วยกูเกิล มีด (Google Meet) ผู้เรียนทุกคนต้องมีแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) เก็บผลงาน ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้ปกครองที่จะเห็นการพัฒนาการและความก้าวหน้าของบุตรหลาน เมื่อผู้เรียนเรียนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็จะสามารถค้นพบความถนัด ความชอบของตนเอง รวมถึงแนวทางการประกอบอาชีพแต่ละบุคคลได้ด้วย และในส่วนของครูต้องมีการจัดเก็บงานในกูเกิล สไลด์ (Google slides) ให้ผู้บริหารใช้เป็นหลักฐานในการประเมิน PA และประเมินเงินเดือนของครู</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>2.5 การวัดผลและประเมินผลสถานสมรรถนะ จากแนวคิดที่ว่า “การสอบไม่ใช่ตัวตัดสิน” โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัยจึงไม่จัดสอบปลายภาคมา 3 ปีแล้ว แต่ใช้วิธีการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน ซึ่งตั้งแต่ปี 2564 โรงเรียนได้นำแนวทางการวัดและประเมินผลสถานสมรรถนะมาใช้ ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่หลากหลายมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนจากภาระงานที่แสดงต่อการประยุกต์ใช้ KSA ในชีวิตจริง หรือในสถานการณ์จริง เน้นการวัดและประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลากหลาย ทั้งครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อน โดยเน้นการมีหลักฐานที่สะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบ เช่น E-portfolio เป็นต้น และสถานศึกษาจะมีการประเมินผลผู้เรียนทุกเดือนเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คณะครูในช่วงซึ่งเป็นคณะกรรมการประเมินผลการเรียนรู้/ หน่วยงานที่ผู้เรียนนำเสนอ การตัดสินผลการเรียนปลายภาคเรียน/ ปลายปีการศึกษา ครูในช่วงซึ่งจะดูจากภาระงาน/ ชิ้นงานของเด็กทั้งหมดที่ได้ไว้ใน E-portfolio แล้วครูประเมินผลร่วมกันอีกครั้ง โดยครูสายชั้นจะประเมินสมรรถนะหลักร่วมกัน ครูสายวิชาจะประเมินสมรรถนะพื้นฐานของผู้เรียน และนำเสนอผลการเรียนแก่ผู้ปกครองทุกภาคเรียน</p> <p>2.6 ปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะและแนวทางการแก้ไข ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัยกล่าวว่า การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ที่กรอบความคิด (Mindset) ของครู ถ้าครูยังคิดในการสอนเนื้อหาที่ยึดตามตำรา ตัดในมาตรฐานตัวชีวิตยึดติดรูปแบบการสอนเดิม ตัดแค่ KSA แบบเดิม ก็จะทำให้การออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะไม่บรรลุผล เพราะครูไม่ได้ฝึกเรื่องการเรียนรู้ข้ามศาสตร์มาตั้งแต่เป็นนักศึกษา ครู ส่งผลให้ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนและไม่มีการปรับตัว ผู้บริหารจึงดำเนินการแก้ไขโดยใช้ชุดกลายอนกรมการกระตุ้นเปลี่ยนวิธีคิดของครูว่า “การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตจริง สิ่งที่สำคัญไม่ได้อยู่ที่แค่สอน ความรู้ ทักษะ หรือเจตคติเท่านั้น แต่อยู่ที่ผู้เรียนต้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ นำสิ่งที่เรียนรู้ไปทำอย่างอื่นต่อไปได้ มีใช้เพียงเงินให้จบในแต่ละระดับชั้นเท่านั้น” สถานศึกษาจึงดำเนินการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีความเข้าใจและเกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ เพื่อแก้ปัญหาที่ครูติดเนื้อหาหรือติดตัวชีวิต พัฒนาครูโดยใช้กระบวนการ PLC ให้ครูได้พูดคุยปรึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเรื่องความคิดไปถึง</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>ลงสู่การปฏิบัติ และมีการพัฒนาครูโดยการเรียนรู้ให้ผู้บริหารนิเทศครู ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ประการสำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารจะไม่ทำให้ครูมีภาระงานเพิ่ม และทำแต่สิ่งที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ในส่วนของปัญหาการวัดและประเมินผล ซึ่งส่วนกลางยังไม่ปรับระเบียบวิธีการวัดและประเมินผลให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ทำให้สถานศึกษาที่นำร่องการใช้หลักสูตรใหม่ต้องวัดและประเมินผลผู้เรียนใน 2 ระบบ คือ การประเมินสมรรถนะตามหลักสูตรฐานสมรรถนะและการประเมินตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นภาระแก่สถานศึกษา ส่งผลต่อผู้เรียนที่ไปเรียนโรงเรียนใหม่ และเป็นอุปสรรคหนึ่งที่ทำให้ครูเกิดความวิตกกังวล โรงเรียนต้นแก้วมุ่งพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และหลักสูตรฯ 2551 และสร้างแนวคิดในการประเมินผล โดยมองที่ความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนว่า เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนจากภาระงาน ชิ้นงาน และ E-portfolio ของผู้เรียน ไม่ใช่ประเมินเพียงคะแนนของผลการเรียนเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่า ครูมีการเปลี่ยนจากกรมงมวิชากรมเดียวเป็นการเข้าใจผู้เรียนมากขึ้นเกี่ยวกับศักยภาพและความถนัดที่หลากหลายของผู้เรียน ครูได้เห็นกระบวนการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนมากขึ้น ในส่วนของผู้เรียนก็สนใจในการเรียนมากขึ้น ชอบทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัด ผู้ปกครองมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการมาโรงเรียนของบุตรหลานมากขึ้น โรงเรียนได้เห็นคุณภาพความสำเร็จตามเป้าหมายที่ความชัดเจน คือ “การสร้างสมรรถนะให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง”</p> <p>2.7 ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัยต่อเนื่องนานหลายปี และสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง หลายรูปแบบและวิธีการเพื่อให้ความเข้าใจและปรับใช้ได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งใช้เป็นผลงานประกอบการการประเมิน PA โดยครูได้ทำข้อตกลงกับผู้บริหารในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งโรงเรียนได้นำเทคโนโลยีมาใช้ลดภาระงานเอกสารของครูและจัดทำข้อมูล E-portfolio ของผู้เรียนด้วย</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
<p>โครงการที่ 4 โครงการศึกษาดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้อิงรุกฐานสมรรถนะ</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี</p> <p>งบประมาณ 278,400 บาท</p> <p>ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้รับอนุมัติขยายเวลาดำเนินงานเพิ่ม 6 เดือน (ต.ค.66 - มี.ค.67)</p> <p>หัวหน้าโครงการ นางสาวอุษา คงสาย</p>	<p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้อิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้อิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้อิงรุกฐานสมรรถนะ 	<p>ผลการดำเนินงานในปีที่ 1 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ</p> <p>ส่วนที่ 1 สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้อิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน</p> <p>1.1 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้อิงรุกที่ไม่มีผู้เรียน ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้อิงรุก ในภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($x = 3.66$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามคุณลักษณะ 9 ด้านของผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลง พบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ด้าน และปานกลาง 1 ด้าน โดยคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($x = 3.98$) อันดับที่สอง ได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ($x = 3.88$) และอันดับที่สาม ได้แก่ ความสามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็น ($x = 3.69$) สำหรับด้านคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ($x = 3.46$)</p> <p>1.2 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้อิงรุกที่มีต่อครูผู้สอนด้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อครูผู้สอน ครูส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ในภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($x = 3.92$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู 14 รายการ พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมากที่สุด ได้แก่ ครูให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ ลงมือปฏิบัติจริง ($x = 4.16$) รองลงมา ได้แก่ ครูให้กำลังใจและเสริมพลังความเชื่อมั่นในความสามารถแก่ผู้เรียน ($x = 4.13$) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ($x = 4.02$) ครูสื่อสารและสร้างบรรยากาศที่กระตือรือร้นและเอื้อต่อการเรียนรู้ ($x = 4.02$) ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้ผู้เรียนร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ($x = 3.58$)</p> <p>1.3 การใช้กิจกรรมการเรียนรู้อิงรุกจากผลการศึกษาค้นคว้าคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมการเรียนรู้อิงรุก จำนวน 23 ประเภท ในภาพรวมพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 13 ประเภท และมีการใช้อยู่ในระดับมาก จำนวน 10 ประเภท โดยประเภทกิจกรรมการเรียนรู้อิงรุกที่ครูใช้อยู่ในระดับมากใน 5 อันดับแรก ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ($x = 3.88$) การเรียนรู้ที่เน้นคำถาม ($x = 3.82$) การระดมสมอง ($x = 3.80$) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ($x = 3.76$) และการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ($x = 3.71$) ตามลำดับ สำหรับประเภทกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์นั้น</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>ครูที่ใช้ อยู่ระดับปานกลาง เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน ($x = 3.39$) STEAM ($x = 3.31$) STEM ($x = 3.24$) การเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ($x = 3.12$) การเรียนรู้ด้วยแผนการวิจัย ($x = 2.88$) เป็นต้น</p> <p>1.4 การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ครูคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 22 ประสาท พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการใช้สื่อในระดับปานกลาง จำนวน 17 ประเภท และใช้สื่อในระดับมาก จำนวน 5 ประเภท โดยสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ครูใช้ในระดั้มาก 5 ประเภท ได้แก่ สื่อ Youtube Website หรือ Application ($x = 4.04$) ข่าวสารสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ($x = 3.79$) สื่อภาพ บัตรคำ หรือภาพวาดระบายสี ($x = 3.76$) สถานการณ์จำลอง ($x = 3.55$) และสื่อเพลงหรือดนตรี ($x = 3.52$) สำหรับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีการใช้ระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษา ($x = 2.90$) ห้องจริยธรรมในสถานศึกษา ($x = 2.91$) ห้องดนตรีในสถานศึกษา ($x = 2.91$) ห้องศิลปะในสถานศึกษา ($x = 2.95$) และบอร์ดเกม ($x = 2.97$)</p> <p>1.5 การวัดและประเมินผลผู้เรียน จากผลการศึกษาคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน 7 วิธีการ พบว่าครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก วิธีการที่มากที่สุด ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง ($x = 4.24$) รองลงมา คือ การสังเกตพฤติกรรม ($x = 4.19$) และการประเมินการปฏิบัติ ($x = 4.17$) ซึ่งวิธีการวัดและประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยระดับการใช้ที่น้อยที่สุด ได้แก่ การประเมินโดยเพื่อน ($x = 3.64$)</p> <p>ส่วนที่ 2 ปัญหาและความต้องการของครู</p> <p>2.1 ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการศึกษาความคิดเห็นของครู จำนวน 3,207 คน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมพบว่า ครูส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย โดยปัญหาที่มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($x = 2.25$) ด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนรู้ ($x = 2.22$) ด้านการไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ($x = 2.14$) และด้านสื่อ/นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ($x = 2.14$) ตามลำดับ</p> <p>2.2 ความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน จำนวน 1,795 คน ที่ตอบคำถามเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>แก้ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือความต้องการในการพัฒนาด้านต่าง ๆ สรุประเด็นข้อเสนอแนะและความต้องการของครู พบว่า สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้พัฒนาด้านสื่อ เทคโนโลยีโดยการเรียนรู้การสอน และพัฒนาแหล่งเรียนมากที่สุดเป็นอันดับแรก เป็นสื่อการเรียนรู้ สื่อดิจิทัล วิดีทัศน์ และสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัย อุปกรณ์การเรียนรู้เฉพาะด้าน อุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยี ครูส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าสถานศึกษายังมีอุปกรณ์และเครื่องมือด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรและสนับสนุนให้เพียงพอ อาทิ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าต้องการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้มีมาตรฐาน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ฐานนอกสถานศึกษา และภาคีความร่วมมือ</p> <p>ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพ การลดภาระงานอื่น การพัฒนานวัตกรรมและการเรียนการสอน สรุปรได้ว่า ครูผู้สอนมีความต้องการพัฒนาตนเอง ประเด็นที่ต้องการพัฒนา เช่น การเขียนแผนการสอน Active Learning ให้ตรงกับตัวชี้วัด เพื่อให้ครูมีความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะของผู้เรียนที่เกิดขึ้นกับตัวชี้วัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และการจัดการชั้นเรียนในการทำกิจกรรม เป็นต้น วิธีการพัฒนาที่ครูแสดงความคิดเห็น เช่น การอบรมควรรจัดให้มีบรรยากาศเสมือนสอนอยู่ในห้องเรียนจริง การทำ PLC ระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอกด้านการศึกษา หรือการมีได้ชหรือที่ปรึกษา วิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning พร้อมทั้งมีปฏิบัติการให้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นต้น ในประเด็นการขาดแคลนครูและภาระงานของครู ครูต้องการให้แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวกับการสอนลงได้ จะทำให้ครูมีเวลาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และควรรจัดครูให้ตรงตามวิชาเอกที่จบมา และจัดครูให้สอนตรงตามกลุ่มสาระ การบรรจุครูให้ครบชั้นเรียน การลดภาระงานครูที่นอกเหนือการเรียนการสอน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยการปรับบทบาทครูให้ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เน้นให้ผู้เรียนมีภาคีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้</p>

โครงการ	วัตถุประสงค์ของโครงการ	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
		<p>โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้ อยากรู้อยากเรียน และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน การปรับรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการจัดการเรียนการสอน ครูได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนตามแนวทาง Active Learning ให้ความเน้นกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างกระบวนการทำงานร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน จัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการสอนที่น่าสนใจ การจัดกิจกรรมชุมนุมหรือกิจกรรมเพิ่มเติมให้หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาตนเอง ลองผิดลองถูกในสิ่งที่ตนเองอยากทำ สอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาในห้องเรียนเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ บริบทของสถานศึกษา ความหลากหลาย ความพร้อมและความแตกต่างของผู้เรียน ผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่มีปัญหาด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ประเด็นงบประมาณ ครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนงบประมาณจากต้นสังกัด ประเด็นการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้อัตโนมัติ พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ระยะเวลา สำหรับการจัด และประเมินผล ใช้รูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล ความสำเร็จตามสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้วัดกรรมวิธีด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการวัดและประเมินผล ครรึฝึกให้ผู้เรียนได้มีการประเมินตนเองหรือประเมินเพื่อน แล้วสะท้อนผลร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจในเชิงสร้างสรรค์และก่อให้เกิดการพัฒนาร่วมกัน รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ</p>

3.3 ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง (Output)

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (มี 1 โครงการรองรับ)									
โครงการที่ได้รับอนุมัติ	ผลผลิตตามตัวชี้วัด	จำนวน	หน่วยนับ	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	จำนวน	หน่วยนับ	ปริมาณ	รายละเอียดผลผลิต (พร้อมแบบหลักฐาน)	เชิงคุณภาพ
โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น	2. ต้นฉบับบทความรู้ (Manuscript)	1	เรื่อง	ต้นฉบับบทความรู้ (Manuscript)	1	เรื่อง	ต้นฉบับบทความวิจัย (อายุ 5-14 ปี) ของส่วนช่วงวัยเรียน รายงานสรุปผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่เป็นทักษะเป้าหมายของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ฉบับสมบูรณ์	ข้อค้นพบจากการวิจัยแบบ Mixed Method ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในประเด็นความต้องและการและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตใน 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีและด้านนโยบาย รวมถึงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใน 5 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้คือ ผู้เรียน ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกระบวนการให้คำแนะนำตามประเด็นที่ศึกษา 4 ด้านข้างต้นเพื่อสังเคราะห์ร่างต้นแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง 3 ทักษะ ได้แก่ ความฉลาดรู้ทางการคิดสร้างสรรค์ สำหรับคนไทย ช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี)	

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาคีรัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มี 4 โครงการรองรับ)									
โครงการที่ได้รับอนุมัติ	ผลผลิตตามคำรับรอง	จำนวน	หน่วยนับ	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	จำนวน	หน่วยนับ	รายละเอียดผลผลิต (พร้อมแบบหลักฐาน)	เชิงคุณภาพ	
โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน	4. ต้นแบบผลิตภัณฑ์ หรือ เทคโนโลยี/กระบวนการใหม่ หรือนวัตกรรมทางสังคม	1	ต้นแบบ	1. นวัตกรรมกระบวนการในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน	1	ต้นแบบ	ต้นแบบนวัตกรรมในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน พร้อมข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ	เป็นต้นแบบ/แนวทางแก่ สกศ. หน่วยงานระดับนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป	
โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ	2. ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript)	1	เรื่อง	1. บทความทางวิชาการ เรื่อง การศึกษาการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์ ของคนแต่ละช่วงอายุ	1	เรื่อง	รายงานการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน	มีการรวบรวมข้อเสนอเชิงนโยบาย ทั้งการพัฒนา นวัตกรรม และการพัฒนา สกศ. ไปสู่การเป็นองค์กร นวัตกรรม	

โครงการที่ได้รับอนุมัติ	ผลผลิตตามคำ รับรอง	จำนวน	หน่วยนับ	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	จำนวน	หน่วยนับ	รายละเอียดผลผลิต (พร้อมแนบหลักฐาน)	เชิงคุณภาพ
	8. เครือข่าย	6	เครือข่าย	2. เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ ทดลองนำร่องรูปแบบการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561	10	เครือข่าย	ข้อมูลเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยว ชุมชน อุตสาหกรรม และชุมชนเกษตรกรรม	ร้อยละของเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการในชุมชนท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ที่มีรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถเป็นต้นแบบได้เพิ่มขึ้น
โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษาระบบการ และผลการใช้หลักสูตรฐาน สมรรถนะในสถานศึกษาระดับ การศึกษาระดับพื้นฐาน	2. ต้นฉบับ บทความวิจัย (Manuscript)	1	เรื่อง	1. ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript) บทความวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะสัมพันธ์กับความเผยแพร่ระดับชาติ	1	เรื่อง	บทความเรื่อง การศึกษาระบบการ พัฒนาและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน	ผ่านการ Peer review จากวารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษาจากสาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	3. หนังสือ	1	เล่ม	2. รายงานผลการศึกษาระบบการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน	1	เล่ม	รายงานผลการศึกษาระบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน	ผ่านการ Focus Groups เพื่อตรวจสอบผลการศึกษา โดยสถานศึกษาที่ให้ข้อมูล

โครงการที่รับอนุมัติ	ผลผลิตตามคำ รับรอง	จำนวน	หน่วยนับ	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	จำนวน	หน่วยนับ	รายละเอียดผลผลิต (พร้อมแนบหลักฐาน)	เชิงคุณภาพ
โครงการที่ 4 โครงการศึกษากำหนด กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐาน สมรรถนะ	10. ข้อเสนอแนะ เชิงนโยบาย (P o l i c y R e c o m m e n - d a t i o n) และมาตรการ (Measures)	1	เรื่อง/ ประเด็น	1. ข้อเสนอแนะเชิง นโยบายการจัด กระบวนการเรียนรู้เชิง รุกฐานสมรรถนะ	1	เรื่อง	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนา จัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย (1) ข้อเสนอแนะต่อระดับ นโยบาย ได้แก่ ด้านหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานและการขับเคลื่อน หลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านการ ขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ฐานสมรรถนะ ด้านพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษา ด้านสื่อและ เทคโนโลยีทางการศึกษาด้านการติดตาม และประเมินผล และด้านการจัดสรร อัตรากำลังครูและการลดภาระงานครู (2) ข้อเสนอแนะต่อระดับปฏิบัติ ได้แก่ ด้านการพัฒนาครูและผู้บริหารสถาน ศึกษา ด้านการพัฒนาการจัดการเรียน รู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ด้านการวัดและ ประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียน ด้านแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและ นอกสถานศึกษา ด้านการสร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู ด้านการสร้าง การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และ หน่วยงานภายนอกสถานศึกษา	

โครงการที่ได้รับอนุมัติ	ผลผลิตตามคำ รับรอง	จำนวน	หน่วยนับ	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	จำนวน	หน่วยนับ	รายละเอียดผลผลิต (พร้อมแนบหลักฐาน)	เชิงคุณภาพ
				2. รายงานผลการศึกษ การจัดกระบวนการเรียน รู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ	1	เล่ม	รายงานผลการจัดการกระบวนการ เรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย (1) ผลการศึกษาสภาพการจัด กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของสถาน ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัด กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่ประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน และ (3) ข้อเสนอแนวทางการ จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐาน สมรรถนะ	
				3. หนังสือ การจัดการ เรียนรู้เชิงรุกฐาน สมรรถนะ: การเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงของ สถานศึกษา	1	เล่ม	หนังสือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐาน สมรรถนะ: การเรียนรู้จากการปฏิบัติ จริงของสถานศึกษา จัดทำขึ้น โดยนำ เนื้อหาจากรายงานผลการศึกษการ จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐาน สมรรถนะ มาสรุปและเรียบเรียงให้ เข้าใจง่าย ประกอบด้วย (1) สภาพการ จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของสถาน ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	

โครงการที่ได้รับอนุมัติ	ผลผลิตตามคำ รับรอง	จำนวน	หน่วยนับ	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	จำนวน	หน่วยนับ	หน่วยงาน	จำนวน	หน่วยนับ	รายละเอียดผลผลิต (พร้อมแนบหลักฐาน)	เชิงคุณภาพ
										(2) การจัดการระบบการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (3) ข้อเสนอแนวทางการจัดการระบบการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ เพื่อให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษา และครูผู้สอน ได้ศึกษาข้อมูลดังกล่าวและนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ฯ ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	

หมายเหตุ: - รายละเอียดผลผลิตพร้อมหลักฐานของแต่ละโครงการ ดังปรากฏในเอกสารแนบท้ายรายงานผลสัมฤทธิ์ฯ ฉบับนี้

สรุปภาพรวมผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับคำรับรอง

ผลผลิตตามคำรับรอง	จำนวน	หน่วยนับ	ผลผลิตรวมที่เกิดขึ้นจริง	จำนวน	หน่วยนับ
1. ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript)	3	เรื่อง	1. ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript)	3	เรื่อง
> Proceeding ระดับชาติ	2	เรื่อง	> Proceeding ระดับชาติ	2	เรื่อง
> บทความในประเทศ	1	เรื่อง	> บทความในประเทศ	1	เรื่อง
2. ต้นแบบผลิตภัณฑ์ หรือเทคโนโลยี/ กระบวนการใหม่ หรือ นวัตกรรมทางสังคม	50	คน	2. กำลังคนหรือหน่วยงานที่ได้รับการพัฒนา	50	คน
> ต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype) ระดับภาคสนาม	1	ต้นแบบ	> ต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype) ระดับภาคสนาม	1	ต้นแบบ
3. เครือข่าย	6	เครือข่าย	3. เครือข่าย	10	เครือข่าย
> ความร่วมมือทางด้านวิชาการระดับประเทศ	6	เครือข่าย	> ความร่วมมือทางด้านวิชาการระดับประเทศ	10	เครือข่าย
4. หนังสือ	1	เล่ม	4. หนังสือ	4	เล่ม
> หนังสือทั้งเล่ม (Whole Book) ระดับชาติ	1	เล่ม	> หนังสือทั้งเล่ม (Whole Book) ระดับชาติ	4	เล่ม
5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendation) และมาตรการ (Measures)	1	เรื่อง/ ประเด็น	5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendation) และมาตรการ (Measures)	1	เรื่อง
> ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สมุดปกขาว (White Paper)	1	เรื่อง/ ประเด็น	> ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสถานะ	1	เรื่อง

3.4 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง (Outcome) (ถ้ามี)

<p>แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (มี 1 โครงการรองรับ)</p>	
<p>โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย ช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น</p>	<p>ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง</p>

หมายเหตุ: ด้วยโครงการนี้เป็นโครงการต่อเนื่อง 2 ปี ขณะที่รายงานเป็นปีที่ 1 อยู่ระหว่างการผลิตเอกสารดำเนินงานปีที่ 2 สำหรับผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการในปีที่ 2 คือ ผลงานตีพิมพ์ (Publications) 1 เรื่อง คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น

<p>แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาคีรัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มี 4 โครงการรองรับ)</p>	
<p>โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน จำนวน 1 เล่ม</p>	<p>ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง</p> <p>รายงานผลการศึกษาคณะกรรมการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน จำนวน 1 เล่ม</p>
<p>โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ จำนวน 1 เล่ม</p>	<p>รายงานผลการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ จำนวน 1 เล่ม</p>
<p>โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษาระบบงานการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>รายงานผลการศึกษาระบบงานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบของ E-book จำนวน 1 เล่ม</p>
<p>โครงการที่ 4 โครงการศึกษาคณะกรรมการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ</p>	<p>รายงานผลการศึกษาคณะกรรมการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ จำนวน 1 เล่ม และหนังสือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ: การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา จำนวน 1 เล่ม โดยนำเนื้อหาจากรายงานผลการศึกษาคณะกรรมการจัดการระบบการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ มาสรุปและเรียบเรียงให้เข้าใจง่าย</p>

3.5 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง (Impact) (ถ้ามี)

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (มี 1 โครงการรองรับ)	
โครงการที่ 1	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง
โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น	-
หมายเหตุ: ด้วยโครงการนี้เป็นโครงการต่อเนื่อง 2 ปี ขณะที่รายงานเป็นปีที่ 1 สำหรับกระหนาบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นมี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ คือ หน่วยจัดการศึกษานำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ไปประยุกต์ใช้ เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการรองรับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกศตวรรษที่ 21 และด้านสังคม คือ คนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่นได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตเพิ่มขึ้น จากการปรับรูปแบบจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะดังกล่าวอย่างแพร่หลายมากขึ้น	
แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาคีรัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มี 4 โครงการรองรับ)	
โครงการที่ 1	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง
โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน	-
โครงการที่ 2	สถานศึกษาและศูนย์การเรียนรู้ 8 แห่ง มีการนำรูปแบบ/ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิจัยของ สกศ. ไปเป็นต้นแบบ/แนวทางในการจัดระบบ
โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ	นิเวศการเรียนรู้เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561
โครงการที่ 3	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง
โครงการวิจัยศึกษาระบบงานและการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-
โครงการที่ 4	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง
โครงการศึกษาระบบงานการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ	-

3.6 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบ Onsite ผ่านการจัดประชุมในพื้นที่ของภูมิภาคต่าง ๆ รูปแบบการจัดพิมพ์หนังสือ (Hard Copied) รูปแบบ Online ผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ด้วยช่องทางที่หลากหลายเช่นเดียวกัน ผ่าน Platform ต่าง ๆ อาทิ OEC Website OEC-Application (OEC) Webtoon เป็นต้น ซึ่งกระบวนการผลิตผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีการสื่อสารที่มีลักษณะของ Interactive ด้วยผ่านช่องทาง Facebook ทั้งนี้ เพื่อให้สะดวกในการเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ สำหรับรายละเอียดของวิธีการ/กระบวนการผลิตต้นงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของแต่ละแผนงาน โครงการ ดังรายละเอียดข้างล่างนี้ (โปรดแนบหลักฐานเชิงประจักษ์การนำผลงานไปใช้ประโยชน์)

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (มี 1 โครงการรองรับ)	
โครงการที่ได้รับอนุมัติ	การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น	ด้านวิชาการ เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ที่หน่วยงานจัดการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ คือ สถานศึกษา หน่วยงานจัดการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ
แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาคีรัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มี 4 โครงการรองรับ)	
โครงการที่ได้รับอนุมัติ	การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน	ด้านนโยบาย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำตัวกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืน ด้านวิชาการ หน่วยงานภาคประชาสังคม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้ข้อมูล/องค์ความรู้ เพื่อเป็นฐานของการร่วมออกแบบและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพ รวมถึงเกิดความยั่งยืนในเชิงปฏิบัติมากขึ้น

3.6 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (ต่อ)

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาคีรัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มี 4 โครงการรองรับ)	
โครงการที่ได้รับอนุมัติ	
<p>โครงการที่ 2</p> <p>โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0สู่การปฏิบัติ</p>	<p>ด้านนโยบาย</p> <p>หน่วยงานระดับปฏิบัติที่นำองค์ความรู้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และพัฒนาให้คนทุกช่วงวัยเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p> <p>ด้านสังคม</p> <p>สถานศึกษา พื้นที่ และชุมชนนำองค์ความรู้จากงานวิจัย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง และขยายผลไปยังพื้นที่ในบริเวณใกล้เคียง</p> <p>ด้านวิชาการ</p> <p>หน่วยงานด้านการศึกษา และผู้ที่สนใจใช้ข้อมูลจากการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม/นิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา และศูนย์การเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม สามารถพัฒนาผู้เรียน เด็ก และเยาวชนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561</p>
<p>โครงการที่ 3</p> <p>โครงการวิจัยศึกษาระบบงานการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>ด้านนโยบาย</p> <p>หน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะ นำผลการศึกษาศึกษาไปใช้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสมรรถนะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>ด้านวิชาการ</p> <p>สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการศึกษาไปใช้เป็นอย่างดีความรู้ ในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาพัฒนาครู พัฒนาการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนได้ด้วย</p>
<p>โครงการที่ 4</p> <p>โครงการศึกษาดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ</p>	<p>ด้านนโยบาย</p> <p>หน่วยงานต้นสังกัดที่จัดการศึกษานำผลการศึกษาระบบการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย นำไปศึกษาและพิจารณาเป็นแนวทางการหรือนโยบายระดับต้นสังกัดในการพัฒนาครู สนับสนุนสื่อและเทคนิค และส่งเสริมนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p> <p>ด้านวิชาการ</p> <p>ครูและผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับสถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาครู และพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สูงขึ้นต่อไป</p>

ตัวอย่างวิธีการ/กระบวนการผลิตต้นงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (มี 1 โครงการรองรับ)

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

การผลิตต้นงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การขยายฐานกลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้กว้างขวางมากขึ้นจากขอบเขตการศึกษาของโครงการ ด้วยการต่อยอดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็กลุ่มผู้เรียนวัยเรียนที่อยู่ในระบบการศึกษาออกระบบ ด้วยเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นจากข้อมูลโครงการ

รายละเอียด

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ออนไลน์

ขอผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย

ชื่อ: Not filled

อีเมล: notfilled@gmail.com

รหัสผ่าน: notfilled@gmail.com

1. ชื่อวิชา *

เลือกวิชา *

2. สาขาวิชา *

เลือกสาขา *

3. เพศ *

ชาย หญิง อื่นๆ

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ออนไลน์

ขอผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย

ชื่อ: Not filled

อีเมล: notfilled@gmail.com

รหัสผ่าน: notfilled@gmail.com

1. ชื่อวิชา *

เลือกวิชา *

2. สาขาวิชา *

เลือกสาขา *

3. เพศ *

ชาย หญิง อื่นๆ

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ออนไลน์

ขอผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย

ชื่อ: Not filled

อีเมล: notfilled@gmail.com

รหัสผ่าน: notfilled@gmail.com

1. ชื่อวิชา *

เลือกวิชา *

2. สาขาวิชา *

เลือกสาขา *

3. เพศ *

ชาย หญิง อื่นๆ

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ออนไลน์

ขอผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย

ชื่อ: Not filled

อีเมล: notfilled@gmail.com

รหัสผ่าน: notfilled@gmail.com

1. ชื่อวิชา *

เลือกวิชา *

2. สาขาวิชา *

เลือกสาขา *

3. เพศ *

ชาย หญิง อื่นๆ

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาคีรัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มี 4 โครงการรองรับ)

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน

รายละเอียด

1. การเผยแพร่แนวทางการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ไปยังกลุ่มข้าราชการรุ่นใหม่

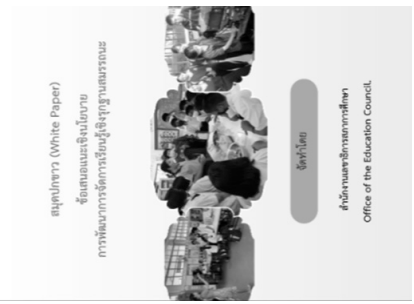

โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ

รายละเอียด

1. การเผยแพร่แพร่และผลักดันให้สถานศึกษาพื้นที่ และชุมชนนำองค์ความรู้จากงานวิจัย รูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ฯ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง และขยายผลไปยังพื้นที่ในบริเวณใกล้เคียง

สำนักงานนโยบายและแผนการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

<p>โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p style="text-align: right;">รายละเอียด</p>	
<p>การผลักดันงานวิจัยไปใช้ประโยชน์</p> <p>1. การเผยแพร่ไปยังสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ</p>	<p>รายงานการศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ E-book ในเว็บไซต์ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา www.onec.go.th</p> <p>รายงานการศึกษา กระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ</p> <p>สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา</p>
<p>โครงการที่ 4 โครงการจัดการศึกษาระบบการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ</p> <p style="text-align: right;">รายละเอียด</p>	
<p>การผลักดันงานวิจัยไปใช้ประโยชน์</p> <p>1. การจัดทำสื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้ประโยชน์</p>	<p>ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ</p> <p>https://drive.google.com/drive/folders/1pm9ttbHnk6moOu6KxQ1JGydV8atXRM3i?usp=sharing</p> <p>สมุดปกขาว (White Paper) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ</p> <p>จัดทำโดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา Office of the Education Council.</p>

รายงานผลการศึกษาดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ
https://drive.google.com/drive/folders/18gOotvSMk2DbCA6To_zXFz9dBtV0kUBo?usp=sharing

หนังสือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ: การเรียนรู้จากการทำงานปฎิบัติจริงของสถานศึกษา
<https://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/2073>

ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 2 แผนงาน 5 โครงการ รวม 3,434,000 บาท สำหรับสรุปผลการวิจัย และการอภิปราย แต่ละโครงการมีดังนี้

แผนงานที่ 1 แผนงานเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ภายใต้แผนงานนี้มีจำนวน 1 โครงการ ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทย ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นการดำเนินการในปีที่ 1 วัตถุประสงค์การวิจัยคือ (1) ศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น และ (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

❖ สรุปผลวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้ในปีที่ 1 คือ ผลการศึกษาและผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่ครอบคลุม 3 ทักษะ ได้แก่ ความฉลาดรู้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) ความฉลาดรู้ (Literacy) และการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) โดยในปีเน้นศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ด้วยการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับมหภาค (Quantitative Research) และการเก็บข้อมูลเชิงลึก (Qualitative Research) ในกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง 5 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง และนำผลที่ได้ไปสังเคราะห์ร่วมกับผลการศึกษาแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้สากล ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skills) ของช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) จำนวน 4,696 คน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สังกัดสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) เพศ (ชาย หญิง และ LGBTQIA+) อายุ (5-14 ปี) รายได้เฉลี่ยครัวเรือน (น้อยกว่า 10,000 บาท - มากกว่า 90,000 บาท) พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งก็คือ ผู้เรียนชอบรูปแบบการเรียนรู้ 3 อันดับแรก คือ Kinesthetic เรียนรู้จากการทำ/การสัมผัส (ร้อยละ 24.2) Visual & Auditory & Kinesthetic (ร้อยละ 22.6) Visual เรียนรู้จากการดู/การอ่าน (ร้อยละ 14.2) สำหรับรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 3 อันดับแรกที่ชอบ คือ Assimilating (Watching + Thinking) ร้อยละ 36.6 Diverging (Feeling + Watching) ร้อยละ 26.9 Accommodating (Doing + Feeling) ร้อยละ 22.4 และ Covering (Thinking + Doing) ร้อยละ 14.0

สำหรับผลการวิเคราะห์ความต้องการและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skills) ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้เรียนช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการ ความพึงพอใจ และจำนวนผู้ที่มีความต้องการ ความพึงพอใจในระดับต่าง ๆ ของแต่ละปัจจัยซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านนโยบาย ผลวิเคราะห์ความต้องการและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า

(1) **ด้านกระบวนการเรียนรู้** ระดับความต้องการในแต่ละปัจจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (ค่าเฉลี่ย 3.418) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็น 3 อันดับแรกคือ เทคนิคการสอนที่สนุกสนาน ตื่นเต้น ไม่เครียด (ค่าเฉลี่ย 3.646) การทำศนศึกษาในหลากหลายสถานที่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.608) และการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.548) สำหรับระดับความพึงพอใจในแต่ละปัจจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.357) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดใน 3 อันดับแรก คือ การจัดบันทึกเนื้อหาในการเรียนด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.211) การสอนซ้ำในเรื่องเดิมเพื่อทบทวนบทเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.237) และการสอบปฏิบัติมากกว่าสอบเนื้อหา (ค่าเฉลี่ย 3.248)

(2) **ด้านสภาพแวดล้อม** แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม และสภาพแวดล้อมที่บ้าน ระดับความต้องการในสภาพแวดล้อมทางบ้านมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยลงมา คือ 3.815 3.791 และ 3.644 ตามลำดับ ขณะที่ ระดับความพึงพอใจใน 3 กลุ่มนี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเรียงได้ดังนี้ สภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางบ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.575 3.663 และ 3.714 ตามลำดับ หากพิจารณาในรายละเอียดปัจจัยในแต่ละกลุ่มพบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ระดับความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ อากาศที่ร้อน/เย็นสบาย (ค่าเฉลี่ย 3.873) ระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.853) และระยะเวลาเรียนที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.838) ขณะที่ ระดับความพึงพอใจในกลุ่มนี้ 3 อันดับที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ห้องเรียนที่สงบไม่มีเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ย 3.515) อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เข้าถึงได้เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.580) และอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วนเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.681) สำหรับสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรมระดับความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ที่โรงเรียน การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวทั้งของตัวเองและผู้อื่น และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่ผู้เรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.686 3.673 และ 3.672 ตามลำดับ ขณะที่ ระดับความพึงพอใจรายปัจจัย 3 อันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีการตอบโต้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงออก และการสนับสนุนให้ทำในสิ่งที่สนใจ พร้อมให้คำปรึกษาแนะนำที่เหมาะสมจากครู ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.541 3.547 และ 3.549 ตามลำดับ สุดท้าย สภาพแวดล้อมที่บ้าน ระดับความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่บ้าน การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวทั้งตัวเองและผู้อื่น และบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันจนเกินไป โดยค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ 3.874 3.829 และ 3.828 ตามลำดับ ขณะที่ ระดับความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 อันดับแรกคือ การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงออก การสนับสนุนให้ทำในสิ่งที่สนใจ พร้อมให้คำปรึกษาแนะนำที่เหมาะสมจากผู้ปกครอง และการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวทั้งของตัวเองและผู้อื่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้ 3.660 3.687 และ 3.708 ตามลำดับ

(3) **ด้านเทคโนโลยี** ระดับความต้องการในแต่ละปัจจัยมีค่าเฉลี่ย 3.723 โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็น 3 อันดับแรกคือ การให้ความรู้และคำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและปลอดภัยแก่ผู้เรียน ถัดมาคือ ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียน และผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำและดูแลระบบเทคโนโลยีภายในโรงเรียน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.735 3.749 และ 3.743 ตามลำดับ ขณะที่ ระดับความพึงพอใจในด้านนี้มีค่าเฉลี่ย 3.494 โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดใน 3 อันดับแรกมีดังนี้ สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เร็ว ครอบคลุม และใช้งานได้ทุกคนในโรงเรียน ถัดมา อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ลำดับถัดมาอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่เพียงพอต่อความต้องการของทุกคนในโรงเรียน ซึ่งค่าเฉลี่ยเป็น 3.370 3.444 และ 3.464 ตามลำดับ

(4) **ด้านนโยบาย** ระดับความต้องการในแต่ละปัจจัยมีค่าเฉลี่ย 3.822 โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็น 3 อันดับแรกคือ การมีกิจกรรมนอกห้องเรียนที่เสริมสร้างและพัฒนาตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.864) อันดับ 2 มีสองปัจจัยคือ การมีวิชาเสริมที่ช่วยในการค้นหาตัวตนได้มากขึ้น และการลดเวลาเรียน ลดการบ้านเพื่อเพิ่มเวลาในการเรียนรู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 3.836) อันดับ 3 คือ การมีนโยบายที่มาจากความคิดเห็นของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.804) ขณะที่ ระดับความพึงพอใจในด้านนี้ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.579 หากพิจารณาในรายปัจจัยพบว่า 3 อันดับที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การมีวิชาตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.534) การมีนโยบายที่มาจากความคิดเห็นของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.560) และการมีวิชาเสริมที่ใช้ในการค้นหาตัวตนได้มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.568)

ส่วนที่ 2 ผลต่าง (Gap) ระหว่างค่าเฉลี่ยของความต้องการและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skills) ของช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) เมื่อผลต่างของค่าเฉลี่ยมาเรียงลำดับช่องว่างจากมากไปน้อย ได้ข้อสรุปดังนี้

(1) **ด้านกระบวนการเรียนรู้** ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) เทคนิคการสอนที่สนุกสนาน ตื่นเต้น ไม่เครียด (2) การเรียนที่แบ่งเนื้อหาเป็นหน่วยการเรียนรู้สั้นๆ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และ (3) การเรียนการสอนที่ไม่น่าเบื่อ ทนสมัย กระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียน

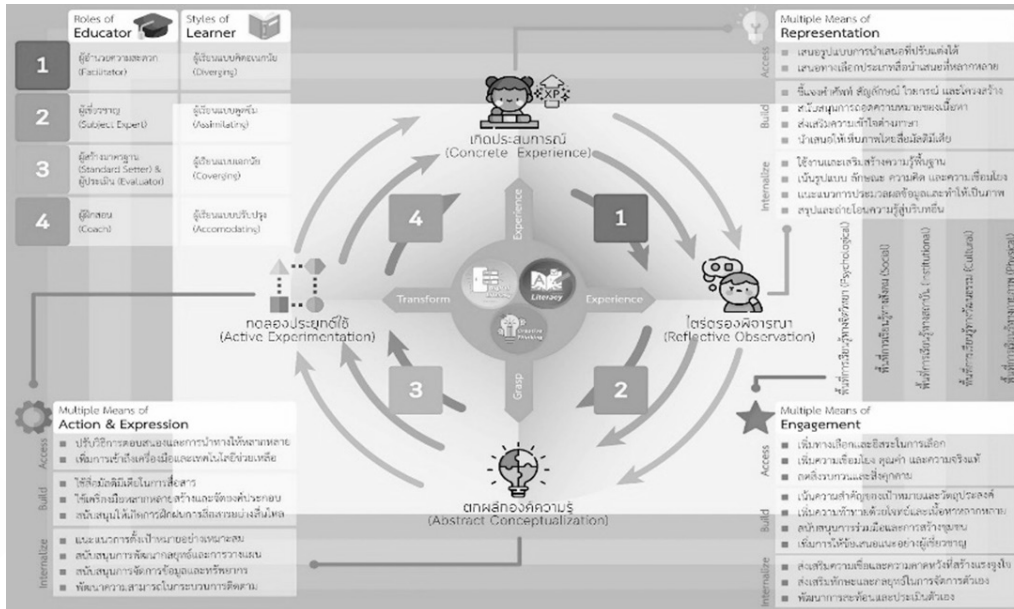
(2) **ด้านสภาพแวดล้อม** แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) อาคารสถานที่ครบถ้วนเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน (2) อุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วนเพียงพอ และ (3) อากาศที่ร่มรื่น/เย็นสบาย ส่วนสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น (2) บรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันจนเกินไป และ (3) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงออก และด้านสุดท้ายคือ สภาพแวดล้อมที่บ้าน ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงออก (2) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น และ (3) บรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันจนเกินไป

(3) **ด้านเทคโนโลยี** ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เร็วครอบคลุม และใช้งานได้ทุกคนในโรงเรียน (2) อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และ (3) อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่เพียงพอต่อความต้องการของทุกคนในโรงเรียน

(4) **ด้านนโยบาย** ความแตกต่างหรือช่องว่างมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) มีวิชาตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ (2) มีวิชาเสริมที่ช่วยในการค้นหาตัวตนได้มากขึ้น และ (3) ลดเวลาเรียน ลดการบ้าน เพื่อเพิ่มเวลาในการเรียนรู้อื่น ๆ

ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่เป็นทักษะเป้าหมายของคนไทยช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) จากผลการวิจัยข้างต้นนำมาวิเคราะห์ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงลึก (Qualitative Research) ในกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลการศึกษาแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้สากล โดยในปีที่พบว่า การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต มี 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ การไตร่ตรองพิจารณา (Reflective Observation) ซึ่งมีหลากหลายวิธีการนำเสนอ (Representation) อันมีความลุ่มลึกที่ต่างกันไปในระดับการเข้าถึง การสร้าง และการซึมซับ การตกผลึกองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization) ก็เช่นเดียวกัน มีช่องทางการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย สำหรับการทดลองประยุกต์ใช้ (Active Experimentation) มีการกระทำและการแสดงออกที่หลายหลายระดับเช่นกัน และองค์ประกอบสุดท้าย การเกิดประสบการณ์ (Concrete Experience) มี 2 ส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ บทบาทนักการศึกษา มี 4 ลักษณะ คือ

ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ผู้เชี่ยวชาญ (Subject Expert) ผู้สร้างมาตรฐาน (Standard Setter) / ผู้ประเมิน (Evaluator) และผู้ฝึกสอน (Coach) และส่วนที่ 2 คือ รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน มี 4 ลักษณะ คือ ผู้เรียนแบบคิดออกนอกรั้ว (Diverging) ผู้เรียนแบบดูดซึม (Assimilating) ผู้เรียนแบบเอกฉันท์ (Converging) และผู้เรียนแบบปรับปรุง (Accommodating) ซึ่งผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่ได้ในปีนี้ ดังแสดงในภาพข้างล่างนี้

ภาพ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต

แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนาศักยภาพคนไทยและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งภายใต้แผนงานนี้มี 4 โครงการรองรับ ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี ปังบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัย/กระบวนการ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และ (2) จัดทำต้นแบบและข้อเสนอในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน ผู้ให้ข้อมูล คือ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจาก 3 สำนัก ได้แก่ 1) สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ (สมร.) 2) สำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (สนป.) 3) สำนักกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (สกช.) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และ 3) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ตามลำดับ สำหรับการวิเคราะห์ ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ประกอบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา โดยมีการปรึกษาหารือร่วมกับข้าราชการ/เจ้าหน้าที่/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของแต่ละสำนักฯ เป็นระยะ เพื่อความถูกต้องของข้อมูล ผลการวิจัยมีดังนี้

❖ สรุปผลวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัย/กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นการศึกษาปัจจัย/กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติฯ ของ สกศ. ซึ่งประกอบด้วย 1) มาตรฐานการศึกษาของชาติ

พ.ศ. 2561 2) มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และ 3) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ พ.ศ. 2560 พบตัวอย่างกระบวนการ/แนวทาง/กลไก รวมถึงการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติฯ ดังนี้

1) ด้านการแปลงนโยบาย อาทิ มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องและเชื่อมโยงของนโยบายใหม่กับนโยบายที่มีอยู่เดิม วิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ การจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในลักษณะรายปี 3 ปี หรือ 5 ปี การจัดทำคู่มือการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแปลงนโยบาย เป็นต้น

2) ด้านการสร้างการยอมรับ อาทิ การกำหนดให้ สกศ. มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนและติดตามการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงการจัดตั้ง “สำนัก” ภายใต้ สกศ. ที่มีโครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจนในการขับเคลื่อนและนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างการยอมรับ เช่น การจัดสัมมนา/ประชุมวิชาการ การจัดประชุม การบรรยายสร้างความเข้าใจใหม่ การประกวดสื่อวีดิทัศน์ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ การสำรวจการดำเนินงานเพื่อใช้เป็นฐานออกแบบแนวทางขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

3) ด้านการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล อาทิ กำหนดให้ สกศ. มีบทบาทหลักในการติดตามการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตัวอย่างประเด็นและเครื่องมือในการติดตาม ได้แก่

(1) ประเด็นการติดตามฯ ได้แก่ ติดตามการรับทราบข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ การดำเนินงานและบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การชี้แจงและแนวทางการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ และประเด็นอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (เช่น การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาครู เป็นต้น)

(2) เครื่องมือในการติดตามฯ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและติดตาม การแต่งตั้งคณะทำงานซึ่งมีหน่วยงานระดับปฏิบัติเป็นองค์ประกอบ การจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนขับเคลื่อน การพัฒนากลไกกำกับติดตาม ประเมินผล การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อติดตามการดำเนินงาน การกำหนดปฏิทินการรายงานผลต่อ สกศ./ คณะกรรมการ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การจัดทำหนังสือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การแจ้งเวียน เพื่อติดตามการดำเนินงาน การจัดเวที การจัดประชุม การติดตามด้วยแบบสำรวจ แบบสอบถามความคิดเห็น การลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพจริง การถอดบทเรียน การรวบรวมผลการขับเคลื่อนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขอความอนุเคราะห์หน่วยงานรายงานตามแบบฟอร์มฯ การจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อติดตามการดำเนินงาน การประชุมหารือร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการแต่งตั้งบรรณาธิการกิจเพื่อสรุปและรายงานผลการขับเคลื่อนนโยบาย เป็นต้น

4) ด้านการระดมพลัง อาทิ การใช้สโลแกนเฉพาะ เช่น “ทีมประเทศไทย” การบรรยาย/สร้างเสียงสนับสนุนผ่านผู้นำคนสำคัญ การสร้างการรับรู้แก่กลุ่มคนที่หลากหลาย การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย ทั้งกลุ่มเป้าหมายและวิธีการมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ การสัมมนาวิชาการ การบรรยาย การสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นไม่เป็นทางการทั้งแนวตั้งและแนวนอน การพัฒนาช่องทางการสื่อสารแบบเปิด การสนับสนุนทุนแก่หน่วยปฏิบัติ เป็นต้น

5) ด้านการปฏิบัติจริง อาทิ การเชื่อมโยงแนวปฏิบัติของนโยบายใหม่เข้ากับนโยบายที่มีอยู่เดิม การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับนโยบายที่ต้องการนำสู่การปฏิบัติ การจัดทำหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ รวมถึงการปรับปรุงแนวทางการวัดประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษาที่เอื้อต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การจัดทำต้นแบบ การทดลองนาร่อง และการขยายผลต้นแบบ การพัฒนาฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมครูและอาจารย์ให้สามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้ประสบผลสำเร็จ

การจัดประชุม เข้าร่วมประชุม การเป็นวิทยากรให้ความรู้ และร่วมลงพื้นที่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสร้างความชัดเจน และแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น เกณฑ์และขั้นตอน คู่มือ ระบบฐานข้อมูลหลักสูตร เป็นต้น

6) ด้านการสร้างความเป็นปึกแผ่น อาทิ การบูรณาการนโยบายเข้ากับแผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานระดับจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบาย การทดลองนำร่องนโยบาย ติดตาม ประเมินผล ถอดบทเรียน และขยายผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การจัดทำ ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่น ประเด็นการศึกษาวิจัย เช่น การพัฒนาครู การพัฒนาวัตกรรมการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ (กระบวนการ) การนำนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อเสนอในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ หรือ กระบวนการฯ (2) ข้อเสนอเพื่อพัฒนาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม และ (3) ต้นแบบนวัตกรรมกระบวนการการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รายละเอียดดังนี้

1) ข้อเสนอในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ หรือ กระบวนการฯ

1.1) ด้านการแปลงนโยบาย มีการเตรียมการตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำนโยบายเพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน อาทิ เนื้อหาของนโยบายมีการระบุทั้งด้านนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ความเชื่อมโยงของนโยบายกับกฎหมาย ระเบียบ และแผนในระดับต่าง ๆ เป็นต้น แนวทางการแปลงนโยบาย อาทิ การวิเคราะห์ความสอดคล้องและเชื่อมโยงของนโยบายใหม่กับนโยบายที่มีอยู่เดิม การวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ การระบุแนวทางในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน อาทิ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการติดตามและรายงานผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงแนวทางในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติทั้งระดับนโยบายและสถานศึกษา เป็นต้น การจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในลักษณะรายปี 3 ปี หรือ 5 ปี การจัดทำคู่มือการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ หรือการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแปลงนโยบาย อาทิ แนวทางการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแนวทางการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายที่มีอยู่เดิม เป็นต้น

1.2) ด้านการสร้างการยอมรับ เช่นเดียวกับด้านการแปลงนโยบาย คือ มีการสร้างการยอมรับตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำนโยบาย อาทิ “นโยบายจะเกิดผลลัพธ์ในทางปฏิบัติ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน” มีการระบุกลุ่มเป้าหมาย/ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้หน่วยงาน/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเตรียมบุคลากร บริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ที่พร้อมต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ก่อนการประกาศนโยบายมีการศึกษาความเป็นไปได้ การสร้างเสียงสนับสนุนทั้งจากผู้นำคนสำคัญ เสียงสนับสนุนทางการเมือง และเสียงสนับสนุนที่หลากหลาย โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิ ทติยภูมิ การจัดเวทีเพื่อสร้างการยอมรับ เป็นต้น แนวทางการสร้างการยอมรับ อาทิ การกำหนดให้ สกศ. มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนและติดตามการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และจัดตั้ง “สำนัก” ภายใต้ สกศ. ที่มีโครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจนในการขับเคลื่อนและนำนโยบายสู่การปฏิบัติ อาทิ สำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย สำนักกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เป็นต้น รวมถึงการกำหนดบทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและครอบคลุม การแต่งตั้งคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ และขับเคลื่อนเฉพาะประเด็น อาทิ คณะกรรมการ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติและคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ จำนวน 4 คณะ คณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติและคณะอนุกรรมการภายใต้ จำนวน 3 คณะ เป็นต้น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างการยอมรับ อาทิ การจัดสัมมนา/ประชุมวิชาการ การจัดประชุม การบรรยายสร้างความเข้าใจใหม่ การประกวดสื่อวีดิทัศน์ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ การสำรวจการดำเนินงานเพื่อใช้เป็นฐานออกแบบแนวทางขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

1.3) *ด้านการควบคุม* กำกับ ติดตามและประเมินผล โดยกำหนดให้ สกศ. มีบทบาทหลักในการติดตามการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และดำเนินการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเด็นและเครื่องมือในการติดตาม อาทิ ประเด็นการติดตาม ได้แก่ ปีที่ 1 ติดตามการรับทราบข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ การดำเนินงานและบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปีที่ 2 ติดตามการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ปีที่ 3 ติดตามการชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ ปีที่ 4 ผลการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (เช่น การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาครู เป็นต้น) ปีที่ 5 ผลการดำเนินงาน ผลกระทบจากนโยบาย การทบทวนและปรับปรุงนโยบาย หรือเครื่องมือที่ใช้ในการติดตาม ได้แก่ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและติดตาม การแต่งตั้งคณะทำงานซึ่งมีหน่วยงานระดับปฏิบัติเป็นองค์ประกอบ การจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนขับเคลื่อน การพัฒนากลไกกำกับ ติดตาม ประเมินผล การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อติดตามการดำเนินงาน การกำหนดปฏิทินการรายงานผลต่อ สกศ./คณะกรรมการ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การจัดทำหนังสือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การแจ้งเวียน เพื่อติดตามการดำเนินงาน การจัดเวที การจัดประชุม การติดตามด้วยแบบสำรวจ แบบสอบถามความคิดเห็น การลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพจริง การถอดบทเรียน การรวบรวมผลการขับเคลื่อนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขอความอนุเคราะห์หน่วยงานรายงานตามแบบฟอร์มฯ การจัดประชุม คณะทำงานเพื่อติดตามการดำเนินงาน การประชุมหารือร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือการแต่งตั้งบรรณาธิการกิจเพื่อสรุปและรายงานผลการขับเคลื่อนนโยบาย

1.4) *ด้านการระดมพลัง* แนวทางการระดมพลัง อาทิ การใช้สโลแกนเฉพาะ เช่น “ทีมประเทศไทย” การบรรยาย/สร้างเสียงสนับสนุนผ่านผู้นำคนสำคัญ การสร้างการรับรู้แก่กลุ่มคนที่หลากหลาย การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างหลากหลายทั้งกลุ่มเป้าหมายและวิธีการมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ การสัมมนาวิชาการ การบรรยาย การสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นไม่เป็นที่ทางทั้งแนวตั้งและแนวนอน การพัฒนาช่องทางสื่อสารแบบเปิด การสนับสนุนทุนแก่หน่วยปฏิบัติ

1.5) *การปฏิบัติจริง* มีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงบริบทและความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางการปฏิบัติจริง อาทิ การเชื่อมโยงแนวปฏิบัติของนโยบายใหม่เข้ากับนโยบายที่มีอยู่เดิม การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับนโยบายที่ต้องการนำสู่การปฏิบัติ การจัดทำหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ รวมถึงการปรับปรุงแนวทางการวัดประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษาที่เอื้อต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การจัดทำต้นแบบ การทดลองนำร่อง และการขยายผลต้นแบบ การพัฒนาฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมครูและอาจารย์ให้สามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้ประสบผลสำเร็จ การจัดประชุม เข้าร่วมประชุม การเป็นวิทยากรให้ความรู้และร่วมลงพื้นที่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสร้างความชัดเจนและแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น เกณฑ์และขั้นตอน คู่มือ ระบบฐานข้อมูลหลักสูตร

1.6) ด้านการสร้างความเป็นปึกแผ่น แนวทางการสร้างความเป็นปึกแผ่น อาทิ การบูรณาการนโยบายเข้ากับแผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายและการพัฒนาผู้เรียนทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับประเทศ อาเซียน และระดับสากล โดยมีการสร้างความเข้าและตระหนักร่วมกัน รวมถึงการปรับบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การทดลองนำร่องนโยบาย ติดตาม ประเมินผล ถอดบทเรียน และขยายผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การจัดทำ ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ อาทิ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ การจัดทำข้อเสนอการปรับปรุง ทบทวน กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง การผลักดันให้เกิดการปรับปรุง ทบทวน กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่น ประเด็นการศึกษาวิจัย อาทิ การพัฒนาครู การพัฒนาวัตกรรมการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

2) ข้อเสนอเพื่อพัฒนาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม

2.1) ด้านวิสัยทัศน์และกลยุทธ์

2.1.1) มีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ชัดเจน เป็นไปได้จริงตามกรอบเวลาที่กำหนด อีกทั้งเป็นวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่มาจากบุคลากรทุกระดับร่วมกันกำหนด

2.1.2) มีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรทุกระดับ

2.1.3) มีการวางแผนและปฏิบัติตามแผนงานนวัตกรรมที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ปฏิบัติตามตัวชี้วัดของกระบวนการทำงาน เชื่อมโยงการปฏิบัติและตัวชี้วัดกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายหลักขององค์กร ตลอดจนรับฟังเสียงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำมาปรับปรุง เป็นต้น

2.1.4) มีการจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการเฉพาะประเด็นเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งผู้บริหารขององค์กรมีการสื่อสารวิสัยทัศน์และแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมอยู่เสมอ

2.2) ด้านโครงสร้างองค์กร

2.2.1) มีการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายและกลยุทธ์ด้านนวัตกรรมขององค์กร อาทิ โครงสร้างแบบมีชีวิต หรือ organism โครงสร้างขนาดเล็ก กะทัดรัด และแบนราบ มีทีมงานโครงการ (Team Project) ประมาณ 6 – 7 คน ที่จะช่วยให้ความรวดเร็วในกระบวนการทำงาน มีการทำงานแบบทีมข้ามสายงาน (Cross-Functional Team) เป็นต้น

2.2.2) มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการวิจัย เพื่อคิดค้นและกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

2.3) ด้านบุคลากร

2.3.1) ด้านผู้บริหาร โดยผู้บริหารเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร อาทิ เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีภาวะผู้นำในการจัดการและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรในองค์กร มุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เห็นความสำคัญและสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม รวมทั้งส่งเสริมให้พนักงานกล้าทดลอง ค้นหา ร่วมมือ และอดทนกับความล้มเหลว เป็นต้น

2.3.2) ด้านระบบจัดการความสามารถ คือ การมุ่งสู่นวัตกรรมตั้งแต่การสรรหาและการจ้างงาน การพัฒนาบุคลากร การรักษาและลดการลาออก และการประเมินผลการปฏิบัติ การทำให้ทราบถึงความสามารถขององค์กร/บุคลากรว่า สนับสนุนเป้าหมาย/การปฏิบัติงานขององค์กรในปัจจุบัน/อนาคต การสนับสนุนเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดนวัตกรรม ส่งเสริมให้เกิดการถ่ายโอนความสามารถเกี่ยวกับนวัตกรรมภายในองค์กร

2.3.3) ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา โดยองค์กรจะต้องมีการฝึกอบรม พัฒนา และจัดสรรงบประมาณ ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง อาทิ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีการนำเทคนิคและกระบวนการต่าง ๆ มาใช้กระตุ้นและพัฒนาความคิดนวัตกรรม ส่งเสริมและใช้เวลาแก่พนักงาน ในการสะท้อนความคิดและการปฏิบัติงาน การสนับสนุนทางกายภาพสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดและความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.4) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม

2.4.1) มีการค้นหาค่านิยมที่จะช่วยในการสร้างนวัตกรรมและสร้างให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร อาทิ การทำให้บุคลากรทุกระดับเห็นความสำคัญของนวัตกรรม การให้ความสำคัญ การยอมรับ/เคารพบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้พนักงานกล้าคิด กล้าเสี่ยง เปิดโอกาส รับฟังความคิดเห็น/แนวคิดใหม่ ๆ ไม่มีการลงโทษต่อความผิดพลาด/ความล้มเหลวที่เกิดจากการสร้างนวัตกรรม มีการสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานเชิงรุก มุ่งเน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีค่านิยมการทำงานที่เปิดเผยและยอมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

2.4.2) มีระบบการตัดสินใจด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง การคำนึงถึงองค์กรในระยะยาว รวมถึงการรับรู้และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เกี่ยวกับนวัตกรรมขององค์กร

2.5) ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน

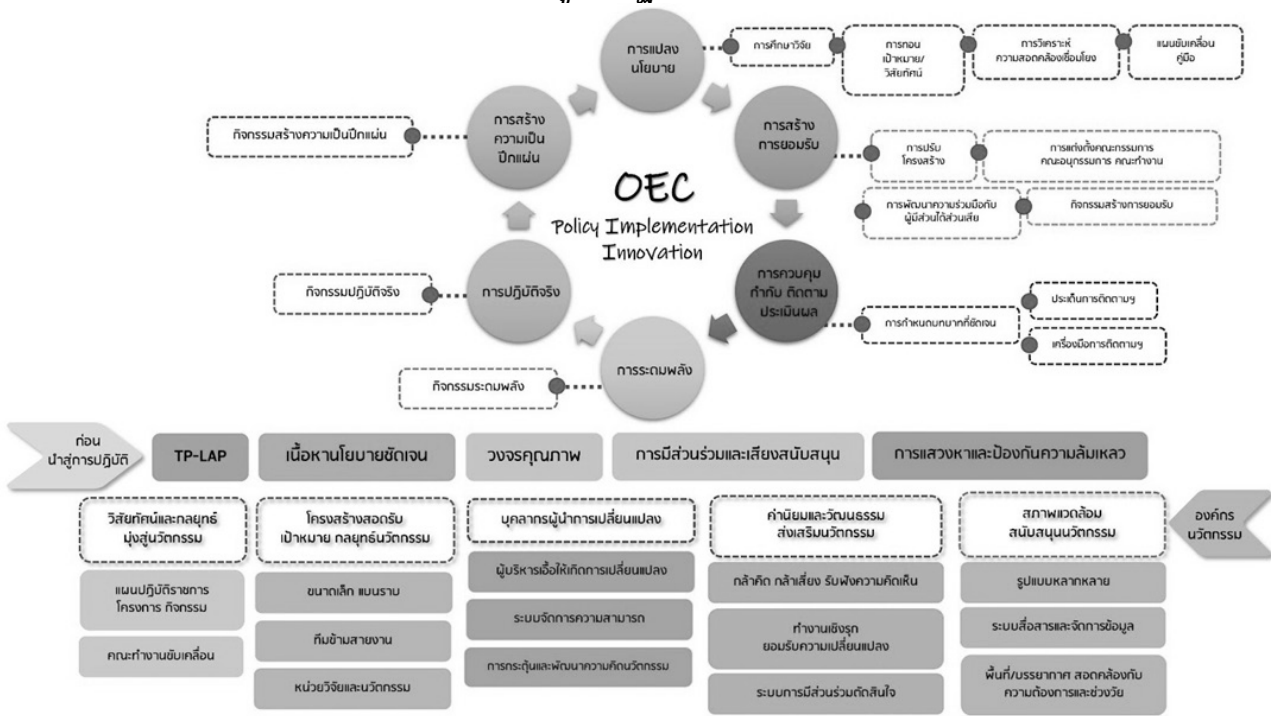
2.5.1) มีแนวทางการดำเนินการหลายรูปแบบ รวมถึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กรในทุกกระบวนการ อาทิ การประชุมภายในองค์กร การจัดประชุมระหว่างประเทศ การฝึกอบรม เป็นต้น

2.5.2) มีบรรยากาศในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม อาทิ การเรียนรู้และสำรวจแนวคิด ในลักษณะข้ามสายงานภายในองค์กร/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายนอกองค์กรที่หลากหลาย การให้ข้อมูลย้อนกลับ การวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ มีการทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม มีการแบ่งปันข้อเท็จจริงและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร เป็นต้น

2.5.3) มีระบบการสื่อสารและจัดการข้อมูลทั้งการสื่อสารภายในองค์กร และนอกองค์กรอย่างเป็นระบบ อาทิ การจัดตั้งให้มีผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับนวัตกรรม การจัดตั้งหน่วยสำหรับรับฟังความคิดเห็น พัฒนาการสื่อสารที่มีหลายช่องทาง มีการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบและข้อมูลเกิดการไหลเวียนอย่างเป็นอิสระ สามารถแบ่งปันและเผยแพร่ข้อมูลได้ง่าย เป็นต้น

2.5.4) มีการออกแบบสภาพแวดล้อมและพื้นที่การทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของคนยุคใหม่ อาทิ การไม่มีห้องทำงานที่ตายตัว การมีห้องประชุมที่เพียงพอ มีพื้นที่ทำงานในหลากหลายรูปแบบตามความต้องการ (เช่น มุมทำงาน มุมคุยโทรศัพท์ เป็นต้น) รวมถึงการมอบสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียม

3) ต้นแบบนวัตกรรมกระบวนการ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ภาพ : (ร่าง) ต้นแบบนวัตกรรมกระบวนการ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

จากภาพ (ร่าง) ต้นแบบนวัตกรรมกระบวนการ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จะเห็นได้ว่า นวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยสภาพแวดล้อม/ลักษณะ/รูปแบบขององค์กรนวัตกรรมเป็นฐาน ซึ่งลักษณะขององค์กรนวัตกรรม ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่มุ่งสู่นวัตกรรม โครงสร้างขององค์กรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ บุคลากรในองค์กรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมนวัตกรรม รวมถึงการมีสภาพแวดล้อมและระบบการทำงานที่สนับสนุนนวัตกรรม อีกทั้งเมื่อพิจารณาในแง่ของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนนั้น ควรดำเนินการ/เตรียมการตั้งแต่ก่อนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ อาทิ การใช้ TP-LAP ในการออกแบบและพัฒนานโยบาย การมีเนื้อหาของนโยบายที่ชัดเจนเพื่อปฏิบัติเข้าใจได้ง่ายและตรงกัน การใช้วงจรคุณภาพเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงการสร้างเสียงสนับสนุนทั้งจากผู้นำคนสำคัญและกลุ่มคนที่หลากหลายในสังคม ตลอดจนมีการแสวงหาและป้องกันความล้มเหลวอันจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

สำหรับกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ พบปัจจัยเบื้องต้นซึ่งเป็นฐานของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน อาทิ การแปลงนโยบาย มีการศึกษาวิจัยแนวทางการแปลงนโยบาย การทอนเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ออกเป็นระดับและระยะ การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายใหม่และนโยบายที่มีอยู่เดิม วิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการจัดทำแผนและคู่มือการขับเคลื่อน การสร้างการยอมรับ มีการปรับโครงสร้างขององค์กรให้เอื้อต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานเพื่อดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการยอมรับอย่างต่อเนื่อง การควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล มีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของหน่วยงานที่ดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผล มีประเด็นการติดตามที่ทุกภาคส่วนสามารถรับรู้ได้ตรงกันและดำเนินการติดตามตามเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการพัฒนาเครื่องมือกำกับ ติดตาม และประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับประเด็นการติดตาม ในส่วนการระดมพลัง การปฏิบัติจริง และ

การสร้างความเป็นปึกแผ่น ปัจจัยสำคัญ คือ การมีกิจกรรมเพื่อระดมพลัง ปฏิบัติจริง และสร้างความเป็นปึกแผ่นที่หลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับหน่วยปฏิบัติ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้น จะเป็นการดำเนินการในลักษณะวงจร/รอบของการขับเคลื่อน ทั้งนี้มีการใช้ข้อมูลและผลจากการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนเพื่อสะท้อนกลับให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

๕ อภิปรายผล

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้เกิดความยั่งยืนนั้น จะต้องมีการออกแบบและพิจารณาให้ครอบคลุมตั้งแต่ก่อนการประกาศเป็นนโยบาย ด้วยความคิด/เครื่องมือ/กลไก/แนวทางต่าง ๆ อาทิ ก่อนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประยุกต์นวัตกรรมใหม่ในการออกแบบนโยบาย อาทิ TPLap การจัดทำเนื้อหาของนโยบายให้มีความชัดเจน ครอบคลุม และระบุแนวทางต่าง ๆ ของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การแปลงนโยบาย ใช้การวิจัยเป็นฐานของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การวิเคราะห์ความสอดคล้องและเชื่อมโยงของนโยบายใหม่กับนโยบายที่มีอยู่เดิม บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การทอนเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ออกเป็นเป้าหมายแต่ละระยะ การจัดทำแผนขับเคลื่อน การบูรณาการเข้ากับแผนระดับต่าง ๆ และการจัดทำคู่มือการนำสู่การปฏิบัติ การสร้างการยอมรับ โดยกำหนดให้ สกศ. มีบทบาทหลักในการสร้างการยอมรับ การแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่หลากหลาย รวมถึงมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างการยอมรับ การควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล เป็นการกำหนดให้ สกศ. มีบทบาทหลักเช่นเดียวกัน มีการกำหนดประเด็นการติดตามฯ ที่มีความชัดเจน และมีเครื่องมือฯ ในการติดตามที่หลากหลายฯ ในส่วนการระดมพลัง การปฏิบัติจริง การสร้างความเป็นปึกแผ่น ปัจจัย/กระบวนการสู่ความสำเร็จอยู่ที่ มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการ และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภชัย ยาวะประภาษ (2548) รัชฎาภรณ์ หงส์ภักดี (ม.ป.ป.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ที่ว่า นโยบายจะสู่การปฏิบัติได้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องมิลักษณะเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง นโยบายมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ มีการคำนึงถึงประเด็น/ปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จ ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาของนโยบาย อาทิ วัตถุประสงค์ของนโยบายมีความชัดเจน ง่ายต่อการรับรู้ของผู้ปฏิบัติ สอดคล้องกับค่านิยม ประสพการณ์และความต้องการของผู้ได้รับผลจากนโยบาย เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ น้อยที่สุด สามารถทดลองปฏิบัติก่อนได้ สามารถสะท้อนดัชนีชี้ความสำเร็จของนโยบายได้ เห็นผลลัพธ์จากการดำเนินการที่ชัดเจน มีกระบวนการควบคุมดูแล และประเมินผลนโยบายอย่างสม่ำเสมอ และก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่มาก 2) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบาย อาทิ ได้รับการสนับสนุนด้านการเมือง ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติสามารถรับรู้ เข้าใจ และมีทัศนคติเชิงบวก ต่อนโยบาย เป็นต้น 3) ด้านหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ อาทิ มีนโยบาย/การดำเนินการที่สอดคล้อง หน่วยงานมีขนาดเล็ก มีระดับชั้นการบังคับบัญชาน้อย และจำนวนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามาก ผู้นำของหน่วยงานมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง และสามารถระดมการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการระหว่างหน่วยปฏิบัติและหน่วยกำหนดนโยบาย มีการสื่อสารแบบเปิดและการสร้างความสัมพันธ์ทั้งแนวตั้งและแนวนอน เป็นต้น และ 4) ด้านทรัพยากรและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ทรัพยากรมีความพอเพียง ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทั้งด้านการเงินและกำลังคนที่มีคุณภาพ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อย่างเพียงพอ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เป็นเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสถานการณ์

หรือ สภาพแวดล้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติแต่ต้องเป็นวิธีการที่เป็นมาตรฐาน สอดคล้องกับกระบวนการที่ทำอยู่เป็นประจำ เป็นต้น

สำหรับต้นแบบและข้อเสนอในการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงข้อเสนอในการพัฒนา สกศ. ไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมนั้น ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ อาทิ การมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ แผนปฏิบัติราชการ โครงการ/กิจกรรม รวมถึงคณะทำงานฯ ที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรมในองค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร อาทิ การปรับโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายนวัตกรรมขององค์กร การจัดตั้งคณะทำงาน ทีมข้ามสายงาน รวมถึงการศึกษาวิจัย คิดค้นนวัตกรรม เพื่อพัฒนาองค์กรอยู่เสมอ ด้านบุคลากร อาทิ ผู้บริหารระดับบทบาทไปสู่การเป็นผู้นำนวัตกรรม การพัฒนาระบบจัดการความสามารถ และการฝึกอบรมพัฒนาที่กระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นต้น ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม อาทิ มีการค้นหาค่านิยมที่ช่วยสร้างนวัตกรรมและพัฒนาให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กร การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับนวัตกรรมขององค์กร และด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน อาทิ การมีแนวทาง/รูปแบบการทำงานที่หลากหลาย มีบรรยากาศที่สนับสนุนต่อการสร้างนวัตกรรม มีระบบสื่อสารและจัดการข้อมูลทั้งภายในและภายนอกองค์กร และการออกแบบสภาพแวดล้อม/พื้นที่การทำงานให้เหมาะสมกับช่วงวัยและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิพงษ์ ภักดีเหล่า (2554) ที่ว่า องค์กรจะไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม มีขีดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านต่าง ๆ ได้นั้น องค์กรจะต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กรให้ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้ การพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรนวัตกรรมจะช่วยสร้างมูลค่าและความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์กรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สร้างความได้เปรียบให้กับองค์กรในสภาวะการณ์ปัจจุบันและอนาคต รวมถึงการสร้างสภาพลักษณะด้านบวกให้กับองค์กรด้วย

สำหรับข้อเสนอแนะ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 2 ข้อ คือ (1) การศึกษาวิจัยฯ เป็นการศึกษาในระยะเวลาอันสั้น รวมถึงมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเพียงไม่กี่กลุ่ม ดังนั้น การจะนำผลจากการศึกษาวิจัยฯ ไปใช้ ควรมีการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง/รับผิดชอบหลักในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพิ่มเติม เพื่อให้เห็นข้อมูล/ตัวอย่าง/กระบวนการที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้อย่างแท้จริง และ (2) ต้นแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการ/กระบวนการยังเป็นเพียง (ร่าง) ต้นแบบนวัตกรรมฯ เท่านั้น ดังนั้น ก่อนการนำผลการวิจัยไปใช้ควรมีการทดลองใช้และปรับปรุงก่อน เพื่อให้ต้นแบบนวัตกรรมฯ มีความถูกต้อง แม่นยำ น่าเชื่อถือ และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น และ ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 3 ข้อ คือ (1) ควรมีการศึกษาวิจัยประเด็น การนำนโยบายสู่การปฏิบัติในลักษณะ Bottom-Up เพิ่มเติม เนื่องจากการศึกษาวิจัยฯ ครั้งนี้ นโยบายส่วนใหญ่มีลักษณะ Top-Down ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยฯ อาจไม่เพียงพอต่อการอธิบายการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของ สกศ. ได้ครบทุกนโยบาย (2) ควรมีการศึกษาวิจัยประเด็น นวัตกรรม/การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา/สภาพปัจจุบันของนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทของ สกศ. อันจะเป็นฐานของการศึกษาวิจัยประเด็นอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต และ (3) ควรมีการศึกษาเจาะลึกเฉพาะนโยบาย เนื่องจากจะทำให้เห็นกระบวนการ/แนวทาง/ตัวอย่างการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เพิ่มมากขึ้น และจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการปรับประยุกต์ใช้กับนโยบายที่มีลักษณะเดียวกัน

โครงการที่ 2 โครงการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่การปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี งบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์ (1) ติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (2) ศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2564 ของคนแต่ละช่วงวัย โดยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 8 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม และชุมชนท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้กำหนดนโยบายการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด ทุกระดับและประเภทการศึกษา ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทุกช่วงวัย จำนวน 758 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ และการหาค่าเฉลี่ย (Mean)

๖ สรุปผลวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ของสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 8 แห่ง พบว่า มีการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามแนวทางมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ (1) คุณภาพของเด็ก (2) กระบวนการบริหารและจัดการ และ (3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสมาชิกสำคัญ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้สอน สถานศึกษา และชุมชน มีการมุ่งเน้นความหลากหลายของการจัดพื้นที่การเรียนรู้โดยจัดให้มีพื้นที่การเรียนรู้กายภาพ เช่น ในชั้นเรียน พื้นที่การเรียนรู้เสมือนจริงและออนไลน์ และพื้นที่การเรียนรู้นอกสถานศึกษา เช่น การทัศนศึกษาและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยพิจารณาแนวทางการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้บนฐานการจัดการผสมผสาน/เรียบง่าย/มีประสิทธิภาพ เน้นสัมพันธ์ภาพ การบูรณาการโดยคำนึงว่าแต่ละองค์ประกอบมีบทบาทหลายหน้าที่ และแต่ละหน้าที่มีบทบาทร่วมจากหลายองค์ประกอบ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการโดยคำนึงการตัดสินใจร่วมกับชุมชน สิทธิเด็ก ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หลักความเท่าเทียมกันทางสังคม (LGBTQ+)

ผลประเมินการนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 พบว่าสถานศึกษาทั้ง 8 แห่ง ได้ดำเนินการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้บนความสอดคล้องใน 3 ประเด็น ได้แก่

(1) ความสอดคล้องในหลักการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ 4 ด้าน ประกอบด้วย (1.1) การจัดการผสมผสาน/เรียบง่าย/มีประสิทธิภาพ (1.2) เน้นสัมพันธ์ภาพ (1.3) องค์ประกอบมีบทบาทหลายหน้าที่ และ (1.4) แต่ละหน้าที่มีบทบาทร่วมจากหลายองค์ประกอบ

(2) ความสอดคล้องในหลักการสำคัญสำหรับระบบนิเวศการเรียนรู้ แบบประเมินเน้นพิจารณาความสอดคล้องใน 4 ด้าน ประกอบด้วย (2.1) การตัดสินใจร่วมกับชุมชน (2.2) สิทธิเด็ก (2.3) ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และ (2.4) ความเท่าเทียมกันทางสังคม (LGBTQ+)

(3) ความสอดคล้องในการจัดโครงการกับปัจจัยเอื้อต่อการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ พบว่า ได้มีการบูรณาการความสอดคล้องทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย (3.1) การเปลี่ยนวิธีคิด (3.2) ความพร้อมของบุคลากร/องค์กร (3.3) สิ่งแวดล้อม/

เทคโนโลยีสารสนเทศ (3.4) วิธีเรียน/เนื้อหาการเรียนรู้ (3.5) วัฒนธรรมการเรียนรู้/ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และ (3.6) ความยืดหยุ่น/ทางเลือกที่หลากหลาย ทั้งนี้ แต่ละสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้มีจุดเด่นและจุดพัฒนาในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ ดังนี้

1) โรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง มีเป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน ระบบการบริหารจัดการคุณภาพเป็นไปอย่างมีระบบ วางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยนำแผนไปปฏิบัติ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษา และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการนิเทศภายใน นำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาและร่วมกันรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มเรียนร่วมด้วย มีการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูและบุคลากรตรงตามความต้องการ และจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภายในและภายนอกห้องเรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยจัดระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ สนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน พัฒนาบริการด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม

จุดเด่น ที่มีคือ (1) สถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ตลอดจนเสนอแนะการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อนำข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (2) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษา และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา และ (3) การพัฒนาการสอนเน้นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด ได้ปฏิบัติจริง มีการให้วิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้นักเรียนแสวงหาความรู้

จุดที่ควรพัฒนา คือ (1) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความทันสมัย ปลอดภัย และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก (2) การจัดกิจกรรมด้านการอ่าน การเขียน คำนวนให้กับนักเรียนเรียนร่วม และการยกระดับผลสัมฤทธิ์แต่ละกลุ่มสาระ (3) การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่เด็ก และ (4) การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์ที่มีความทันสมัย น่าสนใจ

2) โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) มีการแต่งตั้งกรรมการบริหารภายในโรงเรียนดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหา ผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา โดยการศึกษาข้อมูลสารสนเทศจากผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการศึกษา ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อวางแผนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ปรับวิสัยทัศน์ กำหนด พันธกิจ กลยุทธ์ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาและนโยบายการปฏิรูปการศึกษาพร้อมทั้งจัดทำทรัพยากร จัดสรรงบประมาณ มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาตามแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงาน โดยมีการสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

ต่อการพัฒนาการศึกษา ทั้งผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ภาคส่วนเอกชน และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา ทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

จุดเด่น ที่มีคือ (1) กำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สามารถปฏิบัติได้จริง (2) ระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่ได้กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จไว้ (3) การดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย (4) การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ (5) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และ (5) การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

จุดที่ควรพัฒนา คือ (1) การมีครูครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ (2) การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย (รั้วโรงเรียน) ที่สามารถรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อให้กับนักเรียน ครู และบุคลากร ใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัยในสถานศึกษา

3) โรงเรียนบ้านหนองสทิต กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการพัฒนาของโรงเรียน นโยบายการปฏิรูปการศึกษา ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปตามแผนการศึกษาชาติ มีแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามมาตรฐานวิชาชีพและตำแหน่ง ข้อมูลสารสนเทศมีความถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย นำไปประยุกต์ใช้ได้ มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีกิจกรรม/โครงการที่จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่กระตุ้นผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้

จุดเด่น ที่มีคือ (1) การพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา (3) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ยืดหยุ่น ได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ และ (4) การพัฒนาระบบบริหารโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จุดที่ควรพัฒนา คือ (1) การจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมสำหรับโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในแต่ละปี รวมถึงกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและนันทนาการ เพื่อส่งเสริมการดำรงตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) การจัดประชุม ครู บุคลากร แบบเน้นการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความตระหนักในหน้าที่และเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำข้อมูล เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกอย่างมีระบบและต่อเนื่อง และ (3) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

4) โรงเรียนบ้านวัดหัวสำโรง (ราษฎร์บำรุง) มีวิเคราะห์สภาพปัญหา ผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา โดยการศึกษาข้อมูล สารสนเทศจากผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อวางแผน ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ปรับวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กลยุทธ์ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนา และนโยบายการปฏิรูปการศึกษา พร้อมทั้งจัดหาทรัพยากร จัดสรรงบประมาณ มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาตามแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน ผลการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงาน

จุดเด่น ที่มีคือ (1) การบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ (2) การใช้เทคนิคการประชุม ที่หลากหลายวิธีเช่น การประชุมแบบมีส่วนร่วม การประชุมระดมสมอง การประชุมกลุ่ม เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม (3) ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษามีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และรับทราบ/รับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา (4) การมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา (5) ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ (6) โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากเครือข่ายอุปถัมภ์ส่งผลให้สถานศึกษามีสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และ (7) โรงเรียนใช้กระบวนการวิจัยในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

จุดที่ควรพัฒนา คือ (1) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน (2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา และการขับเคลื่อนคุณภาพ การจัดการศึกษา มีการประชุมอย่างเป็นทางการและมีการพบปะ ประชุม ทหารืออย่างไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ (3) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาในทุกด้าน และ (4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

5) โรงเรียนวัดแหลมฉบัง ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหา ผลการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2565 โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศจากผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อวางแผนร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย ปรับวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กลยุทธ์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จุดเด่น ที่มีคือ (1) การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการพัฒนาของสถานศึกษา นโยบายการปฏิรูปการศึกษา ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (2) แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแผนปฏิบัติงานประจำปีสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย (3) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญตามมาตรฐานตำแหน่ง (4) ข้อมูลสารสนเทศมีความถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย นำไปประยุกต์ใช้ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ (5) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่กระตุ้นผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้ (6) การระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากเครือข่ายต่าง ๆ เช่น ชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และ (7) โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สะอาด ปลอดภัย มีคุณภาพ ส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนและชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

จุดที่ควรพัฒนา คือ (1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาและการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น (2) การส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับอาชีพและวิถีชีวิต เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวันและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (3) การส่งเสริมหรือจัดให้มีการอบรมพัฒนาวิชาชีพอย่างหลากหลาย ทั้งในด้านวิชาการและด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ครูได้นำความรู้มาปลูกฝังให้นักเรียนอย่างรอบด้าน และ (4) การสร้างจิตสำนึกที่ดีในการร่วมกันใช้ การบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

6) โรงเรียนบ้านไสไทย เป็นโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหา ผลการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2565 โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศจากผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการ

ศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อวางแผนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ปรับวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กลยุทธ์ในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จุดเด่น ที่มีคือ (1) โรงเรียนดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2561 – 2565 และแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2565 (2) การใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม “SAITHAI MODEL” มีการส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกและชุมชนเข้าเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา มีการติดตามการใช้หลักสูตร รวมไปถึงการประเมินหลักสูตรโดยใช้ CIPP Model (4) การมีแผนงานนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยแนวคิดคนขับเรือหางยาว (Learning English by long tail boat driver) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากสถานการณ์จริงในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชาวต่างชาติ (5) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพโดยได้รับความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครอง ในการบริจาค พันธุ์ไม้ ดอกไม้ต่าง ๆ เชือก ก้อนหิน เพื่อนำไปจัดบรรยากาศโรงเรียนบ้านไสไทย โรงเรียนสโตร์รี่สอร์ท มีการประเมิน ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อนำผลไปพัฒนา จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ที่พร้อมใช้งานนอกห้องเรียน และ (6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาจัดให้มีระบบเครือข่ายไร้สายครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีการส่งเสริมให้มีระบบ เพื่อรองรับ การจัดการเรียนรู้ การส่งงาน การติดตามงานผ่านบริการของ Line Application

จุดที่ควรพัฒนา คือ (1) การพัฒนา/เพิ่มห้องปฏิบัติการ/สื่อการเรียนรู้สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และ (2) การส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านการยอมรับความคิดและมีจิตสำนึกเห็น แก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าในภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทย

7) โรงเรียนเกาะสมุย มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติ และ มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด สภาพบริบท ปัญหา ความต้องการโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยการ วิเคราะห์ สภาพปัญหา ผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา โดยการศึกษาข้อมูล สารสนเทศจากผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการ ศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และจัดประชุมระดมความคิดเห็น จากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งบุคลากรใน สถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่าเพื่อวางแผนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ปรับวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กลยุทธ์ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จุดเด่น ที่มีคือ (1) การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ พัฒนาของสถานศึกษา นโยบายการปฏิรูปการศึกษา ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นและสอดคล้องกับแนวทางการ ปฏิรูปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (2) การมีโครงการพัฒนาวิชาการด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย (3) การมีโครงการพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีโครงการนักเรียนเรียนดีมีคุณธรรมด้วยการเรียนรู้ (4) การมีโครงการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพตรงตามความต้องการ ของครู และสถานศึกษา (5) การมีกิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สื่อการเรียน การสอนของกลุ่มสาระต่าง ๆ โครงการพื้นฐานการสร้างและเขียนโปรแกรมควบคุมหุ่นยนต์ เป็นต้น (6) การมีกิจกรรม อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีโครงการ สวนพฤกษศาสตร์ เน้นพืชพื้นบ้าน เช่น ต้นโครงเครง (7) การมีกิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศด้านภาษาจีน (ห้องเรียนภาษาจีน)

ส่งเสริมภาษาโดยครูต่างชาติ (8) การมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และมีความปลอดภัย เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ การปรับปรุงซ่อมอาคารเรียนและรักษาความสะอาด กิจกรรม 5ส โรงเรียนสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข การจัดระเบียบและการจราจรของโรงเรียน เป็นต้นและ (9) การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา การจัดข้อมูลสารสนเทศของครูและบุคลากร

จุดที่ควรพัฒนา คือ (1) ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ อาคารเรียน และการขยายโรงอาหาร และ (2) ความพร้อมด้านที่พักอาศัยของครูและบุคลากรยังไม่เพียงพอ บ้านพักครูเก่า ทรุดโทรม

8) ศูนย์เรียนรู้ธนาคารปูบ้านได้ มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีพื้นบ้านและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางชายฝั่งทะเล

จุดเด่น ที่มีคือ (1) บุคลากรดำเนินการต่อเนื่อง (2) บุคลากรเป็นบุคคลในท้องถิ่น เป็นจิตอาสา (3) คนรุ่นใหม่มาร่วมดำเนินการ (4) การเปิดรับโอกาสในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชุมชน และ (5) การมีกระบวนการจัดการความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จุดที่ควรพัฒนา คือ (1) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และโซเชียลมีเดียที่ทันสมัย และ (2) การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานท้องถิ่นและการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชน

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2564 ของคนแต่ละช่วงวัย พบว่า พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีหลากหลายช่วงอายุ มีความเหมือนและความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั้งช่องทางการเข้าถึง เครื่องมือที่ใช้เพื่อเข้าถึง จุดประสงค์การใช้งาน รวมถึงรูปแบบของสื่อออนไลน์และองค์ประกอบของสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อการรับชม สรุปได้ดังนี้

ช่องทางในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ พบว่า แต่ละช่วงอายุจะมีการใช้งานผ่านช่องทางออนไลน์ร่วมหลักอย่าง Facebook, Youtube และ Line แต่จะมีความแตกต่างในเชิงลำดับการใช้งานและความหลากหลายของช่องทางที่แตกต่างกัน โดย Gen B มีรูปแบบช่องทางการเข้าถึงสื่อออนไลน์ของ Gen B จะมีความหลากหลายน้อยกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มคนในช่วงอายุอื่น ๆ มีการใช้งาน Messenger ในสัดส่วนที่เยอะเมื่อเทียบกับกลุ่มช่วงอายุอื่น ๆ Gen X มีรูปแบบช่องทางการเข้าถึงสื่อออนไลน์ของ Gen X จะมีความหลากหลายระดับปานกลางเมื่อเทียบกับกลุ่มคนในช่วงอายุอื่น ๆ และมีลักษณะพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ที่ผสมระหว่าง Gen B และ Gen Y สำหรับ Gen Y มีรูปแบบช่องทางการเข้าถึงสื่อออนไลน์ของ Gen Y จะมีความหลากหลายระดับปานกลางเมื่อเทียบกับกลุ่มคนในช่วงอายุอื่น ๆ และมีลักษณะคล้ายคลึงกับ Gen X มีการใช้งาน Whatsapp ในสัดส่วนที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มช่วงอายุอื่น ๆ ในส่วนของ Gen Z มีรูปแบบช่องทางการเข้าถึงสื่อออนไลน์ของ Gen Z จะมีความหลากหลาย, มีการใช้ช่องทางออนไลน์ใหม่ ๆ และแตกต่างมากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มคนในช่วงอายุอื่น ๆ มีการใช้งาน Instagram, Twitter, Tiktok และ Discord ในสัดส่วนที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มช่วงอายุอื่น ๆ

เครื่องมือที่ใช้เพื่อเข้าถึงสื่อออนไลน์ โดยกลุ่มคนทุกช่วงอายุส่วนใหญ่ได้เข้าถึงสื่อออนไลน์โดยใช้โทรศัพท์มือถือ ดังนั้น หากต้องการพัฒนาสื่อเพื่อเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมาก อาจจะต้องคำนึงถึงการทำสื่อเพื่อแสดงผลล์บนหน้าจอโทรศัพท์มือถือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า โดยทั่วไปกลุ่มตัวอย่างใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง วัตถุประสงค์ข้อมูลข่าวสาร และค้นหาข้อมูล เป็นหลัก เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดถึงจุดประสงค์ในการค้นหาข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกค้นหาข้อมูลผ่าน Facebook Website ต่าง ๆ และ Youtube โดยอาจจะจะมีช่องทางอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย เช่น Tiktok Twitter Chat GPT นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงจุดประสงค์เกี่ยวกับการรับความรู้ใหม่ ๆ หรือพัฒนาตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พัฒนาตนเองผ่าน Facebook Website ต่าง ๆ และ Youtube โดยอาจจะจะมีช่องทางอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย เช่น Tiktok Line

รูปแบบและองค์ประกอบของสื่อออนไลน์ที่เลือกรับชม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกสื่อวิดีโอเป็นรูปแบบของสื่อออนไลน์ที่รับชมมากที่สุด โดยมองว่าลักษณะหรือองค์ประกอบของวิดีโอที่ทำให้กระตุ้นให้ตนเองรับชม ได้แก่ การมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจส่วนตัว การถ่ายทอดอารมณ์เชิงบวก (เช่น ผ่อนคลายสบายใจ ตลก สนุก) ผ่านวิดีโอ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้เวลาในการชมไม่นาน นอกจากนี้ กลุ่ม Gen B Gen X และ Gen Y ยังพิจารณาถึงเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูลในวิดีโออีกด้วย

พฤติกรรมการใช้สื่อตั้งเดิม พบว่า การรับสื่อผ่านสื่อตั้งเดิมยังคงมีอยู่ โดยการจากผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อตั้งเดิมของกลุ่มตัวอย่างที่มีหลากหลายช่วงอายุพบทั้งความเหมือนและความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั้งในเหตุผลในการใช้งานสื่อตั้งเดิม รูปแบบของสื่อตั้งเดิมและองค์ประกอบของสื่อตั้งเดิมที่ส่งผลต่อการรับชม มี รายละเอียดดังนี้ (1) เหตุผลในการใช้งานสื่อตั้งเดิม เป็นเพราะความคุ้นเคยและคุ้นชินจากประสบการณ์เดิม สื่อตั้งเดิมสามารถทำให้จดจำหรือทำให้เกิดสมาธิในการรับสารได้มากกว่า และมีข้อมูลที่น่าสนใจ รวมทั้งมีเนื้อหาบางอย่างที่ไม่มีบนสื่อสังคมออนไลน์ มองว่ามีเนื้อหาที่น่าเชื่อถือมากกว่าเพราะต้องผ่านการตรวจสอบหลายขั้นตอน ไปจนถึงการใช้งานทางอ้อมด้วยการเปิดประกอบกับการกระทำอย่างอื่นไปด้วย (2) รูปแบบและองค์ประกอบของสื่อตั้งเดิมที่เลือกรับชม ได้แก่ รายการต่าง ๆ ที่รับชมผ่านโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกลางแจ้ง โดยในกลุ่ม Gen Z จะมีการรับชมเพิ่มเติมผ่านสื่อภาพยนตร์ในสัดส่วนที่มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุอื่น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในมุมมองการรับชมสื่อตั้งเดิมเพื่อการค้นหาข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกค้นหาข้อมูลผ่านสื่อตั้งเดิมประเภทรับชมผ่านโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกลางแจ้ง โดยสื่อสิ่งพิมพ์จะเป็นสื่อตั้งเดิมที่กลุ่มตัวอย่างใช้ค้นหาข้อมูลมากที่สุด หากพิจารณาในมุมมองการรับชมสื่อตั้งเดิมเพื่อการพัฒนาตนเองพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกค้นหาข้อมูลผ่านสื่อตั้งเดิมประเภทรับชมผ่านโทรทัศน์, สื่อสิ่งพิมพ์, สื่อที่อยู่ในแหล่งการเรียนรู้ และภาพยนตร์ โดยสื่อสิ่งพิมพ์จะเป็นสื่อตั้งเดิมที่กลุ่มตัวอย่างใช้เพื่อพัฒนาตนเองมากที่สุด และภาพยนตร์เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่าง Gen Y ที่ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรงเลือกใช้ในสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ นอกจากนี้ องค์ประกอบของสื่อตั้งเดิมที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจ ได้แก่ เนื้อหาสอดคล้องกับความชอบหรือความสนใจส่วนตัว ข้อมูลมาจากผู้เชี่ยวชาญหรือแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน และใช้เวลาในการดูไม่นาน

มุมมองหรือทัศนคติเกี่ยวกับระบบการศึกษาและนิเวศการเรียนรู้ พบว่า มุมมองหรือทัศนคติที่มีระบบการศึกษาและนิเวศการเรียนรู้นั้นมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกัน กล่าวคือ (1) ความรู้สึกสนใจและส่วนหนึ่งกับระบบการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา และมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขหรือพัฒนาได้ ข้อสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาแต่ไม่ได้มองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขหรือพัฒนานั้น มีสัดส่วนที่รองลงมา โดยกลุ่มตัวอย่าง Gen X ที่ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับข้องกับระบบการศึกษาได้ตรงมีสัดส่วนในประเด็นนี้มากที่สุด และนอกจากนี้ยังพบกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนเล็กน้อยที่ไม่ได้มีความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง Gen B และ Gen X ที่ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรง (2) มุมมองหรือทัศนคติที่มีต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ พบว่า มุมมองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจในประเด็นระบบนิเวศการเรียนรู้ แต่เป็นประเด็นที่ค่อนข้างใหม่และยังคงมีความไม่แน่ใจว่าจะยากเกินไปในการที่จะเข้าใจเรื่องนี้หรือไม่ ในมุมมองเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของตนเองต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาส่วนใหญ่จะมองว่าตนเองเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรงกับระบบการศึกษา จะมีสัดส่วนกว่าครึ่งที่มองว่าตนเองอาจจะหรือไม่ได้เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ ในมุมมองเกี่ยวกับการขับเคลื่อนประเด็นระบบนิเวศการเรียนรู้ให้เข้าคนทุกกลุ่มนั้น สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเป็น 50:50 ถึงความรู้สึกเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ที่จะทำให้เรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้เข้าถึงคนทุกคน นอกจากนี้ มุมมองต่อระบบนิเวศการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงการศึกษาได้นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ค่อนข้างเห็นด้วยว่าการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาระบบการศึกษาได้ และ (3) การเข้าถึงสื่อเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ที่จัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าถึงและไม่เคยเข้าถึงสื่อดังกล่าว โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าถึงสื่อเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ พบว่าในกลุ่มตัวอย่าง Gen B จะเข้าผ่านสื่อรูปแบบบทความ (เช่น รายงาน, เอกสารวิชาการ, E book) เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ Gen X, Gen Y และ Gen Z จะเข้าถึงสื่อรูปแบบวิดีโอและการ์ตูน โดยวิดีโอที่เข้าถึงได้มากที่สุดได้แก่ วิดีโอเรื่องความพยายามกับสมองสองแบบและวิดีโอเรื่อง “ลูกกวาด vs หม่าป๋า” = ระบบการศึกษาไทย นอกจากนี้ยังพบว่าการ์ตูนเรื่อง Summer 29 เป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง Gen Z ได้มากที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงอายุอื่น ๆ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าถึงสื่อเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาใน Gen X และ Gen Y ส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงหรือไม่เคยพบเห็นสื่อดังกล่าว ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาจะเป็น Gen B และ Gen Y ที่ส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงหรือไม่เคยพบเห็นสื่อดังกล่าว

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการวิจัยมี 5 ข้อ คือ (1) การบูรณาการแนวคิด “โครงสร้างป่านิเวศ” ในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยจะต้องมีการแบ่งผู้เรียนออกเป็น 7 ประเภท รวมถึงมีการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่แตกต่างกันตามความแตกต่างของผู้เรียน (2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ (Learning culture) ด้วยการปรับเปลี่ยนกรอบความคิดสมาชิก 5 ส่วนสำคัญอย่างเหมาะสม (3) การบูรณาการหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อขับเคลื่อนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบท และ (4) การส่งเสริมให้มีการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและสังคม โดยอาจมีการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ให้มีความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ตามระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชนและสังคมในแต่ละพื้นที่ โดยมีแนวทางปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้องค์กรภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อสังคมในแต่ละพื้นที่อย่างหลากหลาย และ (5) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพิ่มการประชาสัมพันธ์/การสื่อสารประเด็นระบบนิเวศการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น โดยปรับตัวเนื้อหาให้เข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย พัฒนาเป็นรูปแบบของสื่อที่น่าสนใจ และกระจายให้เข้าถึงคนจำนวนมาก รวมถึงเปิดพื้นที่ให้ได้แลกเปลี่ยน พูดคุย แสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ได้เป็นส่วนหนึ่งของการเข้ามาทำเรื่องนี้ได้อย่างแท้จริง

โครงการที่ 3 โครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เป็นปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรม 2) เพื่อศึกษาปัจจัย ระบบสนับสนุน และ

ปัญหาอุปสรรคในการทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรม และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในด้านต่าง ๆ โดยมีสถานศึกษาที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ลักษณะ คือ 1) สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัด เชียงใหม่ ระยอง ศรีสะเกษ กาญจนบุรี สตูล นราธิวาส และปัตตานี จำนวน 35 แห่ง โดยจำแนกเป็นสถานศึกษาที่หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบ จำนวน 14 แห่ง และเป็นสถานศึกษาที่หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่อยู่ระหว่างการพิจารณาให้ความเห็นชอบ จำนวน 21 แห่ง และ 2) สถานศึกษาในพื้นที่ทั่วไปในจังหวัดฉะเชิงเทรา สงขลา บุรีรัมย์ และ กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 แห่ง จำนวน 5 แห่ง เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ลักษณะคือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมความพร้อมดำเนินการในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2565 - มกราคม 2566 ระยะการเก็บข้อมูลดำเนินการในช่วงเดือน กุมภาพันธ์-มิถุนายน 2566 และระยะการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล จัดทำรายงานการวิจัย ดำเนินการในช่วงเดือน กรกฎาคม 2566 การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา วิจัยในครั้งนี้ ใช้ สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๖ สรุปผลวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปและบริบทพื้นฐานของพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ

สถานศึกษาที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ลักษณะ 1) สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัด เชียงใหม่ ระยอง ศรีสะเกษ กาญจนบุรี สตูล นราธิวาส และปัตตานี จำนวน 35 แห่ง โดยจำแนกเป็นสถานศึกษาที่หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบ จำนวน 14 แห่ง และเป็นสถานศึกษาที่หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่อยู่ระหว่างการพิจารณาให้ความเห็นชอบ จำนวน 21 แห่ง โดยแต่ละพื้นที่มีการกำหนดภาพอัตลักษณ์ของคุณภาพผู้เรียนในอนาคต และหลักการ แนวทางในการทำงาน ดังนี้

1.1 พื้นที่จังหวัดปัตตานี มีวิสัยทัศน์ นวัตกรรมการศึกษา พัฒนาคณาฯ สู่พลเมืองอัจฉริยะปัตตานีอย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้มีส่วนได้เสีย ส่งเสริมสนับสนุนให้มีนวัตกรรม ทางการศึกษาทั้งด้านการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เป็น Smart Student สู่การเป็น Smart People ในอนาคต โดยมีภาพอนาคต คุณลักษณะเด็กปัตตานี คือ SMART+I

1.2 พื้นที่จังหวัดระยองมีแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2565 - 2569 ด้วยวิสัยทัศน์ “สร้างพื้นที่ปฏิบัติการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาตามบริบทวิถีชีวิตคนระยองด้วยกรอบหลักสูตรจังหวัดระยอง (Rayong MARCO) ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่ระยองเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน”

1.3 พื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ มีการขับเคลื่อนโดยใช้ฐานทุน และนำข้อมูลมาร่วมกันจัดทำเป็นกรอบหลักสูตรจังหวัดศรีสะเกษ SISAKET ASTECS สำหรับเป็นกรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาศรีสะเกษ การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนนำร่อง โดยการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงลึก (Active Learning) ผ่าน 7 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ที่มีผู้เชี่ยวชาญนวัตกรรม (Mentor) เป็นผู้ออกแบบวางแผนพัฒนาและติดตามให้คำปรึกษา (Coach) ในระดับโรงเรียนและห้องเรียน โดยแต่ละโรงเรียนจะเลือกนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับบริบทของตนเอง

1.4 พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ใช้กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์เชิงอนาคต (The Future of Strategic Planning) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์

การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ. 2565 – 2569) ประกอบด้วย 4 ประเด็น ยุทธศาสตร์ 12 ยุทธศาสตร์ ภายใต้วิสัยทัศน์ (Vision): เชียงใหม่...นครแห่งนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความสุข

1.5 สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่อยู่นอกพื้นที่นวัตกรรมมีจำนวนทั้งสิ้น 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสุจิตปูลิ โรงเรียนปรัชาธร โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา โรงเรียนราชินีบน และโรงเรียนวรพัฒน์ ในกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างนี้ เนื่องจากเป็นโรงเรียนนอกพื้นที่นวัตกรรมจึงมีลักษณะการทำงานแตกต่างไปจากโรงเรียนนาร่องในพื้นที่นวัตกรรม ทั้งการไม่มีหน่วยงาน/คณะกรรมการขับเคลื่อนที่จะช่วยประสานงาน กำกับ ตรวจสอบการทำงาน และไม่มีการเสนอหลักสูตรผ่านคณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตรของสำนักบริหารพื้นที่นวัตกรรม ลักษณะสำคัญของโรงเรียนทุกโรงเรียนคือการบริหารด้วยตนเองอย่างอิสระ มีการกำหนดอัตลักษณ์ วางกลยุทธ์ และจุดเน้นการทำงานที่ชัดเจน และที่สำคัญคือทุกโรงเรียนทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะแบบย้อนกลับ นั่นคือ โรงเรียนได้เริ่มต้นการทำงานโดยสร้างบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจแนวคิด แนวทางในการจัดการศึกษาแนวใหม่ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม เชื่อมโยงสู่การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามนวัตกรรมที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน ทำให้บุคลากรมีความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ หลังจากนั้นโรงเรียนจึงถอดบทเรียน ข้อเสนอแนะและองค์ความรู้สำคัญมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

นอกจากนี้พบว่าสถานศึกษาในพื้นที่ทั่วไป มีจุดร่วมสำคัญซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ดังนี้ 1) ทุกโรงเรียนมีต้นทุนพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอยู่แล้ว มีนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจนำมาใช้อย่างเกิดผล พัฒนาหลักสูตรในลักษณะการต่อยอดจากหลักสูตรเดิมโดยการวิเคราะห์งานเดิม และเสริมแนวคิดใหม่ให้สมบูรณ์ 2) การพัฒนาหลักสูตรดำเนินการโดยคณะกรรมการ/ทีมงานส่วนหนึ่ง โดยดำเนินการบนหลักการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และนำข้อมูลต้นทุน และแนวทางการทำงานที่ถอดบทเรียน/ระดมความคิดจากครูผู้สอน 3) ครูผู้สอนเริ่มต้นจากการทำงานและเรียนรู้การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน และถอดบทเรียนที่ได้สู่การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งส่งผลดีต่อการนำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 4) การพัฒนาหลักสูตรมีทั้งในลักษณะโรงเรียนยกย่องและมีนักวิชาการจากภายนอกเข้ามาร่วมให้ความคิด 5) มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ปรึกษาหารือกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เข้าใจเนื้องานและกระบวนการทำงาน และคลายกังวล 6) ผู้พัฒนาหลักสูตรมีความเข้าใจบริบทโรงเรียนและชุมชน มีการหารือและสร้างความเข้าใจร่วมกันและ เปิดกว้าง คัดกรองรอบให้หลักสูตรมีความพิเศษ แตกต่างและมีความเป็นเอกลักษณ์

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม

2.1 การศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในขั้นเตรียมการของสถานศึกษา (ก่อนการทำหลักสูตร) พบว่า

1) **เหตุผลในการตัดสินใจทำหลักสูตร** ของสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรมส่วนใหญ่มีความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ในขณะที่โรงเรียนในพื้นที่ทั่วไปมีความต้องการในการเปลี่ยนแปลง การศึกษา แต่สถานศึกษาทั้งหมดมีความต้องการร่วมกัน คือต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นในอนาคต ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญในการเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประกอบกับความเชื่อว่าการเข้าร่วมพื้นที่นวัตกรรม โรงเรียนจะมีอิสระในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้มากกว่าโรงเรียนปกติ

2) การเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ และทำให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ การเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากร การปรึกษาผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาเอกสารและข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อให้ผู้บริหารและครูเกิดความรู้ความเข้าใจ จากนั้นมีการเตรียมคนและเตรียมความคิด ปรับกรอบความคิดของครูให้พร้อมในการเปลี่ยนแปลงและการทำงาน มีการเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษาดูงาน/ตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษาจากโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการดำเนินการ

2.2 การศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในขั้นการดำเนินงานของสถานศึกษา

การดำเนินการทำงานพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาใน 7 ด้านนั้น สถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าด้านที่ดำเนินการยากที่สุดคือ **ด้านแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ รองลงมาคือด้านหลักสูตรระดับชั้นเรียน : ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ และ ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** ตามลำดับ

สำหรับการดำเนินการในแต่ละด้าน สถานศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

ด้านที่ 1 แนวคิด ข้อมูลพื้นฐานและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

ดำเนินการศึกษาร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ..... วิเคราะห์โอกาสของโรงเรียน ศึกษา/วิเคราะห์สมรรถนะของผู้เรียนทั้ง 6 ด้าน ศึกษาการวัดและประเมินผลระดับสมรรถนะของผู้เรียนแต่ละระดับชั้นศึกษาและดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเป็น 4 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ช่วงที่ 2 การจัดทำหลักสูตรระดับชั้น ช่วงที่ 3 การใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่สมรรถนะ และช่วงที่ 4 การนำผลการใช้หลักสูตรสู่การปรับปรุงกรอบหลักสูตรให้สมบูรณ์

ด้านที่ 2 เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา

ดำเนินการ ศึกษาเอกสาร บริบทของโรงเรียน ชุมชนแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนเพื่อหาต้นทุนของสถานศึกษา พิจารณาหลักเกณฑ์และรายละเอียดของกรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (DOE) ของจังหวัดและของชาติ เพื่อที่จะได้กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือพันธกิจของโรงเรียน ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ด้านที่ 3 แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

ดำเนินการศึกษาโดยการเทียบเคียงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแกนกลาง พ.ศ. 2551 กับหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยออกแบบรายวิชาให้เอื้อกับจุดเน้นของโรงเรียน และกำหนดจุดเน้น สมรรถนะ ผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา มีการออกแบบรายวิชาบูรณาการ แต่ยังคงประเมินผลเป็นรายวิชา เพื่อเทียบเคียงการวัดและประเมินผล และตัดสินผลการเรียนใน ปพ.1 ตามหลักสูตรปัจจุบัน

ด้านที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

กำหนดให้มีการพัฒนาครูด้วยการสร้าง Mindset ใหม่ให้ครูผ่านกระบวนการวิเคราะห์เชิงระบบ ศึกษาหาข้อมูลวิเคราะห์บริบท จัดการอบรม ทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร โครงสร้าง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ นิเทศการสอน การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมเพื่อนครู ฝึกฝนครูผ่านชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีการ AAR , Feedback กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู และเพิ่มเติมความรู้ใหม่ เป็นประจำสม่ำเสมอ จัดการโครงสร้างบริหารจัดการในโรงเรียน มีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล การชื่นชม/รางวัล และการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนในระดับ

จังหวัด/ประเทศ ฯลฯ แบ่งกลุ่มสายชั้น เน้นการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูจาก Passive Learning ให้เป็น Active Learning เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เป็นแบบบูรณาการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem-based Learning (โดยไม่ใช้หนังสือสอน) เน้นกิจกรรมโครงการ และการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ด้านที่ 5 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รับฟังและเข้ารับการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญประชุมครู ร่วมระดมสมอง วางแผนการดำเนินการวัดและประเมินผล นำไปใช้ประเมินนักเรียนตามสภาพจริงและนำวิธีการรวมถึงผลการประเมินมาพูดคุยและปรับปรุงร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีการทดลองออกแบบให้สอดคล้องตามความถนัดของครูผู้สอนและให้สอดคล้อง ตรงประเด็นในการวัดผล ปรับรูปแบบการประเมินอยู่เป็นระยะ จนเห็นความเหมาะสม และสมบูรณ์ ศึกษาตัวอย่างจากโรงเรียนเครือข่าย โดยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2 ส่วน คือ 1. วัดประเมินผลการเรียนรู้อิงตามมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ.2551 และ 2. วัดประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียนตามร่างกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยการวัดผลส่วนใหญ่ เป็นการวัดผลอิงเกณฑ์ และมีการเทียบเคียงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2551 มีการใช้การประเมินตามสภาพจริง การประเมินผลงานและแบบสังเกตพฤติกรรม มีการจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล โดยแบ่งเป็น 1. การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative assessment) ประเมินขณะเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ 2. การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment)

ด้านที่ 6 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ดำเนินการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการจากโรงเรียนตัวอย่าง มีการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และติดตามข่าวสารการดำเนินการและความคืบหน้าในเรื่องของกรอบหลักสูตรการศึกษาฐานสมรรถนะเป็นระยะ มีการประชุมร่วมกันกับครู เพื่อวางระบบการทำงานเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นระยะ

ด้านที่ 7 หลักสูตรระดับชั้นเรียน : ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้

ดำเนินการศึกษาแนวทางจากกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ... คณะครูทุกคนในโรงเรียนปรึกษาหาแนวทางการเขียนแผน จัดหน่วยการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน มีการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ ค้นหาตัวอย่างจากอินเทอร์เน็ต ศึกษาจากโรงเรียนตัวอย่าง มีการบูรณาการกับโครงการฐานวิจัยหรือปรับจากแผนเดิมที่โรงเรียนเคยสอนมาก่อน

2.3 ลักษณะการจัดแบ่งบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษาแต่ละแห่งมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป สถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมส่วนใหญ่ กำหนดให้หน้าที่ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นหน้าที่ของครูทุกคนในโรงเรียน โดยจะมีการพัฒนาอบรมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมกับการจัดทำหลักสูตร โดยมีโค้ชในพื้นที่ช่วยดูแลและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน

ในขณะที่สถานศึกษาในพื้นที่ทั่วไป ไม่ได้กำหนดให้การดำเนินการตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรต้องเป็นหน้าที่ของครูทุกคน แต่สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ดูแลและพัฒนา โดยเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการระดมความคิดเห็นจากครูผู้สอนเกี่ยวกับภาพในอนาคต และแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียน จัดทีมแกนนำจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโดยนำองค์ประกอบ 7 ด้านมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และใช้สมรรถนะหลัก 6 ด้าน สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร และกำหนดสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเอกลักษณ์

ของโรงเรียน นำร่องหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ มาให้คณะครูพิจารณาและนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีคณะกรรมการนำเสนอเพื่อการพิจารณาปรับเปลี่ยนข้อมูล และครูผู้สอนจัดทำรายละเอียดเนื้อหาวิชาและแนวการจัด ประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดสมรรถนะ

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสำคัญ และ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อเนื่อง

3.1 ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน สรุปได้ดังนี้

- 1) ขาดความชัดเจนในเชิงนโยบาย และขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 2) กระบวนการทำผลลัพธ์การเรียนรู้ชั้นปี ค่อนข้างมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในส่วนของการอธิบายรายละเอียด พฤติกรรมของสมรรถนะที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ช่วงชั้นและชั้นปี ทำให้ส่งผลกระทบต่อ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน
- 3) ปัญหาในการวัดและประเมินผล เมื่อนักเรียนมีการโอนย้าย หรือศึกษาต่อในสถานศึกษาอื่น
- 4) เวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีเพียง 900 ชั่วโมง ทำให้เกิดปัญหาในการเทียบโอน และรับนักเรียนเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา
- 5) ครูขาดความเข้าใจ และมีความกังวลเรื่องการทำการแผนการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในชั้นเรียน

3.2 ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรประสบความสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญในการทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จสรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กำหนดเป้าหมายชัดเจน มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ให้โอกาส พร้อมสนับสนุน และช่วยเหลือ
- 2) ครูบุคลากรมีความเข้าใจและตระหนักเรื่องการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาตามแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียน ให้ความร่วมมือ พร้อมเรียนรู้ และพร้อมพัฒนาไปด้วยกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติเป็นปกติในการใช้ชีวิตในโรงเรียน
- 3) โรงเรียนใช้วิธีเรียนรู้จากทำงาน และผ่านชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาของครูทุกคน
- 4) มีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือกันของครูอย่างชัดเจน โดยครูที่เข้ามาใหม่จะมี Mentor ที่ดีคอยช่วยให้ เกิดการเรียนรู้เกิดความเข้าใจ และครูใหม่ก็จะกลายเป็น Mentor
- 5) โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ และ การทำงานพัฒนาศักยภาพครู โดยมีการขยายผลฝึกครูให้กับโรงเรียนอื่นด้วย ทำให้ครูเกิดความภูมิใจมากขึ้น

3.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อเนื่อง

- 1) การสร้างเครือข่ายโค้ชและทีมวิชาการที่เข้มแข็งคอยช่วยเหลือสนับสนุนครูและโรงเรียนในทุก ๆ สังกัด อย่างทั่วถึง มีเครือข่าย ระบบ/กลไก/แนวทาง/วิธีการ ที่ควรให้การสนับสนุนเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสำเร็จตามเป้าหมาย ได้แก่ การให้อำนาจความรู้อันทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการออกแบบการเรียนรู้ การสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้ครูและผู้เกี่ยวข้อง การจัดกระบวนการบริหารงานในการหาทีมแกนนำ การสร้างเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ทั้งผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการ และด้านงบประมาณ การมีหน่วยงานที่เป็น พี่เลี้ยงทางวิชาการ การรวมตัวกันเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
- 2) การอบรมและการโค้ชในระบบที่ลงพื้นที่จริงจะมีประสิทธิภาพเกิดความเข้าใจมากกว่าการออนไลน์ การอบรมที่เน้นย้ำเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ต้องรู้สึก รู้จริง การเข้าใจบริบทโรงเรียนของตนเอง และมีใจ เห็นความ

สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การไม่ยึดติดกรอบหลักสูตรเดิมการมองและพัฒนาหลักสูตรด้วยมุมมองใหม่ การสร้างความเข้าใจที่ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนรู้สึกว่าการกำลังพูดภาษาเดียวกันอยู่

3) การสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับการวัดการประเมินผล การกำหนดแนวทาง และประเด็นการประเมินที่ชัดเจนจากส่วนกลาง การจัดระบบเทียบโอนประสบการณ์ รายวิชาต่าง ๆ และการจัดระบบการย้ายโรงเรียน

4) การประชาสัมพันธ์ขยายการรับรู้ สร้างความตระหนักในคุณค่าของหลักสูตรไปยังกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่จำเป็นต้องเปลี่ยนมุมมองการพัฒนาที่มุ่งสมรรถนะมากกว่าการสอบวัดความรู้

5) การจัดแนวทางการทำงานและระบบส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ชัดเจน โดยกำหนดเป็นปฏิทินในการดำเนินการร่วมกัน ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6) การสร้างพื้นที่เรียนรู้บทเรียนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาฐานสมรรถนะในบริบทต่าง ๆ

7) การทบทวนระบบการจัดสรรงบประมาณที่รองรับระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้เรียน รวมถึงงบประมาณในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเข้มข้นให้สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้

8) การพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้นำทางวิชา สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้ครูเกิดการยอมรับและยินดีให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

9) การสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่นำร่องการใช้หลักสูตร เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพโรงเรียน ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และรวบรวมตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.1 ข้อเสนอแนะในการทำงานของหน่วยงานส่วนกลาง

ในการสนับสนุนการทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนนั้น หน่วยงานส่วนกลางซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานสนับสนุน และหน่วยงานที่เป็นหน่วยรับผิดชอบในการพัฒนารอบหลักสูตรควรดำเนินการดังนี้ 1) การจัดระบบกลไกการทำงานที่ชัดเจน และการกำหนดผู้ปฏิบัติงานที่ครอบคลุมภาระงาน 2) การจัดทำกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคู่มือ /แนวทางการทำงาน 3) การจัดระบบการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 4) การจัดทำกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ 5) การจัดทำฐานข้อมูลสำคัญทั้งข้อมูลทางวิชาการ และการทำงาน 6) การจัดพี่เลี้ยงที่มีความพร้อมในการสนับสนุน ตลอดจนการจัดให้มีระบบการพัฒนาพี่เลี้ยงในลักษณะการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานอย่างต่อเนื่อง 7) การประสานเครือข่ายการทำงานเข้ามาสนับสนุนการทำงาน

4.2 ข้อเสนอแนะในการทำงานของจังหวัด/พื้นที่

ในการสนับสนุนการทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนนั้น หน่วยงานส่วนจังหวัด/พื้นที่ควรดำเนินการดังนี้ 1) การจัดทรัพยากรสนับสนุนการทำงานของโรงเรียนทั้ง ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน พี่เลี้ยงที่มีสมรรถนะในการหนุนเสริม เติบโตความรู้ และเสริมพลัง ระบบกลไกของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพ พร้อมนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 2) การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ทั้ง 1) การเตรียมความพร้อมบุคลากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะ ครูและผู้บริหารโรงเรียน ให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 2) การสร้างความเข้าใจหลักการแนวคิด แนวทางที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้น โดยใช้วิธีการที่หลากหลายแก่บุคลากรทุกกลุ่ม 3) การเตรียม

ทีมที่เลี้ยงทางวิชาการให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการทำงานของทุกโรงเรียน 4) การสนับสนุนข้อมูลพื้นฐานในการทำหลักสูตรที่เป็นบริบทส่วนกลาง และส่วนจังหวัด 5) การสนับสนุนโรงเรียนในการจัดหา และจัดระบบข้อมูลพื้นฐานในการทำหลักสูตรที่เป็นบริบทท้องถิ่น ชุมชน และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 6) การมีส่วนร่วมร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ วางระบบการบริหารจัดการ และติดตามผลการนำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้ ประเมินผล และปรับหลักสูตร 7) การมีส่วนร่วมในการวางระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา และจัดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการทำงานต่างๆ

4.3 ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ

1) สถานศึกษา ควรจัดระบบกลไกสนับสนุนการดำเนินการดังนี้ 1) ระบบกลไก ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจ ความรู้และทักษะสำคัญแก่บุคลากร 2) ระบบกลไกด้านการสนับสนุนทรัพยากรสำคัญ 3) ระบบกลไกด้านการสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้ 4) ระบบกลไกด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2) สถานศึกษาควรเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดทำรายละเอียดหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร 4 ด้านคือ ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมด้านการเรียนรู้ แนวคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ ความพร้อมด้านการเรียนรู้รอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านการจัดเตรียมข้อมูลบริบทพื้นฐานที่จำเป็นระดับต่างๆ 2) การจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ โดย 1) อาจจะดำเนินการโดยผู้เกี่ยวข้องทุกคน หรือยกวางโดยทีมแกนนำ แล้วนำมาพิจารณาร่วมกันก็ได้ 2) แนวทางในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาอาจจะมีการเริ่มต้นแตกต่างกัน โดยอาจจะเริ่มต้นจากการออกแบบและจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะจนเข้าใจอย่างชัดเจน แล้วจึงนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ หรืออาจจะจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะก่อนแล้วจึงดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการนำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนก็ได้ 3) พิจารณากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรให้สอดคล้องกับจุดเน้น และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

❖ อภิปรายผล

ในส่วนนี้จะอภิปรายผลใน 2 ส่วนคือ 1) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และ 2) ปัจจัยระบบสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคในการทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

1.กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

1.1 เหตุผลในการตัดสินใจทำหลักสูตร

จากผลการวิจัยที่พบว่าเหตุผลในการตัดสินใจทำหลักสูตรของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมส่วนใหญ่มีความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ในขณะที่โรงเรียนในพื้นที่ทั่วไปมีความต้องการในการเปลี่ยนแปลงการศึกษา แต่สถานศึกษาทั้งหมดมีความต้องการร่วมกัน คือต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นในอนาคต ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญในการเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประกอบกับมีความเชื่อว่าการเข้าร่วมพื้นที่นวัตกรรมโรงเรียนจะมีอิสระในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้มากกว่าโรงเรียนปกตินั้น แสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาแนวใหม่ของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา และการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะจนสำเร็จ แม้จะมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ก็มุ่งมั่นดำเนินการจนสำเร็จ

1.2 การเตรียมความพร้อมก่อนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่าสถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้านก่อนการพัฒนาหลักสูตรสถาน

ศึกษาฐานสมรรถนะ โดยเฉพาะการสร้างเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายต่าง ๆ การเรียนรู้จากเครือข่าย และการแสวงหาความร่วมมือนั้น นับได้ว่าเป็นการดำเนินการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในช่วงต้นที่เป็นปัจจัยขับเคลื่อน ให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเกิดความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเพ็ญโฉม ลักษณ์ (2552) ที่ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนาหลักสูตรว่า จำเป็นจะต้องใช้ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งครูชุมชน และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง ในการวางแผนอย่างเป็นระเบียบและรอบคอบ นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2563) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา สมรรถนะผู้เรียนคือการสร้างการรับรู้ ความตระหนัก และความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรบนฐานข้อมูลบริบทรอบตัว

จากผลการวิจัยที่พบว่าสถานศึกษาทุกแห่ง ในทุกพื้นที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลบริบทรอบตัวและกำหนด เป้าหมาย แนวทางการทำงานที่มีความเฉพาะเจาะจง เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะในส่วนบริบทท้องถิ่นและ ชุมชนนั้นได้มีการกำหนดข้อมูลพื้นฐานในส่วนต้นของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะนั้นนับว่าเป็นมิติใหม่ ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมเพราะจะช่วยสร้างความหมาย และเชื่อมโยงกับท้องถิ่นมากขึ้นซึ่งการทำงานในลักษณะ นี้พบได้จากการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในระดับแนวหน้า ทั้งได้เห็นว่าเน้นที่ความเป็นอิสระ ของโรงเรียน (Leong, Sim และ Chua 2011) ให้โรงเรียนได้รับ “ความยืดหยุ่นในการปรับตัว ปรับปรุง และสร้างสรรค์ นวัตกรรมในหลักสูตรของตนเองที่เหมาะสมกับบริบท” (Chang & Hwang, 2002) และ ประเทศสิงคโปร์ที่สนับสนุนนโยบาย โรงเรียนริเริ่ม รัฐสนับสนุน “Bottom-Up Initiative, Top-Down Support” (MOE, 2005) ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทรอบตัว และผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมายมากขึ้น

1.4 การกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

จากข้อมูลผลการวิจัยที่พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องในพื้นที่ นวัตกรรมประกอบด้วย 7 ด้าน และ องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในพื้นที่ทั่วไปส่วนหนึ่งประกอบด้วย 7 ด้านเช่นเดียวกับองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรม และ ส่วนหนึ่งนำองค์ประกอบ 7 ด้านมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และใช้สมรรถนะหลัก 6 ด้าน สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการกำหนดองค์ประกอบ ของหลักสูตรเพิ่มเติม และกำหนดสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนนั้น ทำให้หลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์เนื่องจากมีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน และจากการสัมภาษณ์พบว่าโรงเรียนนำร่องในพื้นที่ นวัตกรรมมีกระบวนการกลั่นกรองหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะจากคณะกรรมการกลั่นกรองของพื้นที่นวัตกรรม และคณะกรรมการกลั่นกรองของส่วนกลางจึงมั่นใจได้ว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ทั้งกรอบความคิด และ รายละเอียด โดยเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิด เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2550) ที่ได้กล่าวว่่าองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ควรประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) จุดมุ่งหมาย 5) โครงสร้าง 6) คำอธิบาย รายวิชา 7) หน่วยการเรียนรู้ 8) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 9) ระเบียบการวัดและประเมินผล และ 10) คณะกรรมการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเรียกว่าหลักสูตรฉบับโรงเรียน (Curriculum)

ในส่วนองค์ประกอบด้านที่ 7 คือ ด้านหลักสูตรระดับชั้นเรียน : ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการ เรียนรู้ และ ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ

วิจัย วงษ์ใหญ่ (2550) ที่เรียกว่าหลักสูตรฉบับครูผู้สอนหรือการเรียนการสอน (Instruction) ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) คุณลักษณะพึงประสงค์ 4) จุดมุ่งหมาย 5) โครงสร้าง 6) คำอธิบายรายวิชา 7) หน่วยการเรียนรู้ ที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปสอนจริงรวมทั้งเครื่องมือการวัดและประเมินผลแต่ละหน่วย

1.5 องค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนายากที่สุด

จากผลการวิจัยที่พบว่าสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรม และสถานศึกษาในพื้นที่ทั่วไปได้มีการดำเนินการทำงานพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาใน 7 ด้าน โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ในพื้นที่นวัตกรรมให้ข้อมูลว่าด้านที่ดำเนินการยากที่สุดคือ ด้านแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ นั้นน่าจะเนื่องมาจากรายละเอียดที่กำหนดในเอกสารร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะนั้นมีรายละเอียดไม่ชัดเจนในส่วนนี้ ซึ่งสะท้อนจากการระดมความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้จัดขึ้น โดยมีความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรที่ว่าควรมีการอธิบายและเพิ่มเติมข้อมูล /รายละเอียดการวัดและประเมินผล และเกณฑ์การเลื่อนชั้น การตัดสินผลการเรียนที่เป็นรูปธรรม และการเรียนต่อ การย้ายโรงเรียน การสอบวัดความรู้ GAT, PAT, O-NET จะทำอย่างไร ต้องมีคำอธิบายที่ชัดเจน

นอกจากนี้ น่าจะเนื่องมาจากความไม่เข้าใจแนวคิดแนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะอย่างแท้จริง จึงขาดความมั่นใจในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tichnor-Wagner (2018) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการทำงานคือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของครูเนื่องจากการขาดความรู้ ความคุ้นเคย และขาดการฝึกฝน

ในส่วนสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรม ให้ข้อมูลว่าด้านที่ดำเนินการยากรองลงมาคือด้านหลักสูตรระดับชั้นเรียน : ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ และ ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามลำดับ ในขณะที่สถานศึกษาในพื้นที่ทั่วไปไม่มีปัญหาในด้านนี้เป็นเพราะสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะบนฐานความรู้ในเชิงหลักการการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะแต่ขาดประสบการณ์จริงเกี่ยวกับการปฏิบัติการในการพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียน ในขณะที่สถานศึกษาในพื้นที่ทั่วไปเริ่มต้นเรียนรู้แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ และมีการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในห้องเรียน จึงมีประสบการณ์ตรง และมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการทำหลักสูตรระดับชั้นเรียน : ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ และ ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Tichnor-Wagner (2018) ที่ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับชั้นเรียน (Microsystem: Classroom Practices) ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมคือการที่ครูมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อการปรับปรุงหลักสูตร หากครูและผู้เกี่ยวข้องมีความเชื่อว่า การปรับปรุงหลักสูตรนั้นจะส่งผลที่ดีให้แก่ตัวผู้เรียน ก็จะทำให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการปรับปรุงหลักสูตรและมี ความมุ่งมั่นในการนำหลักสูตรไปใช้ ความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ไปในทางที่ดีและทำให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์ได้ ครูก็จะเริ่มปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตน ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือ ครูขาดความรู้ ความคุ้นเคย และขาดการฝึกฝน ในการนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน

1.6 กระบวนการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในพื้นที่ทั่วไป

จากข้อมูลผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนในพื้นที่ทั่วไปมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะแตกต่างจากโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรม โดยโรงเรียนในพื้นที่ทั่วไปไม่ได้กำหนดให้การดำเนินการตามกระบวนการจัดทำหลักสูตรต้องเป็นหน้าที่ของครูทุกคน แต่สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ดูแลและพัฒนา โดยเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการระดมความคิดเห็นจากครูผู้สอนเกี่ยวกับภาพในอนาคต และแนวทางในการบริหารจัดการ

โรงเรียน จัดทีมแกนนำจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโดยนำองค์ประกอบ 7 ด้านมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และใช้สมรรถนะหลัก 6 ด้านสมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร และกำหนดสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน นำร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ มาให้คณะครูพิจารณาและนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีคณะกรรมการนำเสนอเพื่อพิจารณาปรับเปลี่ยนข้อมูล และครูผู้สอนจัดทำรายละเอียดเนื้อหาวิชาและแนวการจัดประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดสมรรถนะ โดยการดำเนินการดังกล่าวส่งผลอย่างชัดเจนต่อครูผู้สอนที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้อย่างเข้าใจ และไม่เครียด และไม่กังวลในการทำงาน นั้น การดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินแนวทางหนึ่งที่มีความเหมาะสม เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้วิธีแบบรากหญ้า (Grass-roots approach) หรือเป็นแบบอุปนัย ตามแนวคิดของทาบ่า(Taba, 1962) ซึ่งมีความเชื่อว่าหลักสูตรควรได้รับการออกแบบโดยครูผู้สอนมากกว่าพัฒนาจากองค์กรที่อยู่ในระดับสูง การพัฒนาหลักสูตรควรมีการ สนับสนุน และมีการป้อนข้อมูลจำนวนมากจากครูในการสร้างหลักสูตร เนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน โดยตรง

2. ปัจจัย ระบบสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคในการทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

2.1 ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน

จากข้อมูลผลการวิจัยที่พบว่าในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในครั้งนี้ โรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมพบปัญหาเกี่ยวกับการขาดความชัดเจนในเชิงนโยบาย ขาดความชัดเจนในแนวทางดำเนินการและขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดความเครียด และไม่มั่นใจในการทำงานนั้นและเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ และกำหนดนโยบายที่ชัดเจนนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Tichnor-Wagner (2018) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ในการทำงานพัฒนาหลักสูตรคือการที่นโยบายมีการเปลี่ยนแปลง และมีความไม่ชัดเจน ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรคือหากหลักสูตรชาติมีการระบุนำหลักสูตรไปใช้ มีการให้คำแนะนำหรือแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะสามารถเข้าใจเนื้อหาในหลักสูตรได้ง่ายยิ่งขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้อง แต่หากหลักสูตรชาติมีความไม่ชัดเจน กำหนดเพียงเป้าหมายและผลลัพธ์ของหลักสูตรชาติกว้าง ๆ โดยไม่บอกวิธีการนำไปใช้ในชั้นเรียนจริงอย่างไร การนำไปใช้ก็อาจจะไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการได้

2.2 ผู้บริหารที่เป็นผู้นำวิชาการ

จากข้อมูลผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรคือความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งพบได้ชัดเจนมาก ๆ ในโรงเรียนในพื้นที่ทั่วไปที่ผู้บริหารโรงเรียนความเป็นผู้นำวิชาการและส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านหลักสูตรและการสอนนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2563) ที่ได้กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้การนำกรอบสมรรถนะไปใช้คือการที่ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ จัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการทำงานของครู จัดให้มีการทำงานแบบยืดหยุ่นเอื้อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะได้ โดยผู้บริหารที่เป็นผู้นำวิชาการต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ 1) เรียนรู้ให้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะที่ชัดเจน 2) เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น 3) ทำหน้าที่นิเทศติดตามให้กำลังใจให้คำแนะนำ และจัดปัจจัยสนับสนุน นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Tichnor-Wagner (2018) ได้วิเคราะห์และสรุปปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับระดับสถานศึกษา (Mesosystem: School-Level Activities) ว่าปัจจัยที่ส่งเสริมคือการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวคือ หากผู้บริหาร

สถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยให้การสนับสนุนในการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การจัดสรรเวลาในการวางแผนและพัฒนาการพัฒนาหลักสูตรก็จะสามารถทำให้ครูมีความเข้าใจในหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้ให้ตรงกับผลลัพธ์ที่ผู้เรียนควรได้รับ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือการขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จะไม่สามารถให้การสนับสนุนต่อครูในสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรได้

2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกันเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงาน

จากข้อมูลผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรคือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องนั้น สอดคล้องกับจุดเน้นในการจัดการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ที่ได้รับเริ่มผลักดันให้ทุกโรงเรียนเริ่มดำเนินการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLCs) นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2563) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนคือการร่วมมือ รวมพลังของครู และกระบวนการทำงานแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.4 การสนับสนุนจากหน่วยงานและนักวิชาการภายนอก

จากข้อมูลผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรคือการได้รับคำแนะนำจากนักวิชาการ พี่เลี้ยง และโค้ชที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรนั้น โดยมีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Tichnor-Wagner (2018) ที่ได้วิเคราะห์และสรุปปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร คือ ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญจากนอกสถานศึกษา (External Experts) เช่น ความช่วยเหลือจากกระทรวงที่ดูแลการศึกษา หรือจากมหาวิทยาลัยที่สามารถให้ความช่วยเหลือ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ได้ และการจัดอบรมที่ให้ความช่วยเหลือแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2563) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานคือการมีที่ปรึกษาทางวิชาการจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชี้แนะประจำโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. ศึกษากระบวนการ การหนุนเสริมในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในสถานศึกษาที่มีบริบทที่แตกต่างกัน
3. ศึกษาแนวทางการวัด ประเมินผลฐานสมรรถนะ ที่สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
4. ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โครงการที่ 4 โครงการศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี วัดดูประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

❖ สรุปผลวิจัย การนำเสนอแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสอบถามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา 6 สังกัด จำนวน 3,207 คน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 53.91 เป็นครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมาร้อยละ 25.48 เป็นครูสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนใหญ่เป็นครูที่สอน

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ร้อยละ 15.03) รองลงมาสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 14.75) และส่วนใหญ่เป็นครูที่มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 46.18)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($x = 3.66$) โดยคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากมี 8 ด้าน อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($x = 3.98$) อันดับที่สอง ได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ($x = 3.88$) และอันดับที่สาม ได้แก่ ความสามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็น ($x = 3.69$) สำหรับคุณลักษณะที่ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ($x = 3.46$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณาจำแนกตามช่วงชั้นที่สอนพบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาที่มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงด้านความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มากที่สุด ในขณะที่ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาที่มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีมากที่สุด และครูทุกช่วงชั้นและครูใน 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีความเห็นสอดคล้องกันว่าผู้เรียนมีความสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาน้อยที่สุด สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงด้านความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการพัฒนาชิ้นงานหรือนวัตกรรมน้อยที่สุด

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อครูผู้สอน พบว่า ในภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($x = 3.92$) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นมากที่สุด ได้แก่ ครูให้ผู้เรียนได้ลงมือทำลงมือปฏิบัติจริง ($x = 4.16$) รองลงมา ได้แก่ ครูให้กำลังใจและเสริมพลังความเชื่อมั่นในความสามารถแก่ผู้เรียน ($x = 4.13$) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ($x = 4.02$) ครูสื่อสารและสร้างบรรยากาศที่กระตือรือร้นและเอื้อต่อการเรียนรู้ ($x = 4.02$) ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การให้ผู้เรียนร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ($x = 3.58$) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูเมื่อจำแนกตามช่วงชั้นและกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพ ครูมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนโดยให้ครูให้ผู้เรียนได้ลงมือทำลงมือปฏิบัติจริงมากที่สุด

การใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ในภาพรวมครูมีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเภทกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ครูใช้อยู่ในระดับมากใน 5 อันดับแรก ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ($x = 3.88$) การเรียนรู้ที่เน้นคำถาม ($x = 3.82$) การระดมสมอง ($x = 3.80$) การแลกเปลี่ยนความคิด ($x = 3.76$) และการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ($x = 3.71$) ตามลำดับ สำหรับประเภทกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์นั้น ครูใช้ในอยู่ระดับปานกลาง โดยประเภทที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ การได้วาที ($x = 2.78$) การเรียนรู้โดยเน้นการวิจัย ($x = 2.88$) การเขียนบันทึก ($x = 2.99$) การเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ($x = 3.12$) การเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ ($x = 3.20$)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามช่วงชั้นที่สอน พบว่า ครูช่วงชั้นอนุบาลและประถมศึกษาตอนต้นใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นคำถามมากที่สุด สำหรับครูช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้นและปลายใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับประเภทกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีระดับการใช้น้อยที่สุดนั้น ครูผู้สอนทั้ง 5 ช่วงชั้นมีความเห็นสอดคล้องกัน คือ การได้วาที ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานน้อยที่สุด

การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง โดยสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ครูใช้ในระดั้มาก 5 ประเภท ได้แก่ สื่อ Youtube Website หรือ Application ($x = 4.04$) ข่าวสารสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ($x = 3.79$) สื่อภาพ บัตรคำ หรือภาพวาดระบายสี ($x = 3.76$) สถานการณ์จำลอง ($x = 3.55$) และสื่อเพลงหรือดนตรี ($x = 3.52$) โดยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีการใช้สื่อ Youtube Website หรือ Application มากที่สุด สำหรับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีการใช้ระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษา ($x = 2.90$) ห้องจริยธรรมในสถานศึกษา ($x = 2.91$) ห้องดนตรีในสถานศึกษา ($x = 2.91$) ห้องศิลปะในสถานศึกษา ($x = 2.95$) และบอร์ดเกม ($x = 2.97$) ซึ่งครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของระดับการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ต่ำที่สุด

การวัดและประเมินผลผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดั้มาก วิธีการที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง ($x = 4.24$) รองลงมา คือ การสังเกตพฤติกรรม ($x = 4.19$) และการประเมินการปฏิบัติ ($x = 4.17$) ซึ่งวิธีการวัดและประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยระดับการใช้น้อยที่สุด ได้แก่ การประเมินโดยเพื่อน ($x = 3.64$) ซึ่งสอดคล้องกับครูผู้สอนใน 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่การประเมินตามสภาพจริงมากที่สุด สำหรับอีก 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สุขศึกษาและพลศึกษา และศิลปะ ใช้การประเมินการปฏิบัติมากที่สุด

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ในภาพรวมครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดั้น้อย โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($x = 2.25$) ด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนรู้ ($x = 2.22$) ด้านการไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ($x = 2.14$) และด้านสื่อ/นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ($x = 2.14$) เมื่อพิจารณาตามช่วงชั้นที่ครูสอน พบว่า ครูทุกช่วงชั้นมีปัญหาด้านความรู้และความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน พบว่า ครูใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีปัญหาด้านความรู้และความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากที่สุด ในขณะที่อีก 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย สุขศึกษาและพลศึกษา และการงานอาชีพ มีปัญหาด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนรู้มากที่สุด

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษากรณีตัวอย่างสถานศึกษาจำนวน 9 แห่ง ครอบคลุมสังกัดที่จัดการศึกษา 6 สังกัด โดยใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 คน ครูผู้สอนจำนวน 23 คน จากกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักและผู้เรียนจำนวน 38 คน จากทุกช่วงชั้น รวมทั้งการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู ได้ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพสรุปได้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการบริหารหลักสูตร

สถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาส่วนใหญ่จัดให้มีรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ซึ่งรายวิชาเพิ่มเติมของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และความต้องการของผู้เรียน/ผู้ปกครอง อาทิเช่น รายวิชาเพิ่มเติมทักษะอาชีพต่าง ๆ รายวิชาตามคณะ/สาขาที่จะศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น บางสถานศึกษามีการปรับปรุงรายวิชาเพิ่มเติมทุกปีการศึกษา บางสถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนเลือกรายวิชาเพิ่มเติมได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรด้านทักษะอาชีพต่าง ๆ สถานศึกษามีความร่วมมือกับ

สถานประกอบการ/ผู้เชี่ยวชาญสาขานั้นในการพัฒนาหลักสูตร นอกจากนี้ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามบริบทและสถานการณ์ในทุกระดับชั้น เพื่อส่งเสริมสมรรถนะต่าง ๆ ของผู้เรียน ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์ และทำกิจกรรมร่วมกันผ่านแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

สถานศึกษาหลายแห่งจัดหลักสูตรที่บูรณาการงานอาชีพที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัดของตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทดลองทำจริง ตั้งแต่กระบวนการผลิตเองจนถึงขั้นตอนการขาย ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ ที่ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนมาปฏิบัติจริงจนเกิดสมรรถนะการทำงาน การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ สถานศึกษาบางแห่งจัดหลักสูตรวิชาชีพไว้ให้ผู้เรียนได้เลือกเป็นจำนวนมาก ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียนที่จะเลือกเรียนหลักสูตรใดในแต่ละปีการศึกษา สถานศึกษาบางแห่งได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม ตามรูปแบบ STEAM ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการวิทยาศาสตร์ การออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ การทำโครงการทั้งรายบุคคลและกลุ่ม และการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม โดยจัดหลักสูตร รายวิชาเลือกนวัตกรรมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อปลูกฝังความเป็นนวัตกรรม และผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ให้แก่ประเทศในอนาคต

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาตัวอย่างที่ดีนั้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีแนวคิดในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง ต่อความต้องการของผู้เรียน ในการศึกษาต่อและการทำงานในอนาคตของผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูสร้างความเข้าใจร่วมกันในวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา และวิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาพาครุคิด พาครุทำหลักสูตร และแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัย สถานประกอบการ เป็นต้น รวมทั้งกำกับ ติดตาม ให้กำลังใจครู ให้คำปรึกษา และร่วมแก้ไขปัญหากับครูดัว

2) การพัฒนาครู

สถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาครูให้มีความรู้และความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาตนเอง โดยเข้ารับการอบรมทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ทั้งที่จัดอบรมโดยสถานศึกษาเอง หน่วยงานต้นสังกัด และมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษา และฝ่ายวิชาการดำเนินการนิเทศ กำกับ และสนับสนุนให้ครูนำผลการอบรมมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสถานศึกษามีกระบวนการพัฒนาครูในสถานศึกษาของตนเองและมีการบริหารจัดการการพัฒนาครูที่แตกต่างไปตามบริบท และขนาดของสถานศึกษา อาทิ สถานศึกษาขนาดใหญ่สามารถจัดทางงบประมาณให้ครูได้รับการอบรมครั้งละหลายคน/หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลายหลักสูตร/หลายวัน เป็นต้น สถานศึกษาตัวอย่างทุกแห่งมีการสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาในพื้นที่ในการพัฒนาครูของสถานศึกษา เช่น การส่งครูไปอบรมตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัด อาจารย์มหาวิทยาลัยมาเป็นโค้ชให้ครูที่สถานศึกษา หรือมานิเทศให้ความรู้ตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีความร่วมมือกัน เป็นต้น และบางสถานศึกษาเน้นวิธีการพัฒนาครูแบบ PLC หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสอนซึ่งกันและกัน

จากการให้ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาได้มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและปรับแนวคิดหรือทัศนคติของครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ครูค่อย ๆ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และ

ปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเน้นการมีส่วนร่วม สร้างสัมพันธภาพที่ดี และมีแบบอย่างที่ดี จากผู้บริหารสถานศึกษาเอง ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาครูในสถานศึกษา พบว่า เน้นรูปแบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือ PLC แลกเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ได้ผลดี วิธีการแก้ไขปัญหาที่ทำได้สำเร็จ เรียนรู้จาก ครูต้นแบบและครูก็จะนำไปปรับใช้ในห้องเรียนของตน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นโค้ช ครูรุ่นพี่เป็นโค้ชให้ครูรุ่นน้อง และบางสถานศึกษาจัดให้มีทีมโค้ชรับผิดชอบพัฒนาครูในสถานศึกษาด้านพัฒนาการสอน นอกจากนี้ ครูผู้สอนบางท่าน ได้แสดงความคิดเห็นว่า การปรับบทบาทของครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ โดยครูต้องคอยสนับสนุนและช่วยเหลือผู้เรียน ครูควรเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีบทบาทหรือแสดงศักยภาพ ครูคอยกระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพที่สุด

3) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

สถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งให้ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองทุกปี โดยผู้บริหารสถานศึกษาตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครู นิเทศ และสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อติดตามแผนการจัดการเรียนรู้ของครูด้วย ซึ่งการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามสถานศึกษา เช่น บางแห่งเขียนแผนหน้าเดียว บางแห่งเขียนแผนเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น สารของแผนการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะประกอบด้วย มาตรฐาน/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สมรรถนะหลัก/คุณลักษณะที่พึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สื่อและวิธีการวัดและประเมินผล ซึ่งบางสถานศึกษามีเพิ่มหัวข้อชิ้นงานของผู้เรียน และหัวข้อเครื่องมือ/เทคนิคการสอน ในแผนด้วย สำหรับการออกแบบกิจกรรมนั้น หลายสถานศึกษาให้ครูได้เลือกใช้รูปแบบ/ขั้นตอนการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามทฤษฎีแนวคิดต่าง ๆ เช่น แบบ GPAS 5 STEPS แบบ 5 E เป็นต้น บางสถานศึกษามีรูปแบบของตนเอง เช่น รูปแบบสอนคิดวิเคราะห์ Thinking School 4 ขั้นตอน เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เช่น การตอบคำถาม การเล่นเกม การทำงานกลุ่ม การทำชิ้นงาน การนำเสนอผลงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ครูผู้สอนบางท่านได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการผ่านหน่วยการเรียนรู้เดียวกันหรือขมุนมเดียวกัน โดยครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะบูรณาการ จะมาร่วมปรึกษา วางแผน จัดตารางกิจกรรมและชั่วโมงการเรียนรู้ร่วมกัน

4) วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษามีการใช้หลายรูปแบบและวิธีการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามจุดเน้นและบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้ของตัวอย่างสถานศึกษาพบว่า ตัวอย่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน เช่น STEAM Education, GPAS 5 Steps, การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) การใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) การวิจัยเป็นฐาน (Research-based learning) เป็นต้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และสังเกตการจัดการเรียนการสอนใน 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมจำนวน 16 ชั้นเรียน แบ่งเป็นระดับก่อนประถมศึกษา 1 ชั้นเรียน ประถมศึกษา 3 ชั้นเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น 5 ชั้นเรียน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 7 ชั้นเรียน ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

4.1) การสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ ครูผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน ในประเด็นนี้ว่า เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ เริ่มต้นครูจะวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ ในการเรียนรู้ แล้วจึงจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน หาวิธีการกระตุ้นและสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ให้สนุกผ่อนคลายและมีความน่าสนใจ เช่น เปลี่ยนบรรยากาศจากในห้องไปเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้อง เพื่อทำกิจกรรม/เล่นเกม ไม่ตำหนิผู้เรียนที่ทำงานออกมาผิดหรือทำงานเสร็จช้า ให้โอกาส/ให้เวลาผู้เรียนได้ทำใหม่/ ทดลองใหม่ หมั่นรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นต้น เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี เสริมแรงบวกในการเรียนรู้ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและกิจกรรมนอก ชั้นเรียนนั้นจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ อยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

4.2) การใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และความสนใจใคร่รู้ ครูส่วนใหญ่ให้ข้อมูล ว่าในกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ใช้คำถามกระตุ้นการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ตอบ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ สิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งการใช้คำถามกระตุ้นนี้ครูผู้สอนจะใช้เสมอ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด ได้เกิดความสงสัยใคร่รู้ในสิ่งที่ กำลังเรียน เป็นการทบทวนสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ สอบทานความรู้ความเข้าใจ หรือสะท้อนประสบการณ์/ความคิดเห็นของ ผู้เรียนที่มีเกี่ยวกับบทเรียน เพื่อเข้าสู่บทเรียนให้มีความน่าสนใจและน่าเรียนรู้ในเนื้อหาต่อไปด้วย

4.3) การใช้เกมสร้างความสนุก ความกระตือรือร้น และสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ครูผู้สอนได้มีการ ใช้เกมเป็นเครื่องมือในขณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเล่น เกม สร้างความสนุก ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และได้พัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ ไปพร้อมกับการเล่นเกม เช่น การวางแผน การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความร่วมมือ เป็นต้น หากเป็นการเล่นเกมออนไลน์ผู้เรียนก็ได้พัฒนาทักษะ การใช้เทคโนโลยีไปด้วย ซึ่งครูได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้เรียนชอบและสนุกที่ได้เล่นเกม เกมช่วยสร้างความสนุกและดึงดูด ความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี

4.4) การใช้กระบวนการกลุ่มสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้และทักษะการทำงานร่วมกัน จากการสังเกต การจัดการเรียนการสอนและสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมกลุ่มในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยร่วมทำกิจกรรมกลุ่มหรืองานกลุ่มในชั้นเรียน หรืองานกลุ่ม นอกชั้นเรียนตามที่ครูมอบหมาย ซึ่งผู้เรียนจะมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมของกลุ่มของตน เช่น คนเขียน คนวาดภาพ/ถ่ายภาพ คนบันทึกข้อมูล คนนำเสนอ เป็นต้น การใช้กระบวนการกลุ่มช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ในการ เรียนรู้ระหว่างผู้เรียนช่วยฝึกทักษะการทำงาน การแก้ปัญหาร่วมกัน พัฒนาทักษะสังคม และการสื่อสารให้แก่ผู้เรียน

4.5) การใช้สถานการณ์หรือโจทย์ในการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการ ใช้สถานการณ์จริง การสร้างสถานการณ์จำลอง หรือโจทย์ปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ชีวิตจริง หรือเหตุการณ์จริงที่กำลังเกิดขึ้นใกล้ตัวผู้เรียน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือในชุมชน ให้ผู้เรียนได้ ศึกษา คิดวิเคราะห์ สืบค้นข้อมูลเพื่อหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งสถานการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้การเกิดการเรียนรู้มีชีวิตชีวา มีความหมาย เสริมสร้างทักษะชีวิต และเชื่อมโยงกับโลกและชีวิตจริงของผู้เรียน

4.6) ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้เน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด วิเคราะห์วางแผนแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติจริงตามโจทย์หรือสถานการณ์ในการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนบางท่านได้ แสดงความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่จำเป็นที่ผู้เรียนต้องลุกขึ้นมาเคลื่อนไหวร่างกายเสมอไป การฝึกคิด วิเคราะห์ก็เป็นการเรียนรู้เชิงรุกได้เช่นกัน ซึ่งแนวคิดนี้ในบางสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาเรียกการเรียนรู้เชิงรุกนี้ว่า

Active Thinking นอกจากนี้ สถานศึกษาหลายแห่งที่มีรายวิชาเพิ่มเติมเสริมทักษะอาชีพนั้น ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะอาชีพด้วยการลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน เช่น ทำเกษตร ทำขนม ตัดผม ทำกาแฟ ทำใบชา ออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

4.7) ผู้เรียนทำโครงการ สร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ หรือนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้ข้อมูลว่า ได้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) เป็นรูปแบบหนึ่งในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ผู้เรียนได้สืบเสาะความรู้ สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทั้งแบบโครงงานรายบุคคล และแบบโครงงานกลุ่ม บางสถานศึกษาใช้การบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยใช้โครงงานเป็นเครื่องมือบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนเดียวกัน หรือในช่วงชั้นเรียนเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้บูรณาการข้ามศาสตร์ในการพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ของตนเอง หรือประดิษฐ์/สร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้ศาสตร์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ในการทำโครงงาน บางสถานศึกษาใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานต่อยอดพัฒนาไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ หรือ STEAM ในรูปแบบ Design Project ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม ทั้งระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะจัดครูที่ปรึกษาโครงงานให้แก่ผู้เรียน คอยให้คำแนะนำปรึกษาระหว่างทำโครงงาน บางสถานศึกษามีที่ปรึกษาโครงงานเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย และมีการจัดเวทีให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานการทำโครงงาน หรือจัดประกวดโครงงานของผู้เรียนในแต่ละปีการศึกษาด้วย รูปแบบและการจัดการเรียนรู้ในลักษณะโครงการนี้ สามารถพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง และการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้

4.8) ผู้เรียนสะท้อนผลการปฏิบัติ สะท้อนคิด นำเสนอ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ผู้เรียนได้นำเสนองาน แสดงความคิดเห็น หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในชั้นเรียนทั้งแบบกลุ่มหรือแบบอาสาสมัครรายบุคคล บางสถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอนการสะท้อนคิด หรือ Reflection ไว้ทุกคาบเรียนของรายวิชาหลัก ซึ่งการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสะท้อนความคิด และนำเสนอผลการปฏิบัติของตนนี้ จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้กระจ่างชัดขึ้น รวมทั้งทำให้ครูผู้สอนสามารถประเมินผลการจัดการเรียนรู้หลังจบคาบเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้ได้

4.9) ผู้เรียนประยุกต์ใช้นำไปสู่อาชีพ หรือการพัฒนาตนเอง สถานศึกษาหลายแห่งได้จัดรายวิชาเพิ่มเติมเสริมทักษะอาชีพที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน เช่น การปลูกผัก/ผลไม้ การเลี้ยงไก่ การชงกาแฟ การทำน้ำสมุนไพร การทำอาหาร/แปรรูปอาหาร ธุรกิจค้าปลีก เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนด้วย เช่น ด้านการขาย การทำบัญชี การพัฒนาสินค้า เป็นต้น ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเองทุกขั้นตอนตั้งแต่การผลิต การขาย และจัดจำหน่าย โดยสถานศึกษาสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ และมีครูคอยดูแลให้คำปรึกษา บางสถานศึกษาจัดให้มีกองทุนธุรกิจนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ยืมเงินลงทุน นอกจากนี้ สถานศึกษาได้จัดรายวิชาเพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความถนัด เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ ยูทูปเบอร์ เป็นต้น

5) ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูกล่าวถึงการใช้อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ว่ามีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นเครื่องมือหรือพื้นที่การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ พัฒนาทักษะและสมรรถนะด้านต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับตัวชีวิต สถานศึกษาหลายแห่งจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเป็นพื้นที่สำหรับการฝึกปฏิบัติการ เช่น การทำเกษตร การทำอาหาร การฝึกประสบการณ์อาชีพ เป็นต้น มีการพาผู้เรียนไปเรียนรู้ในสถานที่จริง เช่น อาชีพในชุมชน ประวัติศาสตร์

ของท้องถิ่น พิพิธภัณฑสถานสัตว์ เป็นต้น สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะสื่ออเนกประสงค์ บางสถานศึกษาได้จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ เช่น เลโก้ โปรแกรมออกแบบ เป็นต้น

6) ด้านการวัดและประเมินผล

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) รวมทั้งสมรรถนะในการปฏิบัติที่เกิดจากการนำความรู้ ทักษะ และเจตคติ มาใช้ในการพัฒนางานหรือแก้ปัญหา โดยสถานศึกษามีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเอื้อต่อการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามความถนัด ไม่เน้นการสอบความรู้อย่างเดียว เช่น การประเมินผลการปฏิบัติ การสังเกต พฤติกรรมการพูดคุยซักถาม การนำเสนอ เป็นต้น บางสถานศึกษามีการใช้แบบวัดและประเมินผลตามแนวทางของ PISA ซึ่งเน้นการคิดวิเคราะห์และประยุกต์ใช้แก้ปัญหา และบางสถานศึกษาไม่มีการสอบกลางภาคเรียนหรือปลายภาคเรียน ใช้การประเมินเป็นระยะ ๆ ตลอดภาคเรียน ด้วยวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและยืดหยุ่น

7) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษาได้กล่าวถึงการสร้างความร่วมมือและสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระดับมัธยมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ร่วมกับสถานประกอบการ เอกชน และชุมชน การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานศึกษา การสร้างความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาการเรียนการสอนหรือพัฒนาครูหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารแต่ละสถานศึกษาจะมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือตามบริบทของพื้นที่และความต้องการของสถานศึกษา หากอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยก็มีความร่วมมือกับคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในด้านพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หรือคณะที่พัฒนาด้านเนื้อหาวิชา เช่น คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันภาษา (ภาษาอังกฤษ) เป็นต้น มีบางสถานศึกษาที่สามารถสร้างเครือข่ายได้กว้างกว่าในระดับพื้นที่ เช่น ทำโครงการร่วมกับ UN หรือกับมูลนิธิใหญ่ ๆ หรือกับผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียง เป็นต้น สำหรับการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนนั้น สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานและจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนอยู่เสมอ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

❖ ข้อเสนอแนะของครู

จากการศึกษาความคิดเห็นของครู จำนวน 1,795 คน เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือความต้องการในการพัฒนาด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1) ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ควรสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับช่วงวัย มีจำนวนเพียงพอกับผู้เรียน และครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สื่อดิจิทัล วัสดุทัศน และสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัย อุปกรณ์การเรียนรู้เฉพาะวิชา อุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่มีมาตรฐาน

2) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรพัฒนาครูให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การเขียนแผนการเรียนรู้เชิงรุกให้ตรงกับตัวชี้วัด การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เทคนิคการสอนที่มีความหลากหลาย การวัดและประเมินผลที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น สำหรับวิธีการพัฒนาครูควรเน้นการปฏิบัติจริงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของครู เช่น การอบรมในบรรยากาศสอนจริง การทำ PLC ตามกลุ่มสาระวิชาที่สอน PLC ในระดับสถานศึกษา หรือระหว่างสถานศึกษาที่มีตัวอย่างที่ดี หรือกับหน่วยงาน/ผู้เชี่ยวชาญภายนอก เป็นต้น ควรมีคู่มือหรือแนวทางหรือตัวอย่าง

ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้แก่ครู เป็นลักษณะคลังความรู้กลางที่เผยแพร่ให้ครูสามารถเข้าไปสืบค้นได้ง่าย และควรมีโค้ชหรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญหรือศึกษานิเทศก์มาคอยให้คำแนะนำ และติดตามผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและร่วมสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา

3) ด้านภาระงานของครู ครูได้แสดงความคิดเห็นว่าหากสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวกับการสอนลงได้ จะทำให้ครูมีเวลาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ดียิ่งขึ้น จึงควรแก้ไข ปัญหา ได้แก่ ควรบรรจุครูให้ตรงตามวิชาเอก จัดครูให้สอนตรงตามกลุ่มสาระ บรรจุครูให้ครบชั้นเรียน เป็นต้น และควรลดภาระงานครูที่นอกเหนือการเรียนการสอน เช่น งานทำเอกสารโครงการต่าง ๆ งานสนองนโยบายต่าง ๆ การประเมินตามโครงการต่าง ๆ กิจกรรมการแข่งขันที่ไม่จำเป็น เป็นต้น

4) ด้านพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูควรปรับบทบาทเป็นโค้ชการเรียนรู้ กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน สร้างแรงบันดาลใจ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด เน้นการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รวมทั้งครูควรการปรับรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นเชิงรุก เช่น เน้นกระบวนการกลุ่ม ใช้กิจกรรมการปฏิบัติที่หลากหลาย เชื่อมโยงเนื้อหา กับชีวิตจริงของผู้เรียน คำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียน และควรจัดบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือบูรณาการข้ามศาสตร์

5) ด้านการพัฒนาผู้เรียน ควรส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ เช่น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อ่านเขียนคล่อง รู้เท่าทัน และสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เช่น คิดวิเคราะห์ขั้นสูง แก้ไขปัญหาได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ เป็นต้น และควรส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เช่น รู้หน้าที่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีการกำกับตนเองเชิงสร้างสรรค์ มีคุณธรรมและจริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ เป็นต้น

6) งบประมาณ ครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนงบประมาณจากต้นสังกัด เช่น ควรจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับจัดหาสื่อ เทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย ควรจัดสรรงบประมาณโดยตรงแก่สถานศึกษาเพื่อสร้างห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เพียงพอ และเพื่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาครูที่ตรงกับความต้องการจำเป็นให้ครูปีละ 1 ครั้ง

7) ด้านหลักสูตร ควรมีการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย เนื้อหาสาระไม่ควรยึดติดกับแนวคิดทฤษฎีหรือหลักสูตรมากเกินไป หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นของเวลาเรียน และควรเพิ่มเวลาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อความต่อเนื่องและความคงทนของความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

8) ด้านการวัดและประเมินผล ควรใช้รูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการวัดและประเมินผล ควรฝึกให้ผู้เรียนได้มีการประเมินตนเองหรือประเมินเพื่อน และควรให้ข้อมูลผลการประเมินย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ทั่วถึงทุกคน เน้นการเสริมแรงเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาสมรรถนะของตนเอง

9) ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น นโยบายควรมีความต่อเนื่อง มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงกับผู้เรียน และควรเปิดโอกาสให้ชุมชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือให้ความรู้แก่ผู้เรียน รวมทั้งควรมีการจัดตั้งเครือข่ายสถานศึกษาใกล้เคียง เพื่อร่วมแบ่งปันสื่อการสอนและประสบการณ์ช่วยเหลือกันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

❖ **ข้อเสนอแนะของผู้เรียน** ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง/พัฒนาการจัดการศึกษา ได้แก่

- 1) ควรปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัย ลดเนื้อหาการเรียนที่ไม่จำเป็นลง เนื้อหาที่เรียนควรสัมพันธ์กับที่จะไปสอบเรียนต่อ เพราะปัจจุบันเนื้อหาที่เรียนไม่เพียงพอต่อการนำไปสอบเรียนต่อ
- 2) ควรลดการเรียนทฤษฎีลง และเพิ่มการปฏิบัติให้มากขึ้น โดยรายวิชาต่าง ๆ ควรมีความสมดุลระหว่างภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
- 3) ควรปรับปรุงสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้เสถียร มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอแก่การใช้งาน และควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น ให้ผู้เรียนใช้แท็บเล็ต/ไอแพดในการจดบันทึก ตกแต่งและวาดภาพได้
- 4) ควรมีสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือทบทวนความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และควรเพิ่มสื่อการสอนให้หลากหลายมากขึ้น มีสื่อการสอนที่น่าสนใจดึงดูดใจผู้เรียน
- 5) ควรเพิ่มห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์ทดลอง และอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติให้เพียงพอ
- 6) ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานศึกษาที่นำไปใช้ได้ในชีวิตจริง เช่น การช่วยเหลือผู้ป่วยเบื้องต้น การป้องกันตัว การเอาตัวรอดในสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น การเรียนการสอนควรยกตัวอย่างที่สอดคล้องกับชีวิตจริง
- 7) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการควรมีความต่อเนื่องในการฝึกงาน เช่น 1 สัปดาห์ต่อ 1 เดือน เป็นต้น เพื่อให้มีการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องมากขึ้น
- 8) ควรสนับสนุนอาชีพทุกอาชีพที่ผู้เรียนอยากเป็น ครูควรให้คุณค่ากับทุกอาชีพ และควรมีการจัดโปรแกรมการเรียนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น

❖ **ข้อเสนอแนะของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง**

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

- 1) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ควรกำหนดนโยบายด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะและการขับเคลื่อนให้มีความจริงจังและชัดเจน ควรพัฒนากรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ เช่น การลดเนื้อหา และตัวชี้วัดที่ไม่จำเป็น การยืดหยุ่นเวลาเรียนเพื่อให้ครูเพิ่มชั่วโมงการฝึกปฏิบัติได้มากขึ้น การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด เป็นต้น และควรจัดทำแผนขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นระบบตั้งแต่ระดับส่วนกลางไปถึงระดับจังหวัด/เขตพื้นที่การศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนาครู ควรจัดหลักสูตรกลางที่เข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึงในการให้ความรู้แก่และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะที่ถูกต้องชัดเจนและขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักสูตรออนไลน์ให้ครูใช้งานได้จริง เป็นต้น ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในลักษณะ onsite และ online หรือจัดเป็น learning hub ให้แก่ครูได้มาแลกเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นตัวอย่างที่ดี ควรมีฐานข้อมูล/แหล่งความรู้กลางที่ครูทุกสังกัดสามารถเข้าไปสืบค้นศึกษาได้ นอกจากนี้ ควรดูแลด้านอัตราค่าจ้างและภาระงานครูให้มีความเหมาะสม เพื่อให้ครูมีเวลาจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาสมรรถนะครูตามความต้องการและจำเป็นในการพัฒนาของครูอย่างเพียงพอ
- 3) ด้านสื่อและเทคโนโลยี ควรจัดหาและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยให้แก่สถานศึกษาอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับความต้องการ ควรสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษาในการพัฒนาสื่อ ห้องปฏิบัติการ หรือแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ทันสมัยและมีความหลากหลาย เพื่อให้ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่

1) ด้านการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานในระดับพื้นที่ควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และร่วมขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ควรจัดให้มีทีมโค้ชแก่สถานศึกษาเพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้อง ให้คำปรึกษาแนะนำตัวอย่าง/เทคนิคใหม่ ๆ และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครู ควรมีการตั้งเครือข่ายการพัฒนาครูอาจเป็นในลักษณะกลุ่มโรงเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือเป็นเครือข่ายระดับอำเภอ/ ระดับเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนต้องเข้ารับการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างจริงจัง ควรคัดสรรและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ มีแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำทางวิชาการ มีคุณธรรม สามารถสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และร่วมขับเคลื่อนกับครู และนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรพัฒนาการออกแบบแผนและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะที่เน้นกระบวนการคิดขั้นสูงให้มากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเป็นฐานการเรียนรู้ในวันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ ศาสนา และของท้องถิ่น ควรเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนการสอน ควรลดตัวชี้วัดที่ไม่จำเป็น หรือบูรณาการตัวชี้วัดที่สอดคล้องกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น หรือได้ทดลองฝึกปฏิบัติมากขึ้น หรือได้ลองทำกิจกรรมตามความต้องการที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อส่งเสริมศักยภาพและความถนัดของผู้เรียนมากขึ้น

3) ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้กลไกการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา หนุนเสริมให้บังเกิดผลในการปฏิบัติ และเกิดผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำข้อตกลงด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับครูในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานหรือ PA ครูควรเน้นการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์

4) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยกย่องให้เกียรติบัตรหรือรางวัลแก่ครูที่มีผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นที่ประจักษ์ หรือยกย่องให้เป็นครูต้นแบบในการพัฒนาการเรียนรู้อของสถานศึกษา

5) ด้านการสร้างการมีส่วนร่วม ควรสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งเครือข่ายภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้เข้ามาร่วมพัฒนาหลักสูตร/กิจกรรม/รายวิชาเพิ่มเติม พัฒนาครู หรือเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนได้สอดคล้องกับบริบทมากขึ้น

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำหนดนโยบายควรมีความชัดเจนและต่อเนื่อง ควรมียุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ชัดเจน ควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ควรมีนโยบายกำกับดูแล ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และหน่วยงานระดับพื้นที่ ควรเข้ามาร่วมขับเคลื่อนกลไกการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

๕ อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาจะอภิปรายประเด็นสำคัญใน 2 หัวข้อ ได้แก่ สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและครู จากผลการศึกษา พบว่า ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มากที่สุด สอดคล้องกับ มิยูกิ คาเมโกะ และโรเบิร์ต โครเกอร์ (2017) ที่เสนอผล

การสำรวจความเห็นของครูว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นแนวคิดหนึ่งของการเรียนรู้เชิงรุก โดยจัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน ทำงานด้วยกันเป็นแบบคู่หรือแบบกลุ่ม ฝึกทักษะทางสังคม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในภาระงานต่าง ๆ ซึ่งครูผู้สอนอาจใช้กระบวนการนี้เป็นประจำจึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาระดับการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่พบว่าครูใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด

จากผลการศึกษาที่พบว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา นั้นสอดคล้องกับผลการศึกษาคำคิดเห็นของครูเกี่ยวกับรูปแบบ/กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ครูใช้ พบว่าครูยังมีข้อจำกัดด้านสมรรถนะการสอนทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งครูสามารถสอนการคิดวิเคราะห์ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยการใช้รูปแบบนี้น้อยที่สุด เช่น การโต้ว่าที่ การเรียนรู้โดยเน้นการวิจัย เป็นต้น จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่ค่อยเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะการวิเคราะห์และแก้ปัญหา ซึ่งเงื่อนไขการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ประสบความสำเร็จนั้น Garvin Brod (2021) ได้เสนอข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อการสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ประสบความสำเร็จ โดยใช้มุมมองทางด้านจิตวิทยาที่เน้นเรื่องผลกระทบของ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความสามารถในการรับรู้เพื่อควบคุมการเรียนรู้ของตน (2) การกระตุ้นความรู้เดิม (3) ความสามารถทางปัญญา (cognitive capacities) หรือ ความสามารถทางปัญญาโดยทั่วไป เช่น การจดจำ การเรียนรู้ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และ (4) ความสามารถทางอภิปัญญา (metacognitive capacities) หรือ ความสามารถที่ใช้กระบวนการทางปัญญาในระดับสูงขึ้น จากแนวคิดดังกล่าวหากครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะการสอนที่สามารถเชื่อมโยง 4 องค์ประกอบดังกล่าวได้ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะการคิดขั้นสูงตามผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้

จากผลการศึกษาที่พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลให้ครูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนโดยครูให้ผู้เรียนลงมือทำและลงมือปฏิบัติมากที่สุดนั้น สอดคล้องตามแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ให้ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ เช่น รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นแนวทางที่ครูนำมาใช้มากที่สุดโดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมลงมือทำ และฝึกปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ครูจึงสะท้อนว่าได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนด้านนี้มากที่สุด สำหรับผลการศึกษาที่ครูมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ได้แก่ การให้ผู้เรียนร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อาจเกิดจากความรู้และความเข้าใจในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งครูส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอันดับแรก คือ ครูยังขาดความรู้และความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงทำให้ครูไม่สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ได้ถึงขั้นที่ให้ผู้เรียนเข้ามาร่วมออกแบบกิจกรรม นอกจากนี้ อาจจะเนื่องด้วยมีข้อจำกัดของเวลาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูได้สะท้อนความคิดเห็นไว้ในข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาคือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า ในหลักสูตรควรเพิ่มเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีเวลาทำกิจกรรมมากขึ้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและคงทนของสิ่งที่ได้เรียนรู้ แสดงว่าในสภาพปัจจุบันครูมีข้อจำกัดด้านเวลาเรียนตามหลักสูตรที่ยังไม่ยืดหยุ่นเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากผลการศึกษาคำคิดเห็นและประเมินผลพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และวิธีการที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง สอดคล้องกับแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ได้ให้แนวทางและวิธีการประเมินผล เช่น การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้

ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ใช้การประเมินการปฏิบัติกับการประเมินวิธีการอื่นด้วย และกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง รวมทั้งสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2565) ระบุว่ากระบวนการวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ควรเน้นที่กระบวนการทำงานของผู้เรียน ตั้งแต่การออกแบบ การทดลอง การนำเสนอ และชิ้นงาน รวมทั้งความก้าวหน้าของผลลัพธ์การเรียนรู้ในระหว่างทางและเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการศึกษาคณบดีตัวอย่างสถานศึกษา จำนวน 9 แห่ง เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นตัวอย่างที่ดีมีองค์ประกอบได้แก่

(1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการบริหารหลักสูตร โดยมีการพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมเสริมสมรรถนะของผู้เรียนที่หลากหลายตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เช่น หลักสูตรนวัตกรรม หลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษามีการสอบถามความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองทุกปีการศึกษา และนำข้อมูลความต้องการมาพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมใหม่ ๆ สอดคล้องกับกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ Garvin Brod (2021) ที่มีการประเมินความต้องการของชั้นเรียนก่อนแล้วจึงนำมาสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) ที่ระบุหลักการสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ คือ เป็นหลักสูตรฐานปฏิบัติที่มุ่งสู่การทำได้ ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน และให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกันของผู้เรียน สำหรับผลการศึกษาที่พบว่าในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาตัวอย่างที่ดีนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ พาคิด พาทำ และร่วมขับเคลื่อนหลักสูตรไปกับครู สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) เรื่อง การศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่าปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรประสบความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ

(2) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษาเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และปรับแนวคิดหรือทัศนคติ (Mindset) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ โดยเน้นรูปแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC แลกเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ได้ผลดี วิธีการแก้ไขปัญหาที่ทำได้สำเร็จ เพื่อให้ครูปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างค่อยเป็นค่อยไป ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สร้างความร่วมมือและสัมพันธภาพที่ดี และมีแบบอย่างที่ดีจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) เรื่อง การติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ด้านบุคลากรภายในสถานศึกษา และเรื่อง การศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ พบปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรประสบความสำเร็จ คือ ครูและบุคลากรมีความเข้าใจแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในสถานศึกษา และมีระบบช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่ครู

(3) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สถานศึกษาบางแห่งให้ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองทุกปี และมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบบูรณาการทั้งในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผ่านหน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ครูผู้สอนร่วมกันออกแบบภายใต้บริบทของสถานศึกษา ชุมชน และความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) ที่ได้ศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่าการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนจำเป็นต้องมีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะช่วยให้ครูสามารถบูรณาการตัวชี้วัดและจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนได้

(4) วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากผลการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนในสถานศึกษาตัวอย่างที่ดี พบว่าครูมีวิธีการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน การใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และความสนใจใคร่รู้ การใช้เกมสร้างความสนุก ความกระตือรือร้น และสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การใช้กระบวนการกลุ่มสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน การใช้สถานการณ์หรือโจทย์ในการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติ ให้ผู้เรียนทำโครงการ สร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ หรือนวัตกรรม ให้ผู้เรียนสะท้อนผลการปฏิบัติ สะท้อนคิด นำเสนอ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้สู่การพัฒนาอาชีพที่สนใจ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดและแนวทางการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) ที่เสนอองค์ประกอบด้านการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ โดยมีหลักการสำคัญ เช่น กำหนดสมรรถนะ กำหนดงาน กำหนดความรู้ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย เสริมสร้างทัศนคติที่ดี/แรงจูงใจ/แรงบันดาลใจ ให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้และสามารถกำกับตนเองในการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานจริง/เผชิญปัญหา/อุปสรรคที่ทำทนาย และใช้เวลาผู้เรียนในการเรียนรู้และได้ทำงานตามความถนัด นอกจากนี้ สอดคล้องกับแนวทางการนิเทศ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้เสนอยกตัวอย่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ เช่น รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน รวมทั้งสอดคล้องกับ Glen Westbroek (2022) ครูดีเด่นผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ในรัฐยูทาห์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้สรุปประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นสอนว่า บทบาทครูผู้สอนในชั้นนี้ คือ ให้คำแนะนำ/ชี้แนะการคิดวิเคราะห์ โดยการตั้งคำถามถามผู้เรียนสม่ำเสมอ ครูสร้างความดึงดูดใจ/ความน่าสนใจในเรื่องที่กำลังเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามใฝ่เรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น อภิปรายแสดงความคิดเห็นทั้งแบบจับคู่ แบบกลุ่ม และทั้งชั้นเรียน เพื่อสะท้อนสิ่งที่คิดวิเคราะห์ให้เพื่อนฟัง ลงมือทำ ปฏิบัติ ทดลอง ทดสอบ หรือสร้างโมเดล ให้ทางเลือกแก่ผู้เรียนในการปฏิบัติหลาย ๆ ทางเลือก และใช้เวลาแก่ผู้เรียนได้ทดลองซ้ำ ๆ หลายครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในกระบวนการหาคำตอบ

(5) ด้านการวัดและประเมินผล จากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การประเมินผลการปฏิบัติ การสังเกตพฤติกรรม การพูดคุยซักถาม การนำเสนอ เป็นต้น ไม่เน้นการสอบความรู้อย่างเดียว บางสถานศึกษาไม่มีการสอบกลางภาคเรียนหรือปลายภาคเรียน ใช้การประเมินเป็นระยะ ๆ ตลอดภาคเรียนแทน

สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) แนวทางการนิเทศ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้อธิบายการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า ผู้สอนสามารถใช้วิธีการประเมินผล ได้แก่ 1) การประเมินตามสภาพจริง 2) การประเมินการปฏิบัติ 3) การประเมินโดยใช้คำถาม 4) การประเมินโดยการสนทนา 5) การประเมินการสังเกตพฤติกรรม 6) การประเมินตนเองของผู้เรียน และ 7) การประเมินโดยเพื่อน รวมทั้งสอดคล้องกับมทพรณ นาคบุตร และคณะ (2565) ได้อธิบายเกี่ยวกับการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนว่า ด้านการวัดและประเมินผลจะอยู่ในรูปแบบของการประเมินพฤติกรรมรายบุคคลจากการสังเกต การใช้คำถามกระตุ้นจากสถานการณ์ การประเมินชิ้นงาน หรือแบบทดสอบ ดังนั้น การใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลจึงมีความหลากหลายและประเมินตามสภาพจริง นอกจากนี้ สอดคล้องตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) ได้เสนอแนวคิดการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ ด้านองค์ประกอบการวัดและประเมินฐานสมรรถนะว่ามีหลักการสำคัญ เช่น ให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อพัฒนา ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง วัดสมรรถนะองค์รวมที่แสดงถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ K S A ในการปฏิบัติตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้สถานการณ์เป็นฐานในการประเมิน

(6) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีการสร้างความร่วมมือและสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่ายภายนอกสถานศึกษา เช่น การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาครู การทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) จากรายงานการวิจัยการติดตามและประเมินผล ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การเสริมหนุนจากหน่วยงานภายนอกส่งผลต่อการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา โดยมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และดำเนินการบริหารอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

❖ ข้อเสนอแนะ

ระดับนโยบาย

1) หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และมีการจัดทำแผนขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมทั้งกำหนดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนแต่ละระดับชั้นให้ชัดเจน

2) หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันจัดหลักสูตรพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในลักษณะหลักสูตรกลาง เป็นหลักสูตรที่เข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึง เช่น หลักสูตรออนไลน์ เป็นต้น เพื่อพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะที่ถูกต้อง ชัดเจนและขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

3) หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในลักษณะ onsite และ online หรือ learning hub ให้แก่ครูได้มาแลกเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นตัวอย่างที่ดี สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ให้แก่ครูในการจัดการเรียนรู้

4) หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษาในการพัฒนาสื่อ ห้องปฏิบัติการ หรือแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ทันสมัยและมีความหลากหลาย เพื่อให้ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาครู

5) หน่วยงานต้นสังกัดควรดูแลด้านอัตรากำลังและภาระงานครูให้มีความเหมาะสม เช่น การจัดสรรครูให้แก่สถานศึกษาที่ขาดแคลน การลดภาระงานอื่น/กิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นต้น เพื่อให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอน จัดทำสื่อ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) หน่วยงานส่วนกลางควรพัฒนากรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ เช่น การลดเนื้อหา และตัวชี้วัดที่ไม่จำเป็น การยืดหยุ่นเวลาเรียนเพื่อให้ครูเพิ่มชั่วโมงการฝึกปฏิบัติได้มากขึ้น การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด เป็นต้น

ระดับปฏิบัติ

1) หน่วยงานในระดับพื้นที่ควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และนิเทศ กระตุ้น ติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และร่วมขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2) หน่วยงานในระดับพื้นที่ควรมีทีมโค้ชการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำตัวอย่าง/เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจแก่ครูในสถานศึกษา

3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้น สนับสนุน และดำเนินการพัฒนาครูในสถานศึกษาให้สามารถปรับบทบาทและวิธีการจัดการเรียนรู้เป็นเชิงรุก

4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ ร่วมขับเคลื่อนกับครู และจัดระบบนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้กลไกการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาหนุนเสริมให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะบังเกิดผลในการปฏิบัติ และเกิดผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน รวมทั้งควรใช้ผลการจัดการเรียนรู้ของครูประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและการเลื่อนวิทยฐานะ

6) ครูผู้สอนควรพัฒนาการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะที่เน้นกระบวนการคิดขั้นสูงให้มากขึ้น เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ผ่านโจทย์/สถานการณ์/การทำงานที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง

ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้องสำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป

1) ควรดำเนินการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ เพื่อให้ทราบผลการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน อาทิ ความรู้และความเข้าใจของครู ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครู และผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน รวมทั้ง ปัจจัย และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

2) ควรศึกษาถอดบทเรียนและจัดทำบทเรียนที่ดีในการปฏิบัติในบริบทที่หลากหลายเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ และครูผู้สอนได้ศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ

❖ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

1) ภาคเรียนที่ 2 เป็นภาคการศึกษาที่โรงเรียนมีกิจกรรมมาก ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่/จังหวัด เช่น การรับการประเมินต่าง ๆ การแข่งขันกีฬา และงานศิลปหัตถกรรม เป็นต้น รวมทั้งการเตรียมสอบ O-NET และปลายภาค ทำให้มีข้อจำกัดของช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2

2) เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุน ววน. มีความล่าช้า รวมถึงสำนักฯ ได้รับการจัดงบประมาณเพียงร้อยละ 60 ในงวดแรก โดยยังคงเหลืองบประมาณที่ไม่ได้รับการจัดสรรถึงร้อยละ 40 ส่งผลให้การดำเนินงานของโครงการยังมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เช่น การจัดพิมพ์เล่มรายงานวิจัย และการทำสื่อเผยแพร่ผลการวิจัยแก่สาธารณชน เป็นต้น

.....

เอกสารอ้างอิง

- ราชกิจจานุเบกษา. (ม.ป.ป.). ประกาศ เรื่อง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. สืบค้น 6 กันยายน 2564 จาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/140D051S0000000000400.pdf>
- ราชกิจจานุเบกษา. (ม.ป.ป.). ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. สืบค้น 6 กันยายน 2564 จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF
- ราชกิจจานุเบกษา. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สืบค้น 6 กันยายน 2564 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2542/A/074/1.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (ม.ป.ป.). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. สืบค้น 6 กันยายน 2564 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand). [Image]. สืบค้น 3 กันยายน 2564 จาก http://www.kpcat.ac.th/PR/08_01_61.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21 : ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). รายงานการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและการเรียนรู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). ต้นฉบับบทความวิจัย (Manuscript) ส่วนช่วงวัยเรียน (อายุ 5-14 ปี) ของรายงานสรุปผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตที่เป็นทักษะเป้าหมายของคนไทยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). รายงานการติดตามผลและจัดทำแผนขับเคลื่อนการนำรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สู่อำนาจปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและการเรียนรู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). รายงานการศึกษานวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและการเรียนรู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). รายงานผลการศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความพร้อม และยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงาน. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและการเรียนรู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและการเรียนรู้.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2566. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2566. เอกสารงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566. กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2566. เอกสารงบประมาณรายจ่ายตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566. กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

- ภาคผนวกที่ 1 คำรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการอนุมัติงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เลขที่ FFB660016/0345 ลว. 7 พ.ย. 65
- ภาคผนวกที่ 2 เอกสารการได้รับอนุมัติขยายระยะเวลาการดำเนินการ รายละเอียดการปรับงบประมาณ แบบฟอร์มการขยายเวลาของหน่วยงาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ตามคำรับรองเลขที่ เลขที่ FFB660016/0345 ลว. 7 พ.ย. 65 จดหมายแจ้งการขยายระยะเวลาคำรับรองทุนสนับสนุนงานพื้นฐาน (Fundamental Fund) ปีงบประมาณ พ.ศ.2566
- ภาคผนวกที่ 3 การขอความอนุเคราะห์จากบุคคล/หน่วยงานในการดำเนินงานแผนงาน/ โครงการ
- ภาคผนวกที่ 4 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองและประเมินแผนงาน/โครงการ ทุนสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
- ภาคผนวกที่ 5 แบบสรุปข้อมูลโครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ปีงบประมาณ พ.ศ.2566

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายอรรถพล สังขวาสี

เลขาธิการสภาการศึกษา
(ตุลาคม 2564 - ปัจจุบัน)

นายสุเทพ แก่งสันเทียะ

เลขาธิการสภาการศึกษา
(ตุลาคม 2565 - กันยายน 2566)

นางสาวรุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

คณะผู้ประสานแผนงาน/โครงการวิจัยของหน่วยงาน และจัดทำรายงาน

นางรุ่งตะวัน งามจิตอนันต์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นางสาวอภิขญา ไตวิวิชัย

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวชญาณิชฐ์ สุวรรณกาญจน์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นายพีรพัฒน์ นิราศสูงเนิน

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวชลลิตา อักโขพันธ์

ผู้ช่วยนักวิชาการ

รายงานผลสัมฤทธิ์

การดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 26/2567
ISBN : 978-616-270-469-7